

# LEEFMILIEU BRUSSEL

## Jaarverslag van de beheerscontrole 2019

FEBRUARI 2020

# JAARVERSLAG VAN DE BEHEERSCONTROLE 2019

## SAMENVATTING

|        |                                                                                                                                                                                                                                                            |    |
|--------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| OS 1.  | Bijdragen aan de verbintenissen van het Gewest inzake klimaat om een daling met minimum 40% van de directe en indirecte broeikasgassen te bereiken tegen 2030 en om dichterbij de Europese doelstelling van koolstofneutraliteit tegen 2020 te komen ..... | 3  |
| OS 2.  | Zorgen voor een duurzaam waterbeheer in de stad .....                                                                                                                                                                                                      | 3  |
| OS 3.  | Naar een minder grote impact van geluid en trillingen .....                                                                                                                                                                                                | 5  |
| OS 4.  | Instaan voor de preventie en bestrijding van verontreiniging en overlast .....                                                                                                                                                                             | 7  |
| OS 5.  | Vermindering van de impact op de lucht en het klimaat van het transport .....                                                                                                                                                                              | 11 |
| OS 6.  | Inspecties uitvoeren om de naleving van de wetgeving te bevorderen .....                                                                                                                                                                                   | 14 |
| OS 7.  | Zorgen voor een duurzaam en geïntegreerd beheer van de verontreinigde bodems om bij te dragen aan de ontwikkeling van een gewest in transitie .....                                                                                                        | 23 |
| OS 8.  | Gewestelijke plannen, strategieën en reglementeringen worden versterkt om de ambitieuze gewestelijke doelstellingen op het vlak van lucht, energie, klimaat en duurzaam bouwen te halen .....                                                              | 34 |
| OS 9.  | De energiemarkten worden beheerd en georganiseerd om te voldoen aan de uitdagingen op het vlak van energiebevoorrading, energieschaarste en energietransitie .....                                                                                         | 35 |
| OS 10. | Innovatieve technische oplossingen om de milieu-impact van het Brusselse park tot een minimum te beperken, worden ontwikkeld, gestimuleerd en ondersteund .....                                                                                            | 35 |
| OS 11. | De Brusselaars worden actief ondersteund in hun aanpak voor renovatie van hun gebouwen en bij het energiebeheer in de gebouwen .....                                                                                                                       | 36 |
| OS 12. | Bouwprofessionals stimuleren, opleiden en toerusten op het gebied van duurzaamheid .....                                                                                                                                                                   | 40 |
| OS 13. | De gebouwen en uitrustingen zijn gebonden aan eisen die de evolutie van het Brusselse park naar een duurzaam park tegen 2050 garanderen .....                                                                                                              | 43 |
| OS 14. | De bestaande toestand en de LKGDE-doelstellingen van het Gewest worden beoordeeld aan de hand van een reeks betrouwbare en transparante gegevens .....                                                                                                     | 46 |
| OS 15. | Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest benadert koolstofneutraliteit in 2050 .....                                                                                                                                                                             | 46 |
| OS 16. | Ontwikkelen en bestendigen van het groene netwerk voor een betere levenskwaliteit van de Brusselaars .....                                                                                                                                                 | 46 |
| OS 17. | Ontwikkeling, in het kader van de Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu-Duurzame voeding, van een kwalitatieve voedselproductie, met respect voor de grondstoffen, die de Brusselse producenten en consumenten weer met elkaar verbindt .....               | 47 |
| OS 18. | Het kwalitatief beheer van de groene ruimten aanpassen aan de uitdagingen op het vlak van klimaat, bevolking en behoud van hulpbronnen .....                                                                                                               | 48 |
| OS 19. | Van de gewestelijke groene ruimten plaatsen maken die sociale cohesie en het delen van ecologische waarden bevorderen .....                                                                                                                                | 52 |
| OS 20. | Bescherming en ontwikkeling van de natuur in de stad .....                                                                                                                                                                                                 | 54 |
| OS 21. | De transitie van de economie naar meer duurzaamheid aanmoedigen vanuit een logica van koolstofarme en circulaire economie .....                                                                                                                            | 57 |
| OS 22. | Verhogen van de milieuprestatie van de scholen, op het vlak van integratie in de lessen, ecobeheer en kwaliteit van de infrastructuur .....                                                                                                                | 58 |
| OS 23. | De bewustwording van de jongeren voor de klimaatverandering versterken, met het oog op een veerkrachtige stad .....                                                                                                                                        | 60 |

|        |                                                                                                                                                     |    |
|--------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| OS 24. | Consumptiegewoonten en -patronen met een lage milieu-impact stimuleren .....                                                                        | 60 |
| OS 25. | De strategie voor duurzame ontwikkeling en stadslandbouw ontwikkelen .....                                                                          | 61 |
| OS 26. | Ondersteuning van lokale acties voor ecologische en solidaire transitie .....                                                                       | 62 |
| OS 27. | Beheer van afval en hulpbronnen vanuit een logica van circulaire koolstofarme economie .....                                                        | 64 |
| OS 28. | Het onderzoeks- en expertisecentrum worden op het vlak van luchtkwaliteit- gezondheid .....                                                         | 65 |
| OS 29. | De toestand, de evolutie en het beheer van het leefmilieu monitoren en analyseren .....                                                             | 69 |
| OS 30. | Versterken van de stedelijke veerkracht en vergemakkelijken van de uitvoering van de duurzame stadsinrichtingsprojecten .....                       | 72 |
| OS 31. | De Brusselse bevolking en ondernemingen informeren en sensibiliseren rond de grote milieuthema's .....                                              | 72 |
| OS 32. | Ontwikkelen en uitvoeren van een strategie van digitale transformatie gericht op openheid, bereikbaarheid, innovatie en gebruikersgerichtheid ..... | 76 |
| OS 33. | De beschikbaarheid garanderen van de ICT-oplossingen en -middelen waarmee Leefmilieu Brussel zijn opdrachten kan uitvoeren .....                    | 77 |
| OS 34. | De beschikbaarheid garanderen van de materiële middelen waarmee Leefmilieu Brussel zijn opdrachten kan uitvoeren .....                              | 78 |
| OS 35. | De belangen van het BHG verdedigen op supraregionaal niveau .....                                                                                   | 79 |
| OS 36. | De juridische activiteiten coördineren en de transversale juridische dossiers beheren .....                                                         | 80 |
| OS 37. | Zorgen voor een geïntegreerd en duurzaam beheer van het bos- en natuur erfgoed .....                                                                | 84 |
| OS 38. | Zorgen voor het vastgoedbeheer van Leefmilieu Brussel .....                                                                                         | 84 |
| OS 39. | Het milieumanagementsysteem van Leefmilieu Brussel stimuleren .....                                                                                 | 85 |
| OS 40. | Bevordering van gelijke kansen .....                                                                                                                | 86 |
| OS 41. | Het welzijn en de prestaties van de werknemers bevorderen via autonomie en verantwoordelijkheid<br>87                                               |    |
| OS 42. | Beheer van de financiële middelen .....                                                                                                             | 89 |
| OS 43. | Een beleid ontwikkelen inzake de bescherming en promotie van het dierenwelzijn dat aangepast is aan de stedelijke omgeving .....                    | 91 |

## INHOUD

Dit beheersverslag vat op een visuele manier de jaarlijkse evolutie samen van een reeks indicatoren door ze te situeren ten opzichte van de laatst gemeten waarden. Het doel ervan is relevante en betrouwbare informatie aan te leveren over het behalen van de resultaten en het gebruik van de in de beleidsbrieven vastgelegde middelen. Het verslag moet dus parallel met de beleidsbrieven gelezen worden. De vermelde begrotingsartikelen zijn degene die vermeld zijn in de richtsnoeren.

In het algemeen hoort bij elke indicator een contextualisering die, naargelang van de onderwerpen in kwestie, kan bestaan uit het belang van het onderwerp, de Brusselse context, de naam van de indicator, de doelwaarde, ..., een voorstelling en interpretatie van de resultaten (inclusief, in voorkomend geval, de manier waarop de gegevens verkregen werden en de beperkingen ervan). Indien van toepassing worden die resultaten ook in een breder perspectief geplaatst ten opzichte van de ingevoerde of in te voeren beheersmaatregelen.

Wij nodigen de lezer ook uit om, naast dit document, het jaarverslag van Leefmilieu Brussel te raadplegen. Daarin worden al haar opdrachten voorgesteld en komen de symbolische of prioritaire dossiers voor het jaar 2019 aan bod - <http://www.leefmilieu.brussels>.

## OS 1. BIJDRAGEN AAN DE VERBINTENISSEN VAN HET GEWEST INZAKE KLIMAAT OM EEN DALING MET MINIMUM 40% VAN DE DIRECTE EN INDIRECTE BROEIKASGASSEN TE BEREIKEN TEGEN 2030 EN OM DICHTER BIJ DE EUROPESE DOELSTELLING VAN KOOLSTOFNEUTRALITEIT TEGEN 2020 TE KOMEN

**Waarom?** Om doeltreffend te zijn, moeten de bijdragen van elk overheidsorgaan aan de klimaatprioriteiten worden vertaald in hefbomen die voldoen aan passende en haalbare doelstellingen. De Regering belast derhalve de Taskforce Klimaat met de opdracht van begeleiding van de vastlegging en/of de bijwerking van de meetbare en in cijfers uitgedrukte hefbomen en doelstellingen, die zullen worden meegedeeld aan het Parlement in het kader van het budget 2021.

## OS 2. ZORGEN VOOR EEN DUURZAAM WATERBEHEER IN DE STAD

Begrotingsreferentie:

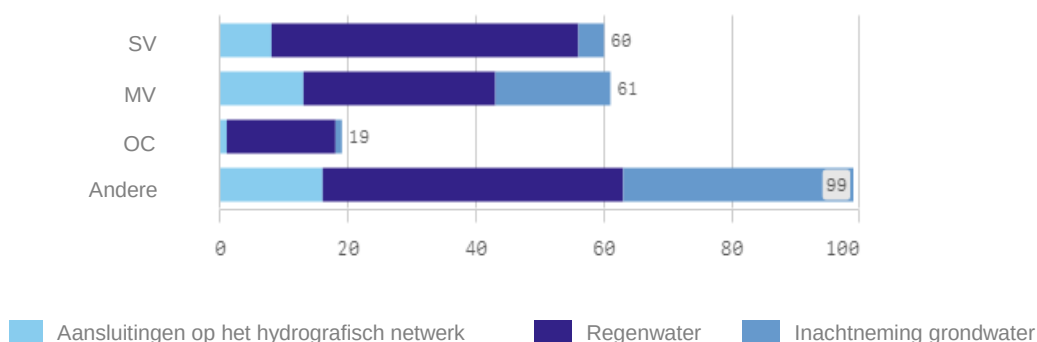
|                   |                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 16.001.49.01.3540 | Overdracht van inkomsten naar de internationale instellingen buiten de EU-instellingen met het oog op participatie aan supragewestelijke initiatieven inzake leefmilieu, klimaat en energie                                                                   |
| 17.006.27.01.4322 | Werkingsubsidies aan de gemeenten van Brussel                                                                                                                                                                                                                 |
| 17.006.28.01.6321 | Investeringsubsidies aan de gemeenten die actief zijn rond de verbetering van het milieubeheer                                                                                                                                                                |
| 19.002.08.01.1211 | Algemene werkingskosten die aan sectoren buiten de overheidsdiensten worden betaald in het kader van overeenkomsten: overeenkomsten voor studies, diensten en onderhoud inzake oppervlaktewateren                                                             |
| 19.002.28.01.6321 | Investeringsubsidies aan gemeenten voor de renovatie van zwembaden in toepassing van het Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 10 oktober 2002 tot vaststelling van de voorwaarden voor de toekenning van een toelage aan zwembadexploitanten |

### Adviezen en expertises

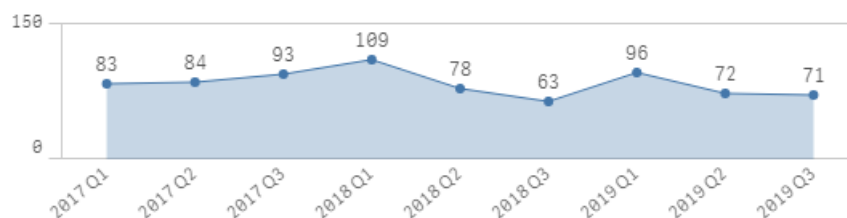
**Waarom?** De indicator drukt enerzijds het aantal specifieke interventies in cijfers uit van Leefmilieu Brussel om een beter waterbeheer (regenwater, inachtneming grondwater, aansluitingen op het hydrografisch netwerk ...) te promoten via aanleg- of bouwprojecten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (interventies in de vorm van adviezen bij stedenbouwkundige vergunningen, verkavelings- en milieuvergunningen, voor overlegcommissies, net als de antwoorden op vragen gesteld door andere gewestelijke en gemeentelijke instellingen) en, anderzijds, het aantal coördinatievergaderingen, met name tussen Leefmilieu Brussel en de actoren en operatoren van het Brusselse water.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator geeft geen informatie over de uitvoering van de afgeleverde adviezen, aangezien die soms binnen relatief korte termijnen afgeleverd worden in functie van de datum van de ontvangst van de aanvraag.

A4KPI028 / Evolutie van het aantal afgeleverde adviezen en antwoorden op vragen door instellingen in 2019



A4KPI028 / Evolutie van het aantal afgeleverde adviezen en antwoorden op vragen door instellingen 2017-2019



### Opmerkingen

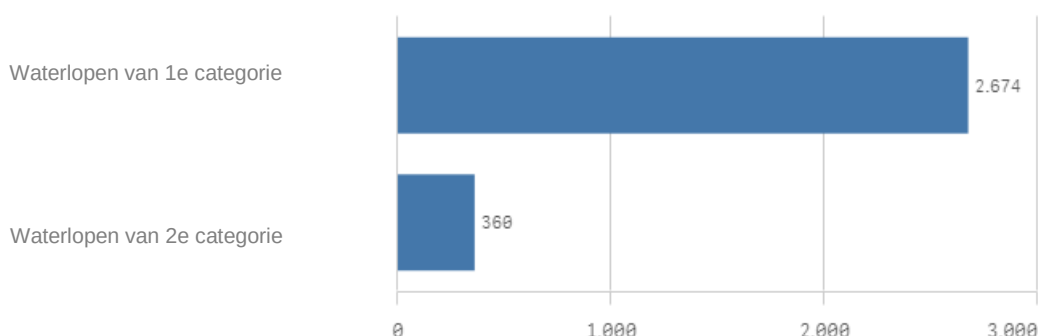
We stellen een stijging vast van het aantal adviezen over grondwater ten gevolge van het online zetten van nieuwe tools en een openbare mededeling over het onderwerp. Het uitbrengen van adviezen aan externe partijen (vooral voor regenwater) gaat in stijgende lijn en heeft betrekking op verschillende onderwerpen: ontwikkeling van tools, beheerplan, RPA, DWC, ... Intern bij Leefmilieu Brussel zijn de medewerkers voor OC en MV beter uitgerust (gids OC, typebestek, Pic'Eau, enz.), wat een daling inhoudt van het aantal aanvragen ingediend bij het departement water, en transversale vergaderingen met andere thema's (Groene Ruimten, Bodem, Duurzame stad) worden systematischer georganiseerd. Ook kunnen we vaststellen dat het uitbrengen van adviezen van Leefmilieu Brussel ook gebeurt in goede samenwerking met de Facilitator Water over bepaalde projecten.

### Onderhoud en heraansluiting van het hydrografisch netwerk

**Waarom?** Leefmilieu Brussel is verantwoordelijk voor de uitvoering van het Waterbeheerplan dat in 2012 is aangenomen door het Gewest, maar ook voor het Regenplan en de Kaderordonnantie Water. Die verschillende documenten beogen met name het behoud van de goede toestand (zowel kwantitatief als kwalitatief) van de 5 grondwaterlichamen van het Gewest, het toezicht op de honderdtal waterwinningen voor water voor distributie en voor industrieel gebruik, het toezicht op de waterlopen, de vijvers en de vochtige gebieden en de ontwikkeling van het blauwe netwerk.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator geeft de huidige aansluiting van de stroomgebieden op de waterlopen aan. Hij omvat zowel de oppervlakte waarvan het water wordt afgevoerd naar de waterlopen als de totale lengte van die waterlopen. De waarden worden vergeleken met een historische situatie (referentie: kaart van Vandermaelen uit 1858). Een waarde 0 betekent waterbuffers die totaal niet in verbinding staan met hun rivier of eenvoudigweg de afwezigheid van een waterloop. Een waarde 100 betekent een terugkeer naar de situatie van 1858. Wat het onderhoud betreft, geeft de indicator een beeld van de uitgevoerde werken om het hydrografisch netwerk in goede staat te houden.

A4KPI026 / Natuurherstel in m<sup>2</sup> per type waterloop



### Opmerkingen

De werken voor natuurherstel van de oevers van de Zenne werden voortgezet in 2019 dankzij de afwerking van de werken van aanleg van de oevers van de Zenne / Paepsemlaan in Anderlecht.

In 2019 werden er geen waterlopen opengelegd. Leefmilieu Brussel is bezig met de voorbereiding van tal van toekomstige werven (Zenne Noord, Max-aan-de-Zenne, ...).

Vergeleken met de voorbije jaren kon het aantal onderhoudswerken worden verminderd. Dit komt door een regelmatig en preventief beheer van het hydrografisch netwerk.

De gewone onderhoudswerken van de vijvers worden voortgezet. Gelet op de budgetten en middelen die nodig zijn voor het buitengewoon onderhoud van de vijvers (ruiming, natuurherstel van de oevers, ...) wordt op dit moment een meerjarenplanning opgesteld.

### OS 3. NAAR EEN MINDER GROTE IMPACT VAN GELUID EN TRILLINGEN

Begrotingsreferentie:

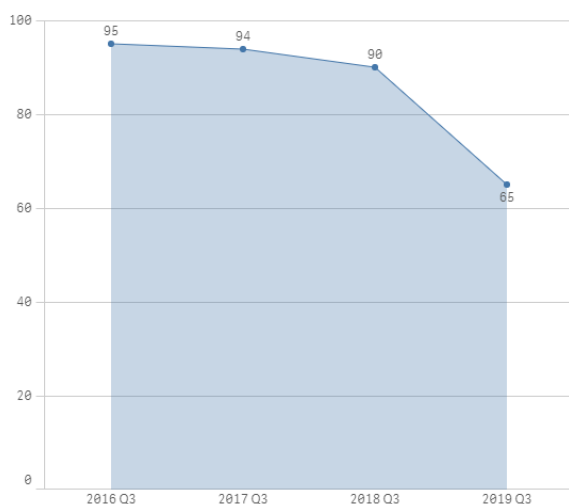
|                   |                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 17.006.27.01.4322 | Werkingsubsidies aan de gemeenten van Brussel                                                                                                                                                                                                             |
| 17.006.28.01.6321 | Investeringsubsidies aan de gemeenten die actief zijn rond de verbetering van het milieubeheer                                                                                                                                                            |
| 17.006.34.01.3300 | Werkingsubsidies (overdracht van inkomsten): subsidies aan de vzw's die actief zijn in het kader van de verbetering van het milieubeheer                                                                                                                  |
| 18.002.11.03.7422 | Aankoop van kantoormeubilair, kantoor- en informaticamaterieel                                                                                                                                                                                            |
| 19.003.08.01.1211 | Algemene werkingskosten die aan sectoren buiten de overheidsdiensten worden betaald in het kader van overeenkomsten: overeenkomsten voor studies, diensten en onderhoud van materiaal inzake de preventie en de bestrijding van verontreiniging en hinder |

#### Adviezen en expertises

**Waarom?** De adviezen gevraagd door instellingen, die uitgebracht worden bij juridische overleg- of raadplegingsprocedures, zijn erop gericht ervoor te zorgen dat er bij alle ontwikkelingsprojecten rekening wordt gehouden met het geluid. De validaties van 'zwarte punten' bestaan erin meetcampagnes voor geluid en/of simulaties uit te voeren om tot een akoestische diagnose te komen en, in voorkomend geval, saneringsoplossingen voor te stellen. De gegevensverslagen hebben betrekking op alle samenvattingen van gegevens die verzameld en verwerkt worden binnen Leefmilieu Brussel. Al die adviezen en expertises gaan voornamelijk over het geluid en de trillingen van transport via de lucht, de weg of het spoor en van het openbaar vervoer.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Het aantal uitgevoerde studies geeft geen enkele informatie over de daadwerkelijke uitvoering van de aanbevolen saneringsmaatregelen, of over de verbeteringen op het vlak van akoestiek na de werken, behalve indien er na de werken metingen hebben plaatsgevonden. De indicator is sterk afhankelijk van de veranderlijke aard van de klachten.

A4KPI030 / Evolutie van het aantal studies en expertises in 2016-2019



#### **Opmerkingen**

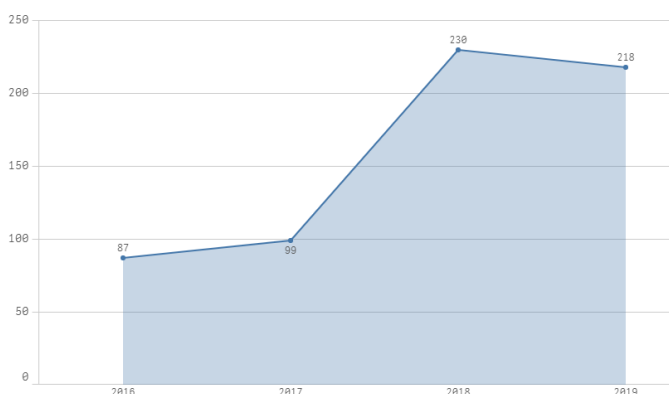
De daling van het aantal studies en expertises in 2019 kan worden verklaard door de complexiteit van de te behandelen dossiers, waardoor prioriteiten moesten worden vastgelegd in de behandeling en de opvolging van de dossiers, vooral op het niveau van de adviesaanvragen. Daarnaast waren er meer 'artikel 10'-aanvragen die moesten worden behandeld. In 2020 zal de dienst Geluidplan gereorganiseerd worden om deze toestand aan te pakken.

## Informatie en sensibilisering

**Waarom?** De indicator preciseert het aantal informatieve acties (antwoord aan burgers, opvolging van klachten) enerzijds en het aantal sensibiliseringsacties (brochures, opleidingen, studiedagen, informatiesessies) anderzijds, in functie van het type geluid (verkeer, gebouw, andere) en type publiek (professionals, scholen, particulieren enz.). Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de opleidingen georganiseerd door Leefmilieu Brussel en de opleidingen in het kader van seminars of informatiesessies georganiseerd door derden (externe interventies).

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator geeft geen informatie over het aantal deelnemers aan de opleidingen, over de tevredenheid over of de mate waarin de opleidingen voldoen aan de verwachtingen van het doelpubliek.

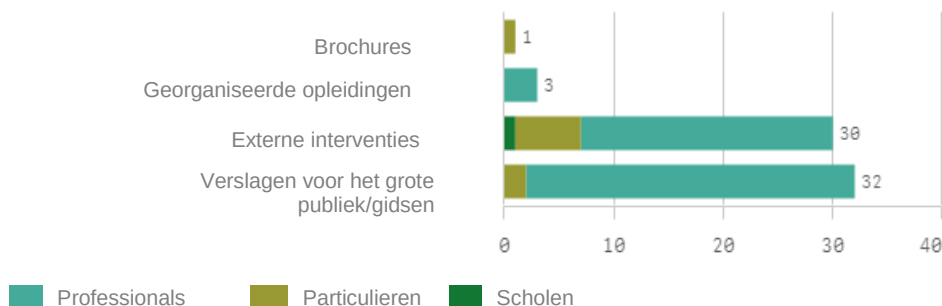
A4KPI031 / Evolutie van het aantal informatieve acties 2016-2019



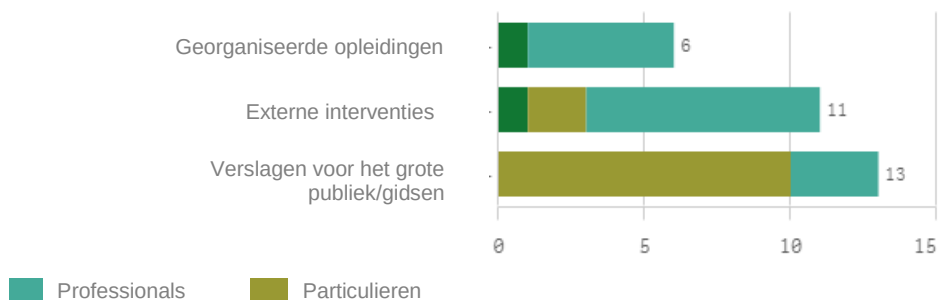
### Opmerkingen

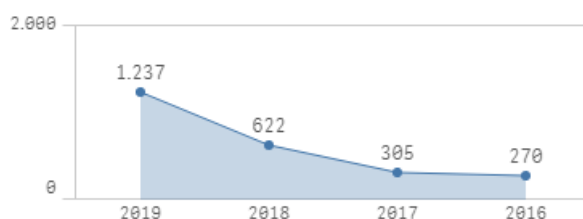
In 2019 is het aantal aanvragen gericht aan de mailbox 'geluid.vergunningen@leefmilieu.brussels' vrijwel constant gebleven (211 in 2019 tegen 228 in 2018). Tegelijk werden 7 'artikel 10'-aanvragen ingediend, tegen slechts 2 in 2018.

A4KPI032 / Aantal sensibiliseringsacties inzake geluid in 2018



A4KPI032 / Aantal sensibiliseringsacties inzake geluid in 2019





#### Opmerkingen

Tussen 2018 en 2019 is het aantal interventies in externe organisaties en het aantal verslagen voor het grote publiek met de helft gedaald. Deze evolutie is met name het gevolg van de vele acties die in 2018 zijn uitgevoerd in het kader van de uitwerking van het plan QUIET.BRUSSELS, zowel voor professionals als voor particulieren, en de inwerkingtreding van de wetgeving inzake versterkt geluid. Deze acties waren niet nodig in 2019. Het aantal opleidingen georganiseerd door Leefmilieu Brussel, vooral voor scholen en professionals, is daarentegen verdubbeld. Het aantal personen, professionals en particulieren dat wordt gesensibiliseerd voor de problematiek van de geluidshinder neemt elk jaar toe sinds 2016. Het recordcijfer van 2019 kan deels worden verklaard door de organisatie van de Acoustic Day, de eerste beurs voor bouwakoestiek.

## OS 4. INSTAAN VOOR DE PREVENTIE EN BESTRIJDING VAN VERONTREINIGING EN OVERLAST

Begrotingsreferentie:

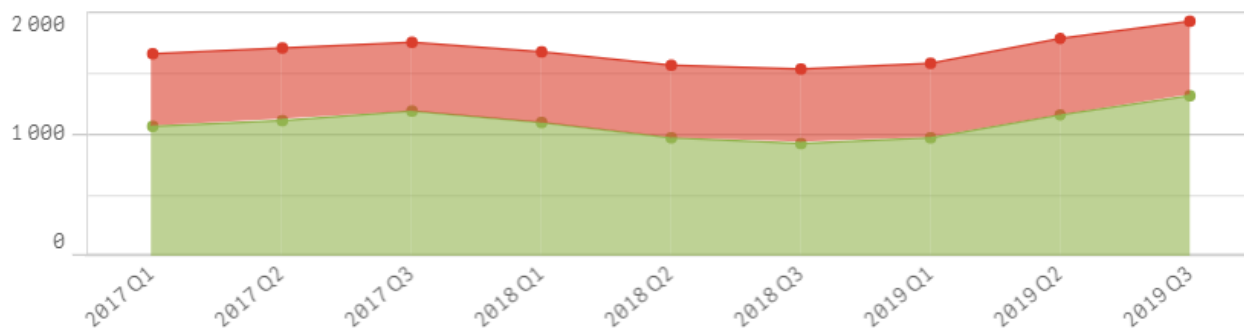
|                   |                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 16.001.42.01.4540 | Overdracht van inkomsten naar de federale overheid in het kader van de supragewestelijke partnerschapovereenkomsten inzake leefmilieu en klimaat                                                                                                              |
| 18.002.11.03.7422 | Aankoop van kantoormeubilair, kantoor- en informaticamaterieel                                                                                                                                                                                                |
| 19.002.28.01.6321 | Investeringsubsidies aan gemeenten voor de renovatie van zwembaden in toepassing van het Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 10 oktober 2002 tot vaststelling van de voorwaarden voor de toekenning van een toelage aan zwembadexploitanten |
| 19.003.08.01.1211 | Algemene werkingskosten die aan sectoren buiten de overheidsdiensten worden betaald in het kader van overeenkomsten: overeenkomsten voor studies, diensten en onderhoud van materiaal inzake de preventie en de bestrijding van verontreiniging en hinder     |

### Milieuvergunningen

**Waarom?** De milieuvergunningen zijn een handig middel om de activiteiten van bedrijven te omkaderen en de hinder die ze veroorzaken te beperken, zodat huisvesting, economische activiteiten en recreatie binnen het Gewest evenwichtig naast elkaar kunnen bestaan. Leefmilieu Brussel is bevoegd voor de toekenning van milieuvergunningen in verschillende domeinen, voor installaties van uiteenlopende klassen of voor tijdelijke grote installaties, denken we aan werven voor asbestverwijdering. Naast die vergunningen verstrekt Leefmilieu Brussel ook allerhande toelatingen. De indicator geeft het aantal behandelde dossiers weer en het aantal dossiers dat meteen volledig verklaard wordt. Die laatste indicator geeft de toestand van de communicatie tussen de administratie en haar klanten aan. Hoe lager dat percentage, des te meer dat erop wijst dat onze klanten goed geïnformeerd zijn over wat ze ons moeten aanleveren, over de complexiteit van die gegevens en de begeleiding die wordt opgezet om hen daarin te doen slagen.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Het aantal behandelde dossiers en het volledigheidsperscentage hangen sterk af van de wetgeving (bijvoorbeeld voor gsm-masten). De indicator geeft enkel de door Leefmilieu Brussel afgegeven vergunningen aan.

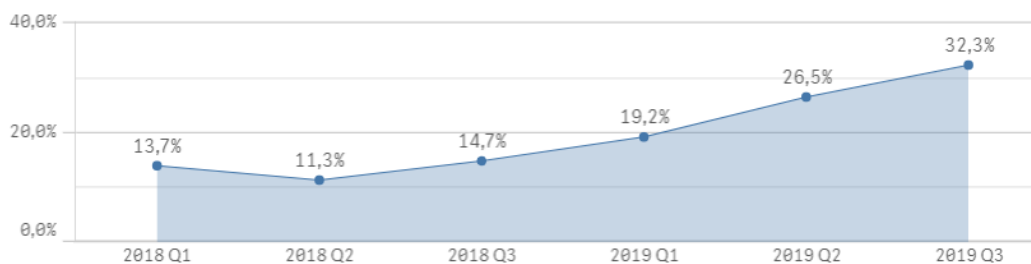
A4KPI002 / Evolutie van het aantal ingediende dossiers en het aandeel dossiers dat meteen volledig verklaard wordt



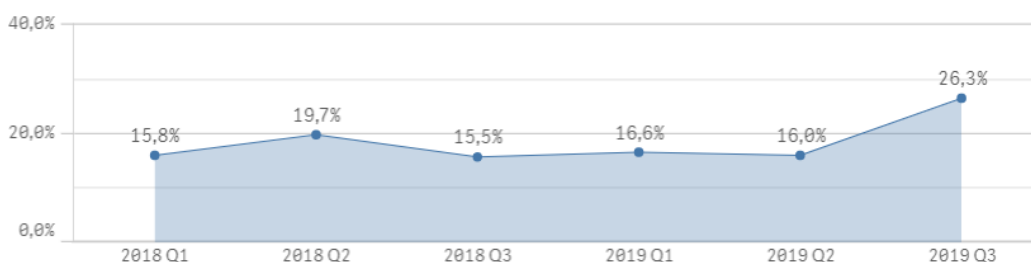
### Opmerkingen

We zien een stijging met bijna 25% van het aantal ingediende dossiers (1.540 dossiers ingediend in 2018 tegen 1.924 in 2019). Deze stijging kan vooral worden waargenomen voor de dossiers van verlenging (van 150 naar 225) en de EMF-dossiers (van 300 naar 500), en door een algemene stijging van de andere types van aanvraag.

A4KPI002 / Evolutie van het aantal ingediende dossiers en het aandeel dossiers dat meteen volledig verklaard wordt – Aanvragen van vergunning 1A, 1B, 2)



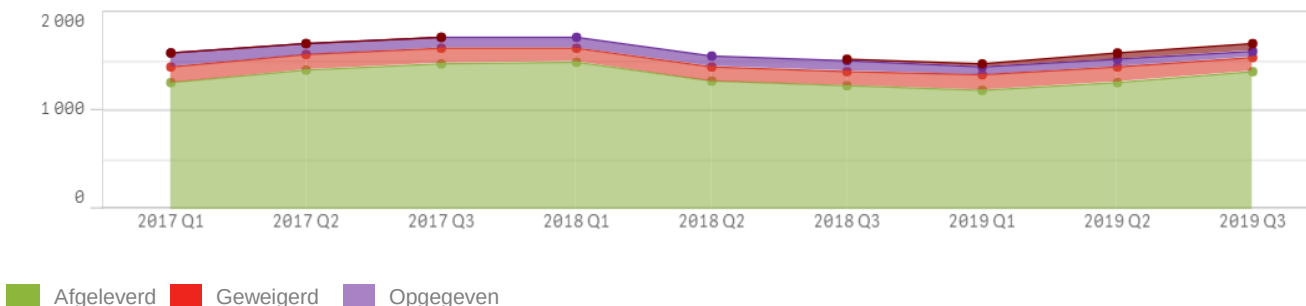
A4KPI002 / Evolutie van het aantal ingediende dossiers en het aandeel dossiers dat meteen volledig verklaard wordt – Aanvragen van verlenging van vergunningen



### Opmerkingen

Het aantal dossiers dat onmiddellijk volledig wordt verklaard, stijgt sterk voor de dossiers waarvoor de tool voor webvereenvoudiging Easypermit online werd gezet: Q3 2018 voor de vergunningsaanvragen en Q2 2019 voor de verlengingsaanvragen. De ingevoerde begeleidingstools helpen de ondernemingen dus duidelijk snel en op een eenvoudige manier voldoen aan hun milieuverplichtingen.

A4KPI004 / Evolutie van het aantal behandelde dossiers en van het aandeel toegekende, geweigerde of opgegeven vergunningen



### Opmerkingen

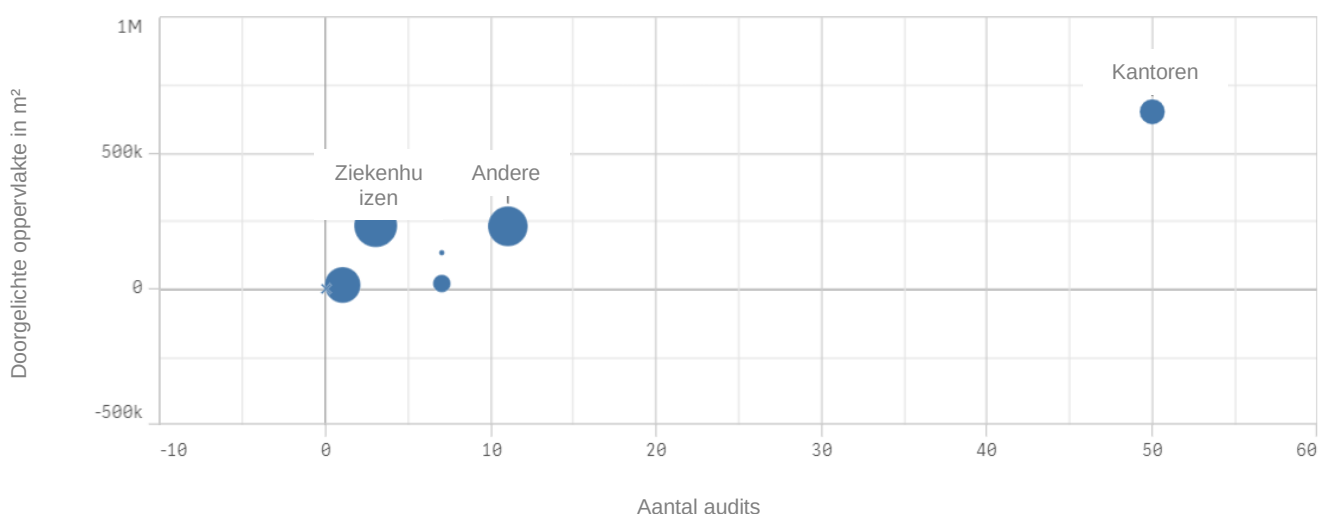
We stellen vast dat het aantal behandelde dossiers hoog blijft ondanks de toenemende druk op de andere opdrachten. De daling van het aantal behandelde dossiers is een direct gevolg van de daling van het aantal ingediende EMF-dossiers.

### Energieaudits

**Waarom?** In het kader van de milieuvergunningen waakt Leefmilieu Brussel ook over de uitvoering van de energie-audits die vereist zijn voor grootverbruikers van energie.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Deze indicator laat niet toe om de kwaliteit van de audits of de reële energiebesparing als gevolg van de toepassing van het actieplan te meten.

A4KPI039 / Aantal audits/Doorgelichte oppervlakte/Energiewinst (in kWh/m<sup>2</sup>)



### Opmerkingen

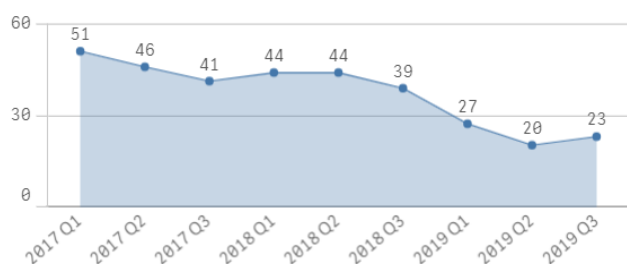
Het aantal audits blijft stijgen (10% per jaar), vooral voor de sector van de kantoren die het belangrijkste is. In 2019 leverden de audits voor 'ziekenhuizen' en 'rusthuizen' een aanzienlijke energiewinst per m<sup>2</sup> op.

### Erkenningen en registraties

**Waarom?** Erkenningen en registraties laten toe om bepaalde belangrijke sleutelactoren inzake milieubeheer te omkaderen. Het doel is bepaalde zeer technische activiteiten voor te behouden aan competente en betrouwbare bedrijven en personen Koeltechnici, afvalinzamelaars, auditors .... er bestaan tal van specialisaties. Leefmilieu Brussel kent de erkenningen toe en controleert de registratiedossiers op volledigheid. De indicator geeft het aantal behandelde dossiers en de behandelingstermijnen weer.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De Brusselse wetgeving en die van de twee andere gewesten kunnen het aantal dossiers ingediend in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest beïnvloeden.

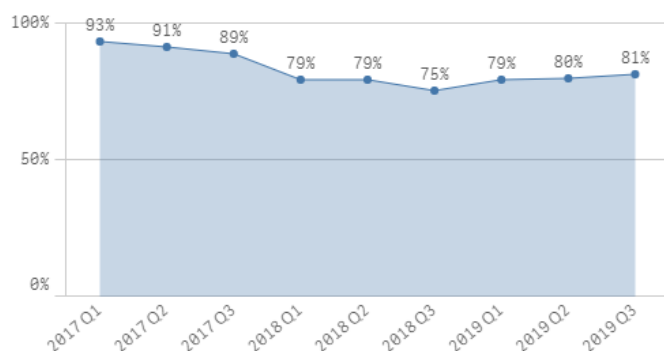
A4KPI015 / Evolutie van het aantal ingediende dossiers voor erkenningen – jaarlijks voortschrijdende waarden



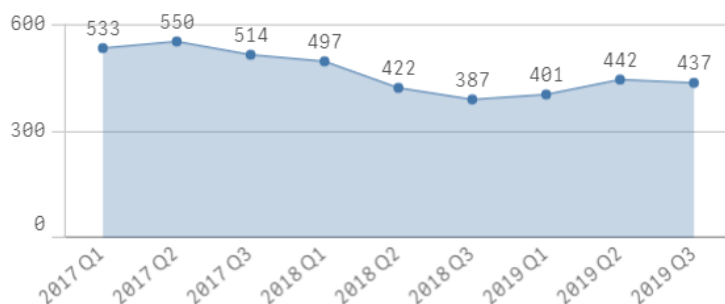
### Opmerkingen

Het aantal ingediende erkenningen daalt. Dit kan worden verklaard door een daling van de erkenningsaanvragen voor bodemsanering en energieaudits.

A4KPI017 / Evolutie van het percentage binnen de termijnen behandelde registraties



A4KPI017 / Evolutie van het aantal behandelde registratiedossiers – jaarlijks voortschrijdende waarden



### Opmerkingen

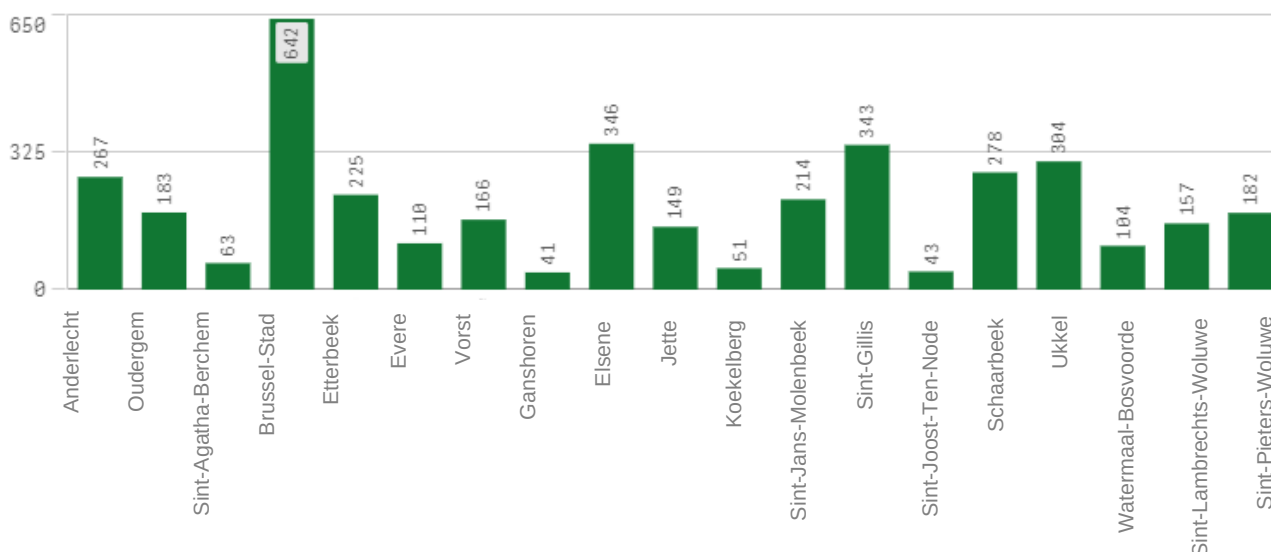
Het ingediende aantal registratieaanvragen blijft stabiel.

## Overlegcommissie

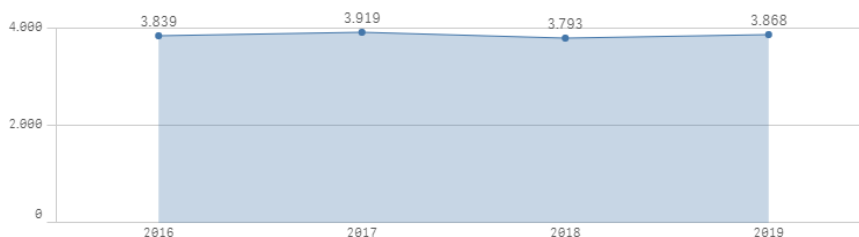
**Waarom?** In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is elke grote aanvraag voor een stedenbouwkundige, milieu- of verkavelingsvergunning, terwijl het openbaar onderzoek loopt, onderworpen aan een debat tussen de betrokken gewestelijke partners, de projectontwerpers en de burgers. Het kader van dat debat wordt gevormd door de overlegcommissie waarin Leefmilieu Brussel vertegenwoordigd is. Daardoor kan het omstandige adviezen verstrekken voor elk project dat te maken heeft met ruimtelijke ordening en zo invloed uitoefenen op de evolutie van het stadsweefsel in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest door de milieuproblematieken op te nemen in de uitgebrachte adviezen.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Het aantal dossiers dat via een overlegcommissie gaat, hangt samen met de conjunctuur.

A4KPI019 / Aantal in een overlegcommissie besproken dossiers per gemeente in 2019



A4KPI019 / Evolutie van het aantal dossiers in overlegcommissies



#### Opmerkingen

Er is een zekere stabiliteit in het aantal dossiers.

## OS 5. VERMINDERING VAN DE IMPACT OP DE LUCHT EN HET KLIMAAT VAN HET TRANSPORT

Begrotingsreferentie:

|                    |                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 17.006.34.01.33.00 | Werkingsubsidies (overdracht van inkomsten): subsidies aan de vzw's die actief zijn in het kader van de verbetering van het milieubeheer                                                                                                   |
| 17.006.53.01.4430  | Overdracht van inkomsten aan de gesubsidieerde autonome onderwijsinstellingen in het kader van de supragewestelijke partnerschapsovereenkomsten inzake leefmilieu van het GPCE (gewestelijk programma voor circulaire economie) en klimaat |
| 19.004.08.01.1211  | Algemene werkingskosten die aan sectoren buiten de overheidsdiensten worden betaald in het kader van overeenkomsten                                                                                                                        |

Om de luchtkwaliteit te verbeteren en de uitstoot van broeikasgassen te verlagen streeft Leefmilieu Brussel ernaar de uitstoot van het transport te verlagen en dat door een 'modal shift' naar duurzame vervoerswijzen en een verbetering van de milieuprestaties van het wagenpark aan te moedigen. Daartoe zorgt het samen met de betrokken actoren voor de implementatie van de maatregelen in het Lucht-Klimaat-Energieplan en van de wettelijke bepalingen zoals het BWLKE, dat voorziet in een beleid voor parkeren buiten de weg, de verplichting voor bedrijven om bedrijfsvervoerplannen (BVP) uit te werken, het besluit over de voorbeeldfunctie van de overheden wat vervoer betreft enz. Het stuurt ook het project voor de LEZ (Low Emission Zone) aan, die op 01/01/2018 werd ingevoerd op het gewestelijk grondgebied. Het is ook verantwoordelijk voor het actieraamwerk

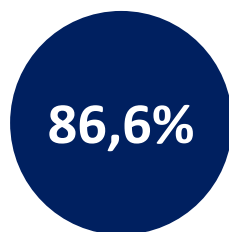
voor 'Clean Power for Transport', occasionele noodmaatregelen bij vervuilingsspieken en voor uiteenlopende aansporings- en begeleidingsmaatregelen zoals de Ecoscore-tool.

### **Bedrijfsvervoerplannen (BVP's)**

**Waarom?** De BVP's hebben een dubbele doelstelling: de impact op het milieu beperken van het verkeer dat bedrijven met zich meebrengen (verbetering van de luchtkwaliteit) en verkeersopstoppingen verminderen (verbetering van de mobiliteit). Concreet moeten de maatregelen die bedrijven nemen toelaten om een 'shift' te maken van gemotoriseerde verplaatsingen naar duurzamere vervoerswijzen. Leefmilieu Brussel staat in voor het beheer van die verplichting, waaraan alle bedrijven met meer dan 100 werknemers op eenzelfde site moeten voldoen. Die bedrijven werken om de 3 jaar een BVP uit, dat meerdere verplichte maatregelen bevat. In dat kader volgt LB de naleving van de verplichtingen op en begeleidt het de bedrijven om een beleid voor duurzame mobiliteit te ontwikkelen, met name door de BVP's door te lichten. De indicator geeft het aantal BVP-dossiers weer, de kwaliteit van de ontvangen formulieren, de naleving van de verplichte maatregelen, de verwerkingstermijn van de dossiers en het aantal audits dat op die dossiers wordt uitgevoerd per periode van 3 jaar.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator zegt niets over de kwaliteit van het BVP dat is ingediend door het bedrijf of over de auditresultaten. De indicator heeft betrekking op een periode van 3 jaar.

A4KPI033 / Percentage ingediende BVP-dossiers

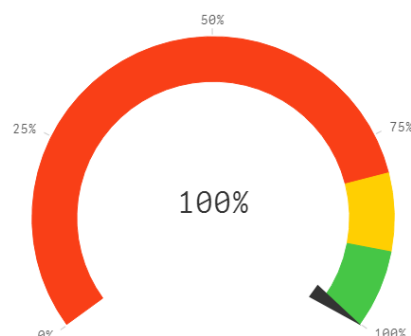


#### **Opmerkingen**

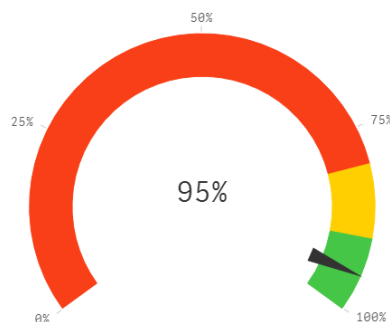
Voor de nieuwe cyclus die in januari 2018 is gestart, heeft 86,6% van de betrokken bedrijven zijn BVP ingediend vóór 2020. Dat betekent dat 77 sites niet in orde zijn met de BVP-verplichting, ondanks de verschillende herinneringen die zijn verstuurd. Dit lijkt te wijzen op een lichte afzwakking na een 3e cyclus van BVP-beheer in combinatie met een gebrek aan sancties en de vermenigvuldiging van andere milieuverplichtingen.

Ter indicatie: 502 dossiers werden ontvangen eind 2019. 3 jaar eerder, dezelfde periode van de BVP-cyclus, werden 545 dossiers ontvangen.

A4KPI033 / Percentage BVP's via Irisbox



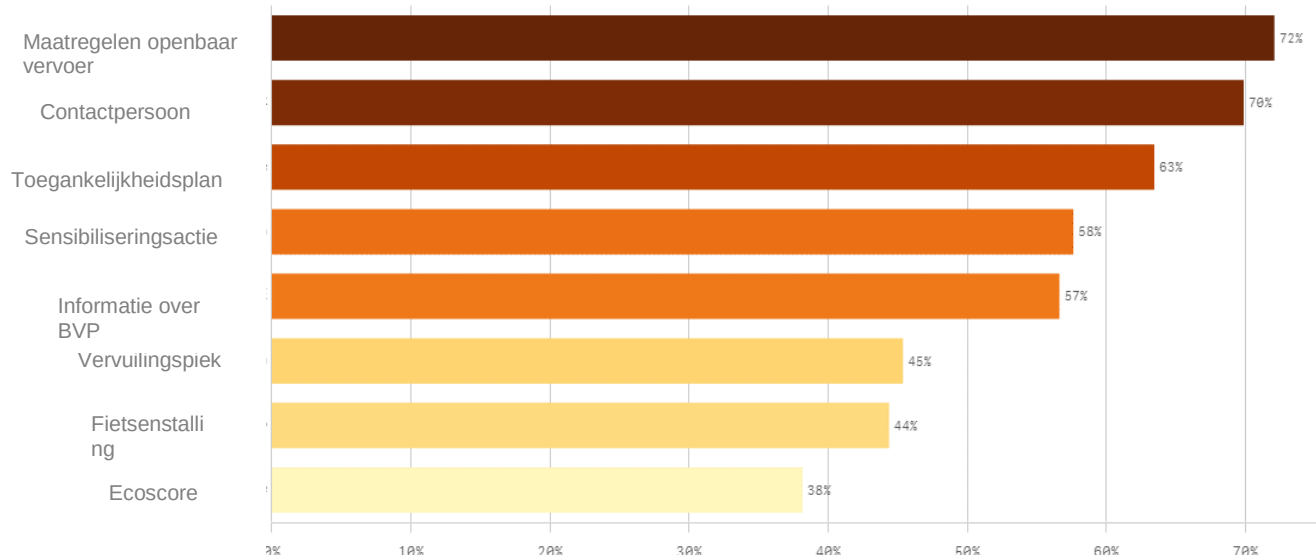
A4KPI034 / Percentage volledige BVP's



### Opmerkingen

Het gebruik van het BVP-formulier in elektronische vorm heeft 100% bereikt. Het doel is dus bereikt. 72% van de dossiers is volledig bij de eerste verzending. Dit is een aanzienlijke verbetering ten opzichte van de vorige balansen en de in de vorige verslagen vastgestelde doelstelling van 70% is dus bereikt. Dit wordt verklaard door een betere expertise van de tussenpersonen in de bedrijven, met name dankzij de mobility manager-acties, het mobility salon, enz. Na opmerkingen stijgt het percentage volledige dossiers tot 95%. Het is belangrijk om het percentage dossiers dat van bij de eerste keer volledig is te doen stijgen tot minstens 70%, omdat dat zowel voor Leefmilieu Brussel als voor het bedrijf tijdwinst en grotere efficiëntie betekent.

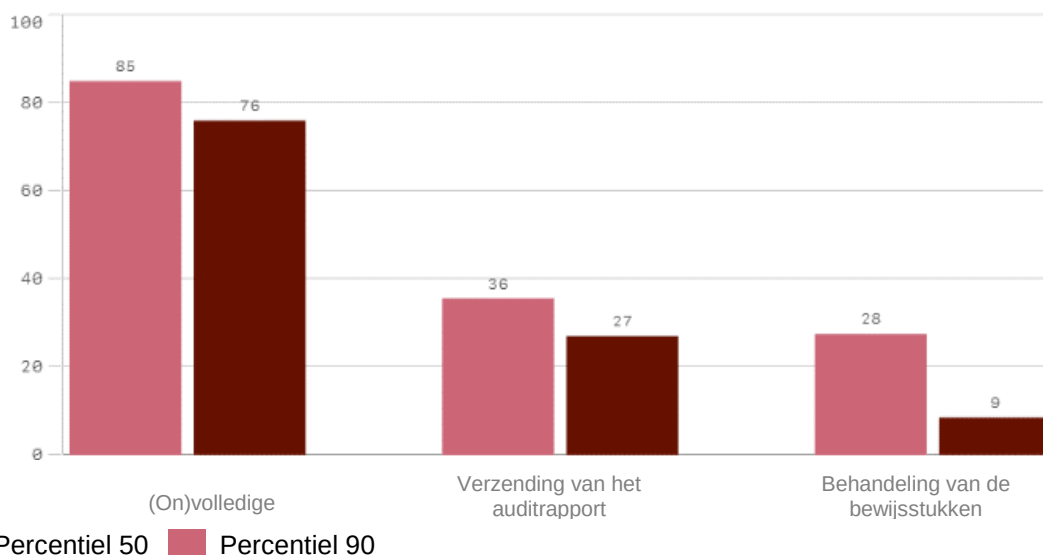
### A4KPI038 / Uitvoeringspercentage van de verplichte maatregelen



### Opmerkingen

Het conformiteitspercentage van de verplichte maatregelen schommelt tussen 38% en 72% naargelang de maatregel. 27% van de dossiers is conform voor de 8 maatregelen. Ondanks de verstrenging van de opgelegde voorwaarden voor de maatregelen voor 'Openbaar vervoer', 'Fietsenstalling' en 'Vervuilingsspiek' zijn de conformiteitspercentages vergelijkbaar gebleven met de percentages die 3 jaar eerder werden waargenomen. Daarnaast is er een daling voor de maatregel 'Ecoscore'.

### A4KPI036 / Naleving van de interne termijnen voor behandeling (# dagen) in 2018



#### Opmerkingen

Op een uitzondering na worden de dossiers binnen de vooropgestelde termijn (90 dagen) behandeld. Een dertigtal auditrapporten werd in dit stadium gerealiseerd. 61% van de rapporten wordt tijdig verzonden en 90% binnen de 36 dagen. Er moet dus een inspanning worden gedaan om dit cijfer onder de 30 dagen te brengen. We merken op dat 90% van de 229 verzonden bewijsstukken binnen 30 wordt behandeld, en 50% binnen 9 dagen.

#### Voorbeeldfunctie van de overheid

**Waarom?** Op grond van het besluit van 15/05/2014 betreffende het voorbeeldgedrag van de overheden inzake vervoer. Vereisten voor minimale milieuprestaties worden opgelegd aan alle gewestelijke en lokale overheden bij de aankoop of de leasing van voertuigen.

Gewestelijke en lokale overheden die meer dan 100 werknemers tewerkstellen op eenzelfde site, en die dus verplicht zijn om een bedrijfsvervoerplan (BVP) op te stellen, moeten nieuwe maatregelen opnemen in hun actieplan, met betrekking tot het beheer en het gebruik van het wagenpark en de overgang naar elektrische wagens.

Zo moeten de overheden in kwestie elk jaar een inventaris van hun wagenpark bezorgen. Leefmilieu Brussel zorgt voor de opvolging van die verplichting, de monitoring en de begeleiding van de overheden. De indicator geeft weer in welke mate de bepalingen van het besluit worden nageleefd.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Deze indicator zegt niets over het gebruik van de voertuigen of over het algemene beheer van het wagenpark. De balansen hebben betrekking op het jaar n-1 (2018).

#### Opmerkingen

Het aandeel van de elektrische wagens in het totale wagenpark is gestegen van 2% in 2014 naar 17% in 2018. Voor nieuwe wagens is het percentage gestegen tot 30% in 2018 (15% voor MPV's).

## OS 6. INSPECTIES UITVOEREN OM DE NALEIVING VAN DE WETGEVING TE BEVORDEREN

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 18.002.08.08.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: aankoop van benodigdheden en onderhouds- en werkmateriaal voorradig in het magazijn |
| 18.002.11.03.7422 | Aankoop van kantoormeubilair, kantoor- en informaticamaterieel                                                                                                                                      |
| 20.001.08.01.1211 | Algemene werkingskosten die aan sectoren buiten de overheidsdiensten worden betaald in het kader van overeenkomsten: overeenkomsten voor onderzoeken en diensten inzake het algemeen beleid         |
| 20.002.08.04.1211 | Algemene werkingskosten die worden betaald in het kader van overeenkomsten inzake toezicht, inspectie, controle en bestraffing van vervuilende activiteiten                                         |

## Preventieve inspectie

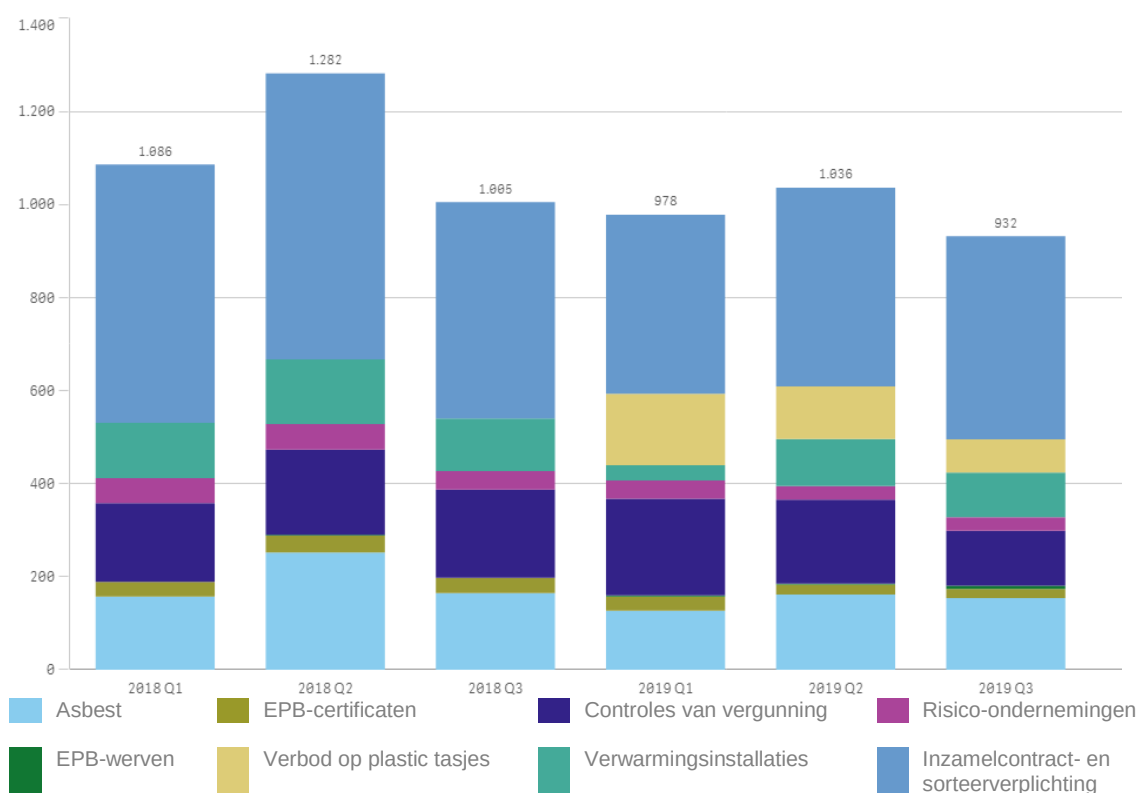
### **Aantal behandelde dossiers**

**Waarom?** Leefmilieu Brussel ziet erop toe dat de milieuwetgeving wordt nageleefd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest door preventieve controles te plannen in alle activiteitendomeinen die een impact hebben op het leefmilieu (afvalstoffen, asbest, laboratoria die ggo's gebruiken, verwarmingsinstallaties, elektromagnetische stralingen, geluidshinder, enz.) Deze preventieve controles zijn opgenomen in een inspectieprogramma, goedgekeurd door de Regering.

De indicator geeft het aantal dossiers weer waarvoor in 2018 en 2019 een actie werd ondernomen.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De klemtoon ligt op de ondernemingen waarbij het risico op inbreuken het hoogst is of waar inbreuken zware gevolgen kunnen hebben voor het milieu of de volksgezondheid. De controleacties die betrekking hebben op een beperkt aantal dossiers worden hier niet weergegeven. Het gaat dus enkel om een weergave van een deel van de behandelde dossiers.

A3KPI051 / Evolutie van de preventieve-inspectiedossiers



### **Opmerkingen**

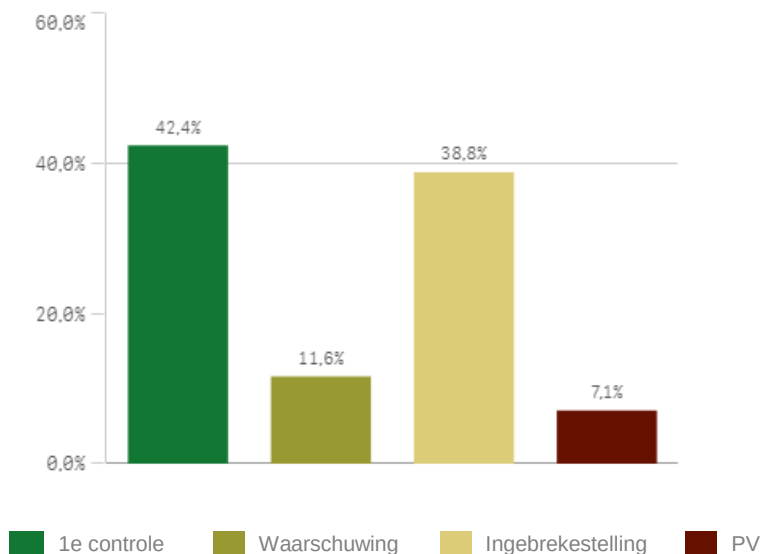
Het aantal behandelde dossiers blijft relatief constant. Ook het aandeel van de verschillende thema's blijft relatief constant in 2019 vergeleken met 2018. In 2019 is er een nieuw thema bijgekomen: de controle op de naleving van het verbod op het gebruik van bepaalde plastic zakjes.

### **Resultaten van het overlegproces**

**Waarom?** Tijdens preventieve controles wordt steeds de voorkeur gegeven aan overleg. Er kunnen wel waarschuwingen en/of ingebrekestellingen verstuurd worden. Enkel bij een ernstige inbreuk of wanneer er gevaar bestaat voor het milieu en de gezondheid gaat Leefmilieu Brussel onmiddellijk over tot het opstellen van een proces-verbaal. Er kan ook een proces-verbaal opgemaakt worden als er binnen een redelijke termijn geen enkel gevolg wordt gegeven aan de verschillende herinneringen. Voor bepaalde dossiers die betrekking hebben op een groot aantal ondernemingen werd enkele jaren geleden echter een meer repressieve aanpak ingevoerd. Dit is met name het geval voor de controle op de inzamelcontract- en sorteerverplichting. De indicator geeft de resultaten van het overlegproces voor 2019 weer.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De klemtoon ligt op de ondernemingen waarbij de kans op een inbreuk of non-conformiteit het grootst is. De indicator wordt berekend op basis van de afgesloten dossiers, zodat een aanpassing van de inspectiestrategie slechts met een zekere vertraging zichtbaar wordt in de cijfers.

A3KPI051 / Conformiteit als gevolg van het overlegproces



#### Opmerkingen

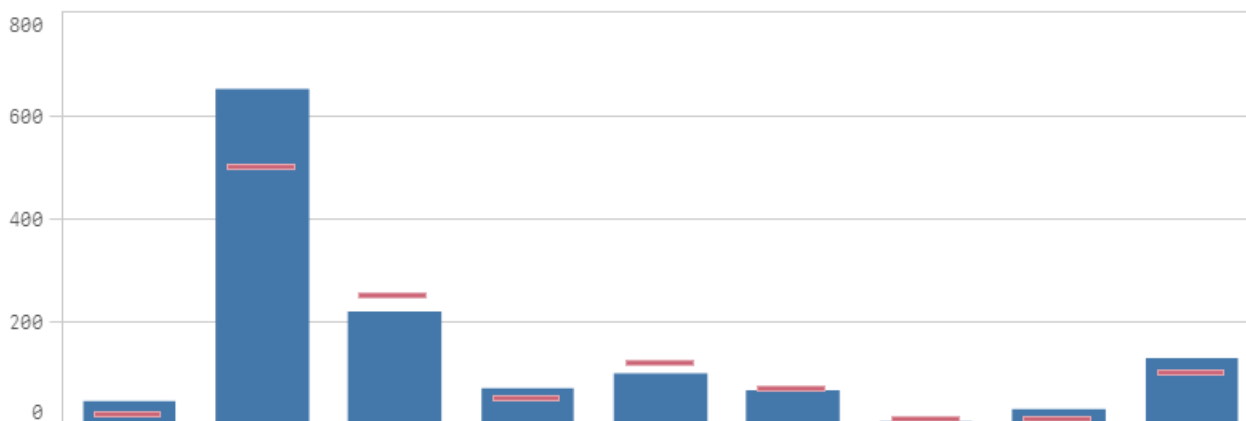
in 2019 is gemiddeld 42,4% van de ondernemingen in orde na de 1<sup>e</sup> controle. Er dient wel opgemerkt te worden dat er soms grote verschillen zijn tussen de verschillende thema's. Voor ongeveer 7,1% van de dossiers wordt een proces-verbaal opgemaakt. De meeste dossiers (92,9%) kunnen dus worden opgelost via het overlegproces.

#### Realisatie van het programma voor preventieve inspecties

**Waarom?** Het Wetboek van Inspectie bepaalt dat Leefmilieu Brussel een jaarlijks inspectieprogramma uitwerkt, dat goedgekeurd wordt door de Regering. De indicator geeft het aantal jaarlijkse inspectieacties weer die in 2019 gerealiseerd zijn.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Enkel de belangrijkste inspectieacties (in aantal dossiers) zijn opgenomen. Het inspectieprogramma bevat tal van andere acties die gericht zijn op een kleiner aantal dossiers en hier dus niet worden weergegeven.

A3KPI053 / Realisatie van het preventieve-inspectieprogramma



### Opmerkingen

De doelstellingen werden over het algemeen behaald.

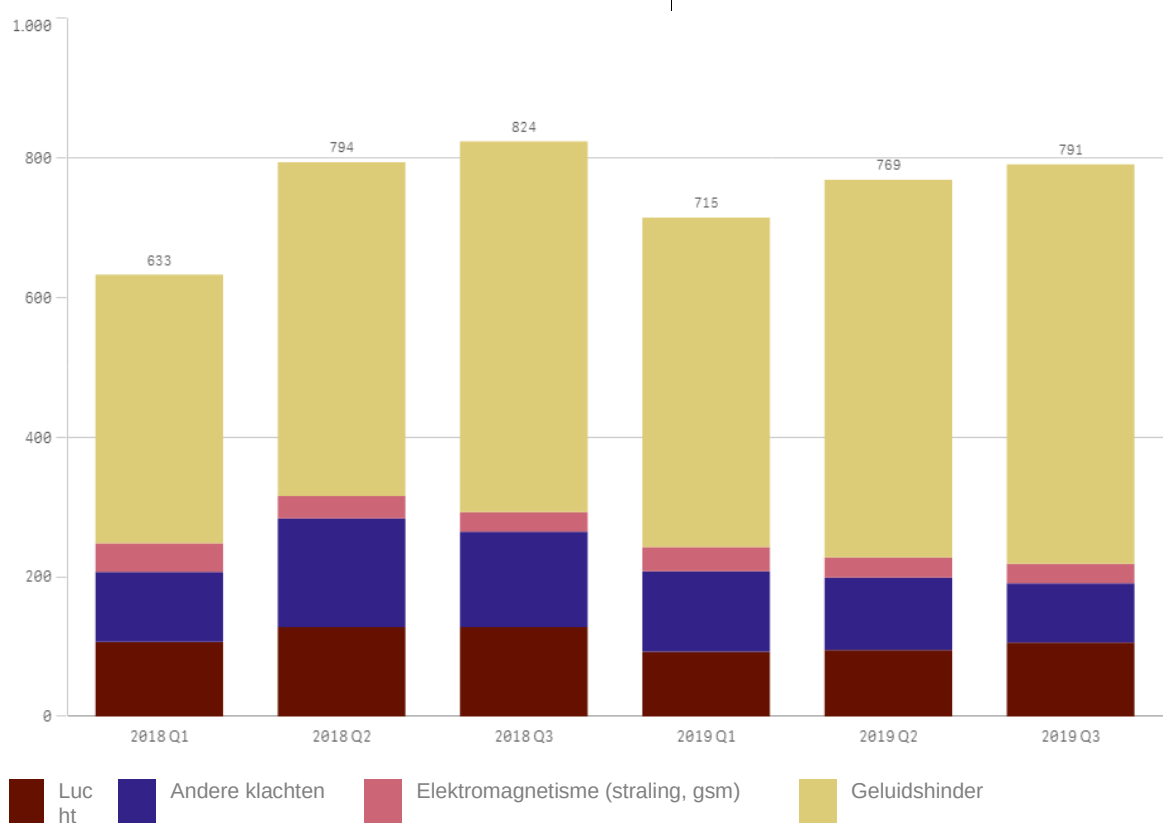
### Curatieve inspectie

#### Aantal behandelde dossiers

**Waarom?** Leefmilieu Brussel is bevoegd voor de strijd tegen milieuhinder, met name door te controleren of de wetgeving wordt nageleefd. Hinder die gemeld wordt door de Brusselse burgers wordt prioritair behandeld. De indicator geeft het aantal dossiers weer waarin minstens een actie heeft plaatsgevonden.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Het aantal behandelde dossiers hangt af van het aantal meldingen dat wordt doorgegeven aan Leefmilieu Brussel, maar wordt sterk afgeremd door het beschikbare personeel en de complexiteit van de vaststellingen die moeten gebeuren.

A3KPI050 / Evolutie van de curatieve-inspectiedossiers



### Opmerkingen

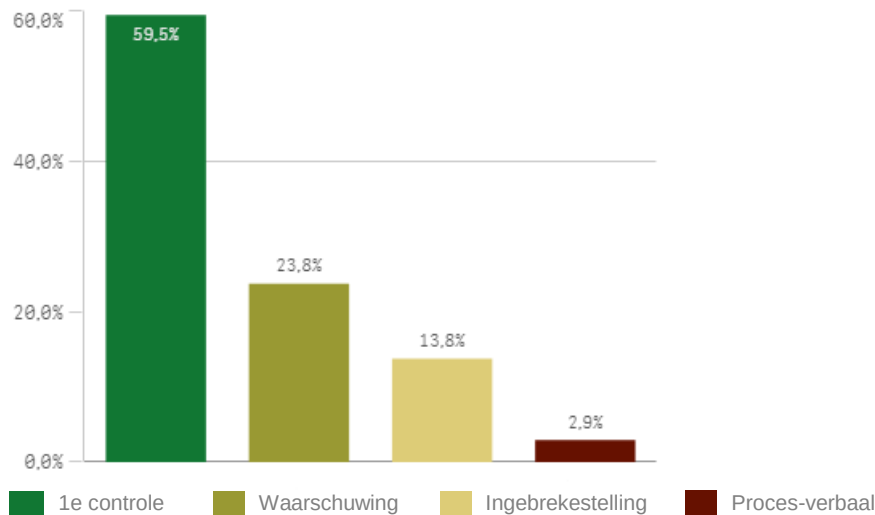
In 2019 is het volume aan behandelde dossiers op een hoog niveau gebleven, gelet op het hoge aantal ontvangen klachten. Er zijn verschillende maatregelen genomen om de impact op de kwaliteit van de dienstverlening aan de burgers te beperken, maar dat neemt niet weg dat er een zekere wachttijd is voor de behandeling van nieuwe klachten. Het grootste deel van de curatieve inspecties gaat nog steeds over het beheer van geluidshinder.

### Resultaten van het overlegproces

**Waarom?** De voorkeur gaat altijd uit naar dialoog en sensibilisering in plaats van bestraffing. De justitiabelen ervan overtuigen een gedrag, een werkwijze toe te passen of technische installaties te gebruiken die conform zijn met de wetgeving is op de lange termijn immers doeltreffender.  
De indicator geeft de resultaten van het overlegproces voor 2019 weer.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Het aantal dossiers dat na de eerste controle in overeenstemming is met de wetgeving hangt af van de gegrondheid van de ingediende klachten.

A3KPI050 / Conformiteit als gevolg van het overlegproces



#### Opmerkingen

Tal van curatieve inspecties brengen geen enkele inbreuk aan het licht: 97,1% van de vastgestelde inbreuken wordt opgelost door overleg met de inspecteurs van Leefmilieu Brussel. Een analyse per thema toont aan dat er vrijwel geen inbreuken zijn in het domein van de strijd tegen elektromagnetische stralingen, en weinig op het vlak van andere thema's dan luchtverontreiniging en geluidsverontreiniging.

### Alternatieve administratieve geldboetes

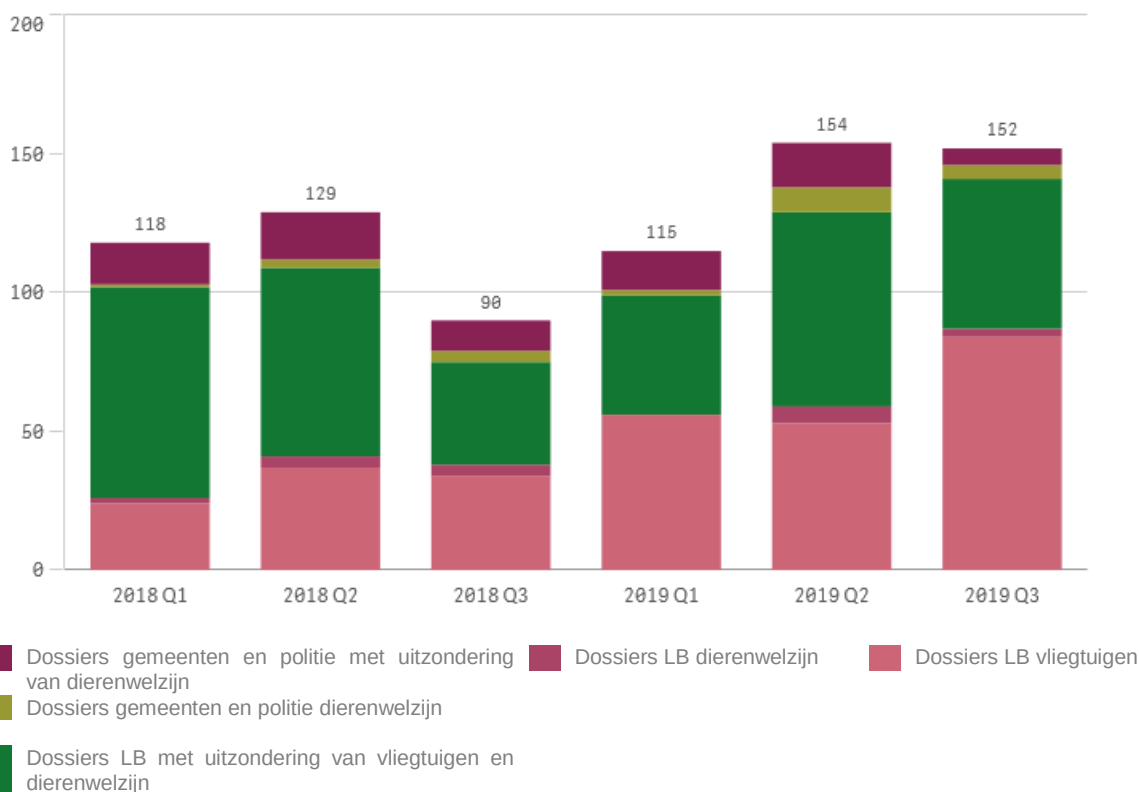
#### ***Aantal beslissingen om een alternatieve administratieve geldboete op te leggen***

**Waarom?** Voor alle milieuovertredingen opgenomen in het Wetboek van Inspectie kan een alternatieve administratieve geldboete (art. 45) worden opgelegd wanneer er, ondanks het overlegproces, inbreuken worden vastgesteld.

De indicator vermeldt het aantal beslissingen voor het opleggen van alternatieve administratieve geldboetes.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator hangt met name af van het aantal processen-verbaal opgemaakt door de medewerkers van Leefmilieu Brussel, door de gemeenten en door de politie. Hij hangt ook af van de kwaliteit van de opgestelde processen-verbaal en de reactietijd van de verschillende tussenpersonen (dossierbeheerders, juristen en beoordelaars). Het gaat dus om het aantal beslissingen en niet om het aantal dossiers. Merk op dat eenzelfde beslissing betrekking kan hebben op meerdere processen-verbaal opgemaakt tegen dezelfde overtreder. Dat is met name het geval in het kader van de processen-verbaal opgemaakt met betrekking tot hinder door vliegtuigen.

A3KPI055 / Evolutie van het aantal beslissingen om een alternatieve administratieve geldboete op te leggen



### Opmerkingen

Het totale aantal opgelegde beslissingen is tussen 2018 en 2019 met 25% gestegen, van 337 naar 421 beslissingen.

Deze sterke stijging houdt verband met de prioritaire behandeling van processen-verbaal na de afschaffing van de tolerantie, in 2017, van de door het luchtverkeer veroorzaakte geluidshinder (95 beslissingen in 2018 tegen 193 in 2019, wat een stijging is met 103%).

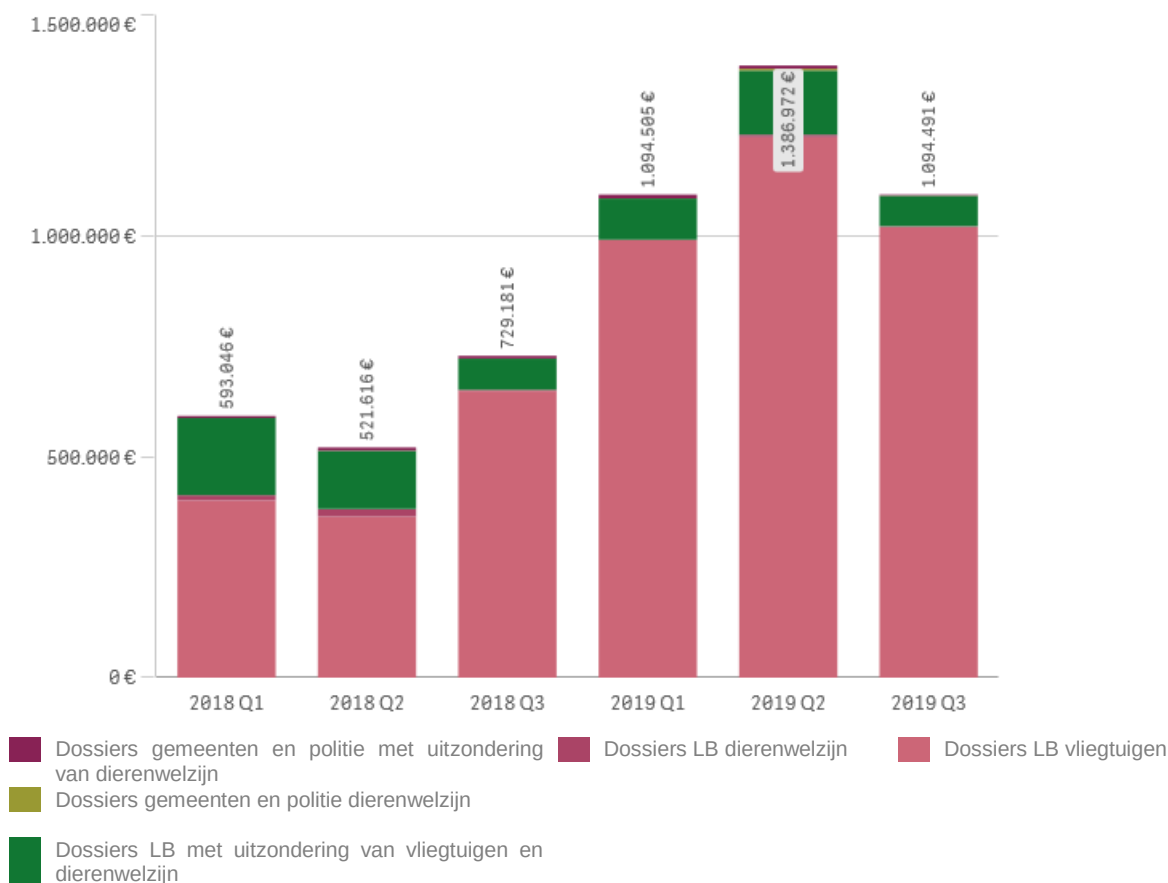
In de andere domeinen is het aantal opgelegde beslissingen in 2019 relatief stabiel gebleven vergeleken met 2018.

Terwijl het totale aantal processen-verbaal relatief constant was tot 2016 (schommeling ten belope van 10%), is het sindsdien sterk gestegen (van 370 processen-verbaal in 2016 naar 923 in 2019, wat een stijging is met 249%). Deze stijging kan worden verklaard door zowel de afschaffing van de tolerantie inzake geluidshinder door het luchtverkeer die heeft geleid tot een stijging van het aantal vastgestelde overtredingen en van de maatschappijen die overtredingen begaan, als door de meer repressieve houding van Leefmilieu Brussel in de grootschalige inspecties waarin snel een proces-verbaal wordt opgesteld teneinde een maximale impact te hebben met beperkte middelen (verbod op het gebruik van plastic zakjes, verplichting tot conform afvalbeheer,...).

### Bedrag van de beslissingen

**Waarom?** De beslissingen voor alternatieve administratieve geldboetes worden door Leefmilieu Brussel opgelegd krachtens het Wetboek van Inspectie. Het bedrag van de alternatieve administratieve geldboete is 50 euro tot 62.500 euro en dat bedrag kan bij verzachtende omstandigheden tot onder het wettelijk minimum verlaagd worden. Als er verschillende inbreuken samenkomen, worden de bedragen van de alternatieve administratieve geldboetes bij elkaar opgeteld zonder dat ze echter het bedrag van 125.000 euro kunnen overschrijden. De indicator geeft het bedrag weer van de beslissingen voor alternatieve administratieve geldboetes opgelegd in 2018 en 2019.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator hangt met name af van het aantal en de ernst van de vastgestelde inbreuken in de processen-verbaal, van de verzachtende omstandigheden waarmee rekening gehouden moet worden bij het opleggen van de geldboete (rechtzetting van de inbreuk ...) en het profiel van de overtreders (professional of niet ...). De geldboetes die opgelegd worden als gevolg van processen-verbaal opgemaakt met betrekking tot 'vliegtuighinder' zijn gemiddeld veel hoger dan die met betrekking tot andere onderwerpen, in het bijzonder door het aantal vastgestelde inbreuken.



### Opmerkingen

In 2019 werden geldboetes voor een bedrag van 3.575.968 euro opgelegd door Leefmilieu Brussel. Dit is een hoger bedrag dan de voorgaande jaren.

Het hoge bedrag voor door luchtverkeer veroorzaakte geluidshinder valt te verklaren door het vaak hoge aantal inbreuken dat wordt opgenomen in een proces-verbaal. Bovendien heeft de aanzienlijke stijging van het aantal opgelegde boetes in dit domein een impact op het totale aantal boetes. In 2019 werden boetes opgelegd ten bedrage van in totaal 3.238.771 euro.

De boetes die in dit verband in 2018 en 2019 werden opgelegd door Leefmilieu Brussel, bedragen respectievelijk 377.208 euro voor 181 boetes en 307.631 euro voor 167 boetes. Het gemiddelde bedrag van een boete in dit domein is dus 1.842 euro in 2019.

Omgekeerd beïnvloeden het feit dat de door de gemeenten en de politie vastgestelde inbreuken op het vlak van leefmilieu doorgaans minder ernstig zijn en het feit dat ze van hun kant traditioneel minder inzetten op preventiewerk het totaalbedrag van de boetes opgelegd voor die categorie. De boetes die in dit verband in 2018 en 2019 werden opgelegd, bedragen respectievelijk 17.977 euro voor 43 boetes en 17.821 euro voor 36 boetes. Het gemiddelde bedrag van een boete in dit domein is dus 495 euro in 2019.

Het bedrag wordt beïnvloed door het aantal beslissingen en het type inbreuken die in de processen-verbaal worden vastgesteld.

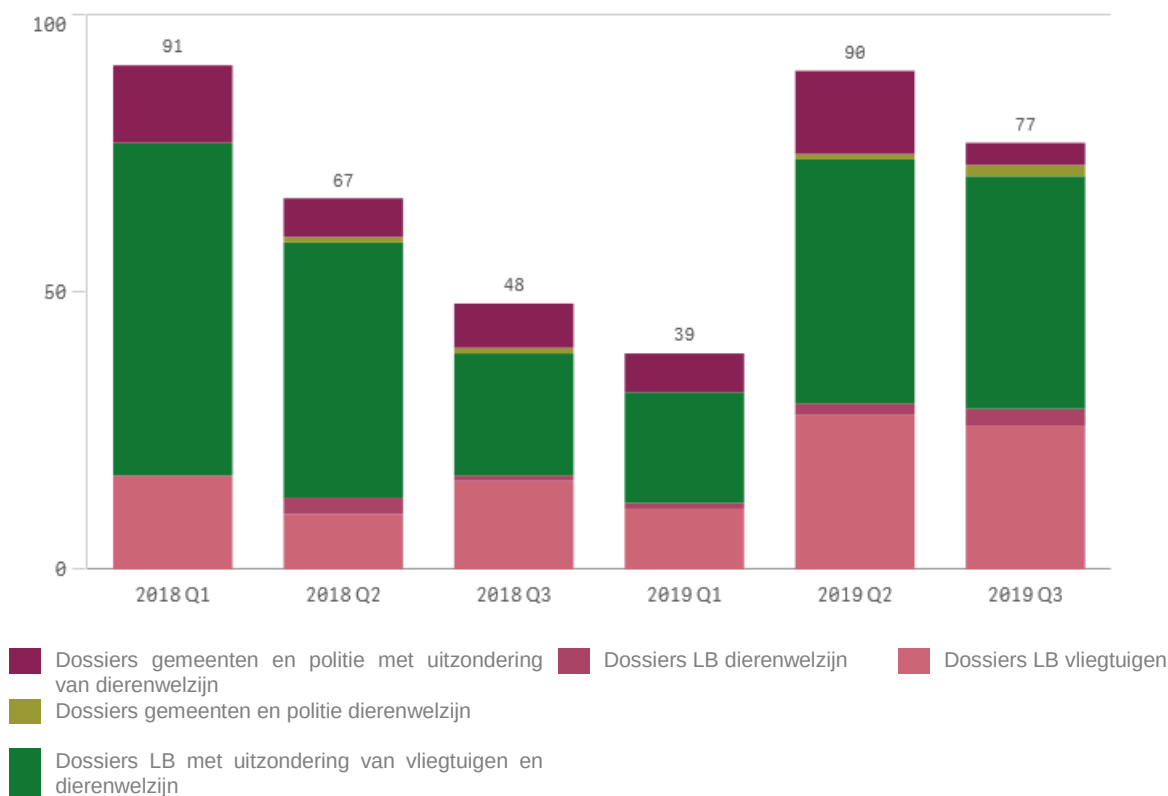
### Verval van de strafvordering

**Waarom?** Krachtens het Wetboek van Inspectie doet de betaling van de boete de strafvordering vervallen. De indicator geeft het aantal beslissingen weer voor alternatieve administratieve geldboetes die in 2018 en 2019 opgelegd en betaald werden.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator hangt af van de wil en/of het financiële vermogen van de overtreders om de alternatieve administratieve geldboete te betalen die hen is opgelegd door Leefmilieu

Brussel, met name voor de beslissingen met betrekking tot 'vliegtuighinder', waarbij meerdere bedrijven uit principe weigeren om de opgelegde geldboetes te betalen en ze via alle mogelijke rechtswegen aanvechten. De indicator houdt rekening met het aantal beslissingen betaald tijdens een specifieke periode, zonder de datum in beschouwing te nemen waarop de beslissing voor de betaalde geldboete werd opgelegd. De indicator houdt geen rekening met de betalingen die zijn uitgevoerd via Brussel Fiscaliteit (dwanginvordering).

A3KPI057 / Evolutie van het aantal vervallen strafvorderingen als gevolg van een alternatieve administratieve geldboete



### Opmerkingen

Het aantal vervallen strafvorderingen heeft betrekking op het aantal beslissingen opgelegd in de loop van het tertaal in kwestie en de voorafgaande tertalen.

Het aantal boetes dat in 2018 en in 2019 werd betaald, is identiek, namelijk 206.

In 2019 hebben meer luchtvaartmaatschappijen hun boete(s) betaald.

### Beroep

**Waarom?** Het Wetboek van Inspectie voorziet voor elke persoon die veroordeeld wordt tot het betalen van een alternatieve administratieve geldboete in de mogelijkheid om beroep aan te tekenen bij het Milieucollege. Het Milieucollege bevestigt of herzielt de in eerste instantie genomen beslissing.

De indicator laat toe om voor 2018 en 2019 de kwaliteit van de beslissingen om een boete op te leggen te analyseren en beoogt om, ten opzichte van het totale aantal beslissingen, het percentage beslissingen te berekenen waarvoor geen beroep werd aangetekend, en het percentage beslissingen die na een beroep werden bevestigd door het Milieucollege.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator hangt met name af van de wil van de overtreder om de beslissing om hem een alternatieve administratieve geldboete op te leggen al dan niet te betwisten bij het Milieucollege, van de kwaliteit van de opgemaakte processen-verbaal, van de werklast van de dossierbeheerders, juristen en beoordelaars, van de wijzigingen aan het sanctiebeleid dat het Milieucollege toepast en van de wetwijzigingen op het vlak van verplichting, verbod en strafbaarstelling.

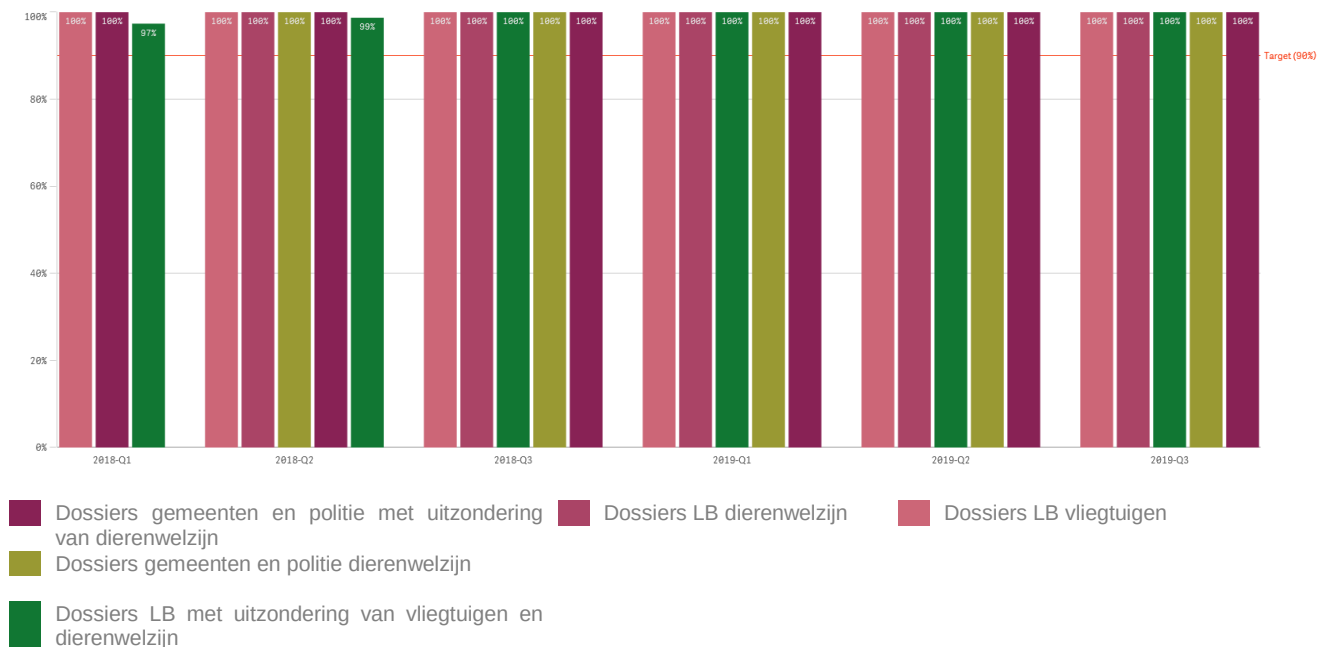
Aangezien de beroepen bij het Milieucollege aangetekend worden binnen 2 maanden na de kennisgeving van de beslissing, worden de beslissingen om een alternatieve administratieve geldboete op te leggen waarvoor geen beroep wordt aangetekend berekend op basis van een 'tertaal' (met 2 maanden vertraging ten opzichte

van het tertaal in kwestie) en de beslissingen van het Milieucollege naar aanleiding van een beroep op basis van een 'kalendertertaal' (tertaal in kwestie).

Het aantekenen van een beroep kan zowel een ultieme poging zijn om niet bestraft te worden als een antwoord op het gevoel niet begrepen te worden van de kant van de overtreder.

De indicator houdt geen rekening met de beslissingen voor door Leefmilieu Brussel opgelegde geldboetes waarvan het Milieucollege het beginsel bevestigt maar beslist om het bedrag van de opgelegde boete te verlagen.

A3KPI058 / Percentage van beroepen tegen de beslissing voor een alternatieve administratieve geldboete gewonnen door Leefmilieu Brussel



### Opmerkingen

Het globale percentage van het jaar 2019 bedraagt 100%, wat getuigt van de kwaliteit van de boetes opgelegd door Leefmilieu Brussel. Dit resultaat toont aan dat de beslissingen steunen op concrete en degelijke elementen. De kwaliteit van het door alle schakels van de keten geleverde werk, heeft ertoe bijgedragen dat alle beslissingen bevestigd werden.

55 beslissingen werden betwist in 2019, wat overeenkomt met een stabilisering ten opzichte van 2018. Hoewel het aantal bij het Milieucollege ingediende beroepen tegen boetebeslissingen hoog blijft, merken we op dat 44 van deze 55 beroepen, of 80%, betrekking hadden op geluidshinder veroorzaakt door het luchtverkeer.

Het percentage beslissingen waartegen geen beroep werd aangetekend, is opnieuw gestegen: tegen 88% van de beslissingen werd geen beroep aangetekend in 2019, tegenover 85,4% in 2018 en 83% in 2017.

Tot slot heeft het Milieucollege in 2019 uitspraak gedaan in 59 dossiers over geluidshinder veroorzaakt door het luchtverkeer. Deze dossiers hadden betrekking op opgelegde beslissingen in 2018 of 2019, en alle beslissingen van Leefmilieu Brussel werden in beginsel bevestigd. Het bedrag van één boete werd verlaagd door het Milieucollege.

Van de 13 beslissingen door het Milieucollege in 2019, voor de beslissingen inzake processen-verbaal opgemaakt inzake milieu (met uitzondering van 'vliegtuighinder') en dierenwelzijn door de medewerkers van Leefmilieu Brussel, de gemeenteambtenaren en de politie:

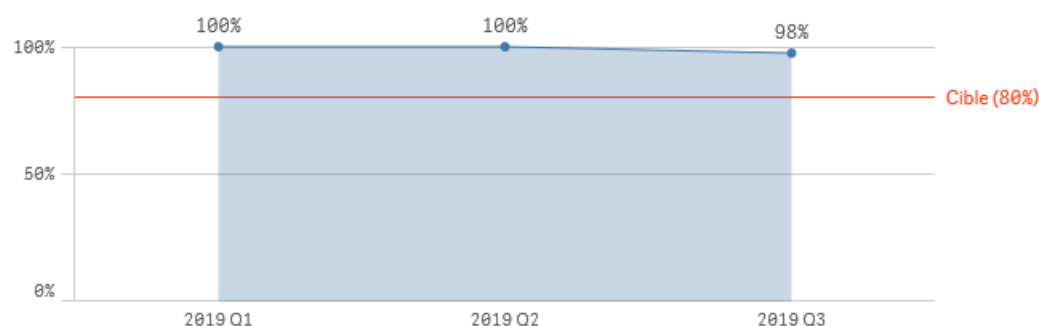
- 10 beslissingen voor boetes werden bevestigd qua beginsel, maar hun bedrag werd verlaagd door het Milieucollege;
- 2 beslissingen voor boetes werden bevestigd, zowel qua beginsel als wat het bedrag van de boete betrof;
- 1 beslissing voor boetes bevestigd qua beginsel, maar hun bedrag werd verhoogd door het Milieucollege;

**Termijn voor analyse van de dossiers**

**Waarom?** Opdat een sanctie afradend zou werken, moet ze binnen een redelijke termijn na het proces-verbaal volgen om de impact ervan op de overtreder te versterken. Toch bepaalt het Wetboek van Inspectie in zijn artikel 5 dat de alternatieve administratieve geldboete niet meer opgelegd mag worden na een termijn langer dan 5 jaar te tellen vanaf het begaan van de overtreding, tenzij er een stuk tot stuiting van die verjaring bestaat. De indicator laat toe om het goede beheer van de dossiers in 2019 te analyseren en beoogt om de behandelingstermijn van dossiers te berekenen, zowel bij dossiers die voor de procedure afgesloten worden als bij beslissingen om een boete op te leggen.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator hangt met name af van de wil van de overtreder om zich te verweren, van de complexiteit van de dossiers, de werklast van de dossierbeheerders, juristen en beoordelaars. De behandelingstermijn wordt per dossier berekend. De tijd voor de verwerking is specifiek voor de oorsprong van de processen-verbaal. Zo zijn er bij de processen-verbaal opgemaakt door de gemeenteambtenaren en de medewerkers van Leefmilieu Brussel met uitzondering van 'vliegtuighinder' doorgaans meer uitwisselingen met de overtreder en de verbaliserende ambtenaar, die zich soms opnieuw naar de plaats van de inbreuk moet begeven. Hoewel die factor helpt om de nodige elementen te verzamelen om bij de besluitname te beschikken over een geactualiseerd perspectief op de inbreuksituatie, heeft hij een impact op de tijd die nodig is om het dossier te behandelen.

A3KPI059 / Evolutie van het aantal binnen de termijn ingediende dossiers in 2019



### Opmerkingen

In 2019 werd 99% van de beslissingen om alternatieve administratieve geldboetes op te leggen voor alle thema's samen, binnen de termijn genomen:

- dat percentage is gestegen in vergelijking met 2017, toen het 96% bedroeg;
- 100% van de dossiers werd binnen de termijn behandeld in tertalen 1 en 2.

Tegelijkertijd, met betrekking tot de gemiddelde verwerkingstermijnen voor het jaar 2019, stellen we het volgende vast:

- op basis van het 50e percentiel bedraagt de termijn nu 75 dagen, wat een stabilisering is ten opzichte van 2018 (77 dagen).
- op basis van het 90e percentiel bedraagt de termijn nu 111 dagen, wat een daling is ten opzichte van 2018 (128 dagen).

Percentiel 90 in 2019 komt overeen met percentiel 50 in 2017, wat wijst op de vele stappen die het team dat belast is met de boetedossiers heeft ondernomen om de verwerkingstermijnen terug te dringen.

Met betrekking tot de dossiers voor de processen-verbaal voor alle thema's samen heeft 43% van de overtreders zich verweerd.

De stijging van het aantal thema's waarop de processen-verbaal betrekking hadden en het aantal bij het Milieucollege aangetekende beroepen hebben ook een rechtstreekse impact op de werklast van de dossierbeheerders en de juristen, en op die manier ook op de termijn voor de behandeling van alle boetedossiers.

## OS 7. ZORGEN VOOR EEN DUURZAAM EN GEÏNTEGREERD BEHEER VAN DE VERONTREINIGDE BODEMS OM BIJ TE DRAGEN AAN DE ONTWIKKELING VAN EEN GEWEST IN TRANSITIE

Begrotingsreferentie:

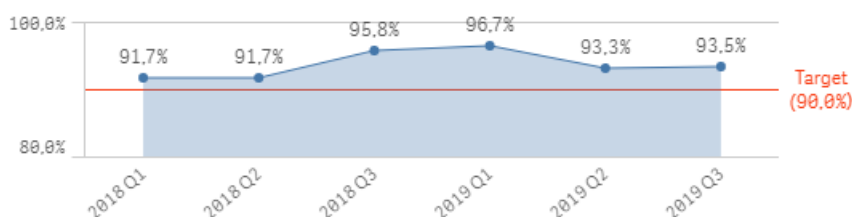
|                   |                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 18.002.11.03.7422 | Aankoop van kantoormeubilair, kantoor- en informaticamaterieel                                                                                                                                         |
| 20.003.08.01.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: studie- en dienstenovereenkomsten inzake preventie en beheer van verontreinigde bodems |
| 20.003.32.01.5310 | Investeringssteun voor huisgezinnen: premies aan particulieren in het kader van saneringsstudies rond verontreinigde bodems                                                                            |
| 20.003.39.01.5112 | Investeringssteun voor privéondernemingen: premies aan rechtspersonen in het kader van saneringsstudies rond verontreinigde bodems                                                                     |

### Technische adviezen

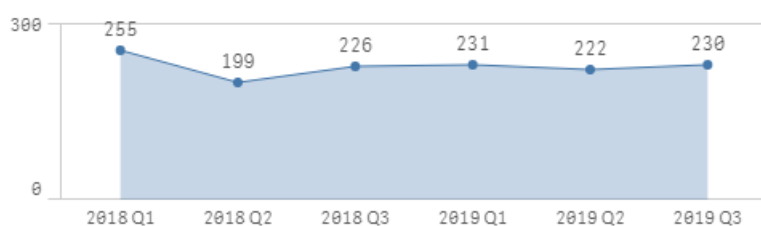
**Waarom?** De wetgeving rond verontreinigde bodems bepaalt dat Leefmilieu Brussel technische adviezen moet uitbrengen over alle verslagen en documenten die het ontvangt in het kader van de uitvoering van die wetgeving. Voor het indienen van die adviezen gelden termijnen die nageleefd moeten worden. Wanneer de wettelijke termijnen niet worden nageleefd voor bepaalde technische adviezen, worden de conclusies van de technische verslagen en documenten van de experts stilzwijgend aanvaard. Die stilzwijgende overeenkomsten zorgen voor vertragingen bij bepaalde vastgoedtransacties en bedrijfsovernames en blokkeren ze soms zelfs. In sommige gevallen leiden deze vertragingen of blokkades tot juridische procedures tegen Leefmilieu Brussel. De indicator meet enerzijds het totale aantal uitgaande technische adviezen en anderzijds het percentage technische adviezen dat binnen de wettelijke termijnen is ingediend.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator meet niet de naleving van de termijn voor alle inkomende documenten en verslagen (alleen de zogenaamd gevoelige technische adviezen worden in acht genomen; in totaal worden er elk jaar meer dan 5.000 adviezen gegeven), noch de kwaliteit van de technische adviezen; hij hangt af van het aantal ingediende technische verslagen en documenten, dat op zijn beurt weer afhangt van het aantal ontstaansfeiten dat zich heeft voorgedaan (verkopen, stopzettingen, overnames van activiteiten enz.).

A3KPI005 / Evolutie van het percentage technische adviezen uitgebracht binnen de wettelijke termijn



A3KPI004 / Evolutie van het aantal technische adviezen uitgebracht binnen de wettelijke termijn



### **Opmerkingen**

Het totale aantal technische adviezen dat in 2019 is uitgebracht (723) is licht gedaald ten opzichte van 2018 (731). Het percentage technische adviezen uitgebracht binnen de wettelijke termijn is licht gestegen (94,5%) in vergelijking met 2018 (93%).

### Bodemattesten

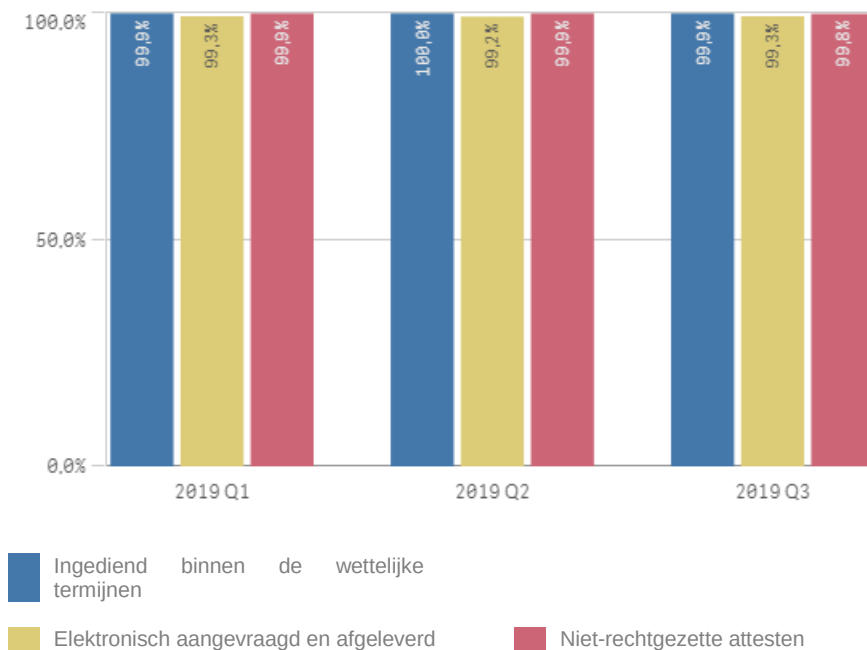
**Waarom?** De wetgeving voorziet in de uitwerking en bijwerking van een inventaris van de bodemtoestand om de nodige bodemattesten te kunnen afleveren bij de verkoop van terreinen of de overname van risico-ondernemingen. Die bodemattesten informeren zowel de verkoper en de koper als diegene die een bedrijf overneemt over de kwaliteit van de bodem van het terrein in kwestie en dat voordat er een overeenkomst wordt ondertekend. De wettelijke termijn voor het afleveren van bodemattesten is 20 dagen en het is verplicht om die

termijn te respecteren om te vermijden dat economische en vastgoedtransacties vertraging oplopen of geblokkeerd raken.

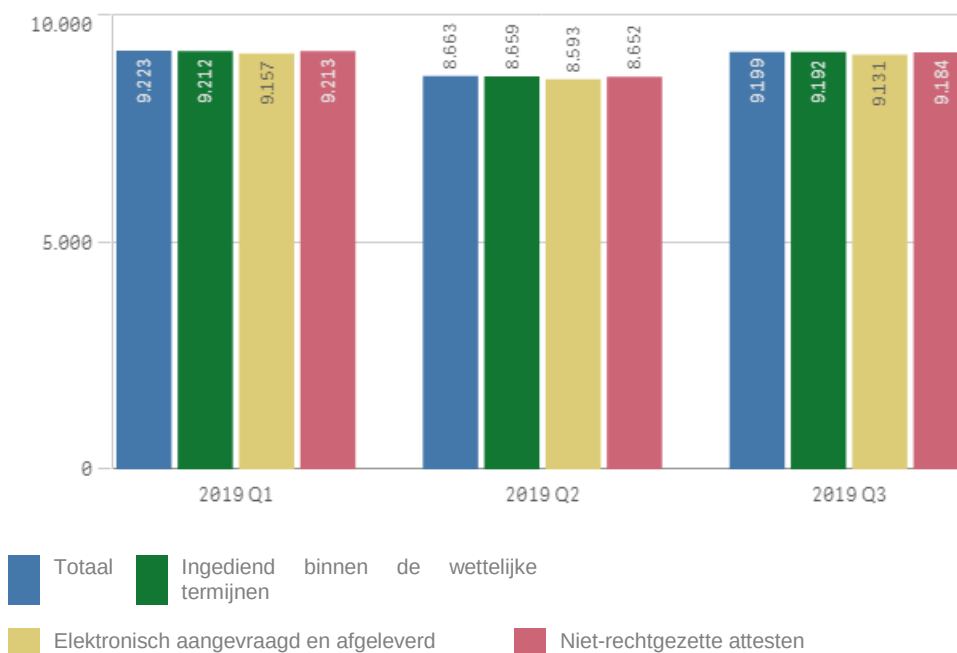
De indicator meet het aantal bodemattesten, het percentage bodemattesten dat binnen de wettelijke termijn werd afgeleverd, het percentage bodemattesten waarvoor een rechtzetting plaatsvond en het percentage bodemattesten dat elektronisch is aangevraagd en afgeleverd.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Het aantal attesten hangt af van het aantal vastgoedtransacties en overnames van bedrijven en dus van de economische conjunctuur. De indicator hangt ook af van de manier waarop de aanvragen zijn ingediend (op papier of elektronisch) en van de bijwerking van het gedigitaliseerde kadaster.

A3KPI001 / Evolutie van de percentages met betrekking tot bodemattesten



A3KPI001 / Evolutie van het aantal bodemattesten



### Opmerkingen

In 2019 is er een sterke stijging van het aantal bodemattesten: van 25.560 in 2018 naar 27.085 in 2019. Deze stijging kan wellicht worden verklaard door de stijging van het aantal vastgoedtransacties die samenhangt met de economische conjunctuur. Het percentage elektronisch aangevraagde en afgeleverde

attesten is echter licht gestegen in vergelijking met 2018. Het aantal niet-rechtgezette bodemattesten is daarentegen identiek gebleven (99,9%).

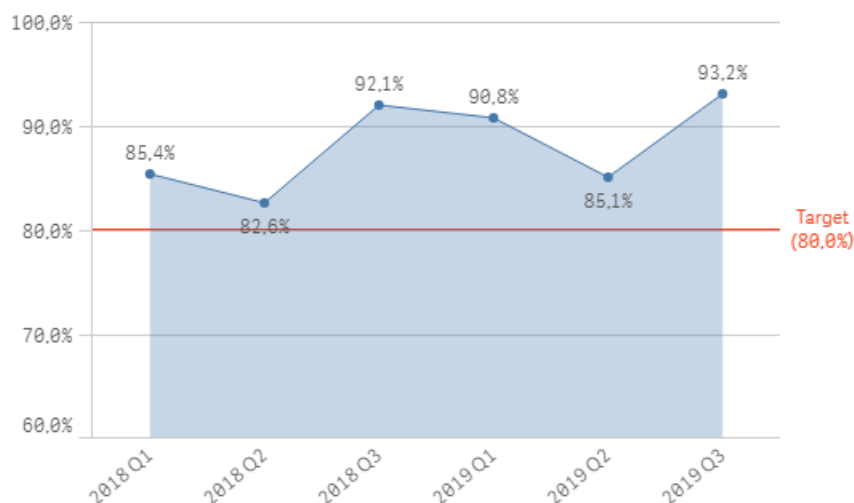
### Studies en aanvullende studies

**Waarom?** De wetgeving bepaalt dat Leefmilieu Brussel een studie al dan niet conform kan verklaren of aanvullend onderzoek kan vragen. Iedere keer dat een studie niet-conform wordt verklaard of er aanvullend onderzoek wordt gevraagd, loopt de procedure, net als de realisatie van de economische projecten en de vastgoedtransacties vertraging op. Leefmilieu Brussel heeft zich geëngageerd om haar dienstverlening naar de klanten toe te verbeteren om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk studies conform verklaard worden van bij de 1e indiening.

De indicator meet het aantal behandelde studies en aanvullende studies net als het percentage studies dat na de 1e indiening conform verklaard wordt ten opzichte van het totale aantal ingediende studies.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator hangt af van de bereidwilligheid van de experts bodemverontreiniging, van de kwaliteit van de initiële verslagen en van de manier waarop het werk intern georganiseerd wordt.

A3KPI008 / Percentage conforme studies bij de eerste indiening



### **Opmerkingen**

In 2019 is het totale aantal studies en aanvullende studies (1.704) licht gedaald ten opzichte van 2018 (1.741), wat, net als bij de technische adviezen, wordt verklaard door het feit dat de nieuwe ordonnantie de verplichtingen voor particulieren en ondernemingen heeft verminderd. Meer bepaald is het aantal personen onderhevig aan de studieverplichtingen gedaald, maar de eisen zijn toegenomen en de dossiers worden steeds gedetailleerder, wat betekent dat Leefmilieu Brussel evenveel tijd besteedt aan het analyseren en controleren van de conformiteit van de dossiers als in 2018. Het percentage conform verklaarde studies bij de 1e indiening is licht gestegen (89,4%) in vergelijking met 2018 (87,1%).

### Sanering van verontreinigde bodems

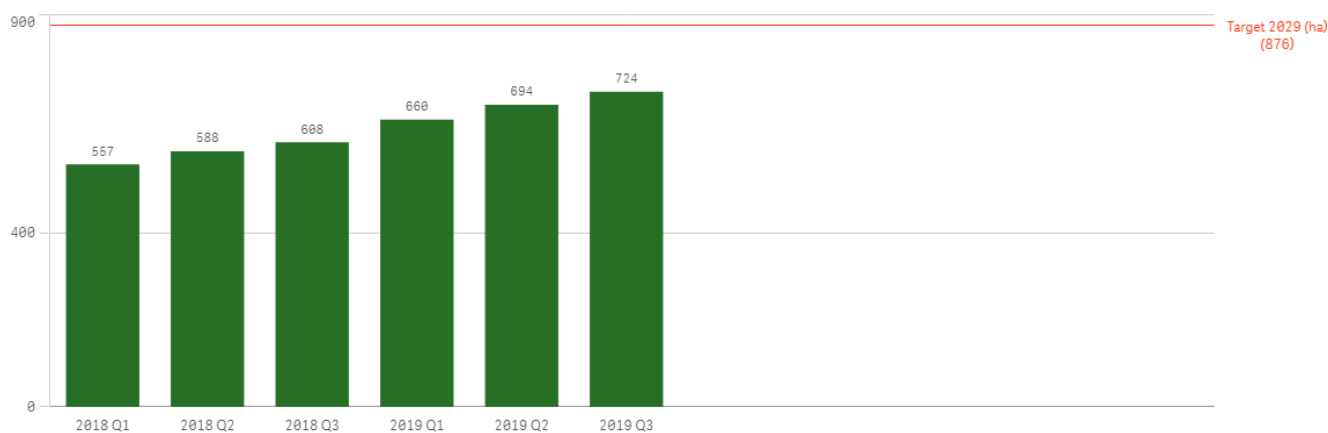
**Waarom?** Alle terreinen die verontreinigd zijn door een duidelijk geïdentificeerde persoon (vervuiler-betaler) en alle terreinen die risico's inhouden voor de gezondheid en/of het milieu moeten gesaneerd worden. Die saneringen volgen op verkennende bodemonderzoeken, met name bij verkopen van terreinen, de opstart/overname/stopzetting van risico-activiteiten, ongevallen ... en zijn dus gespreid in de tijd.

De indicator meet het aantal onderzochte, verontreinigde en gesaneerde terreinen en de oppervlakte ervan enerzijds en de gecumuleerde oppervlakte gesaneerde terreinen sinds 2005 anderzijds.

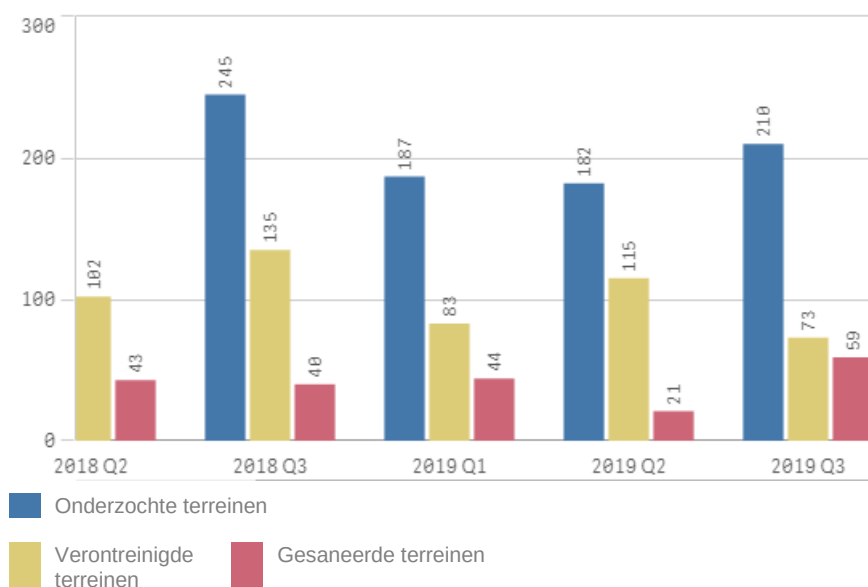
**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator hangt af van het aantal onderzoeken en werken gerealiseerd door de betrokken personen, dat op zijn beurt afhangt van het aantal vastgoedtransacties en economische projecten. De indicator zegt niets over het type toegepaste sanering of de herbestemming van de terreinen na de sanering. De vooruitgang van de gecumuleerde oppervlakte van de gesaneerde terreinen ten opzichte van

de totale beoogde oppervlakte tegen 2029 hangt af van de snelheid waarmee de wetgeving rond verontreinigde bodems wordt uitgevoerd en van de evolutie van de gegevens in de inventaris van de bodemtoestand.

A3KPI010 - A3KPI011- A3KPI012 / Evolutie van de gecumuleerde oppervlakte van de gesaneerde terreinen (in hectare)



A3KPI010 - A3KPI011- A3KPI012 / Evolutie van het aantal onderzochte en gesaneerde terreinen



### Opmerkingen

In 2019 is het aantal onderzochte terreinen en het aantal gesaneerde terreinen (respectievelijk 579 en 124) gedaald ten opzichte van 2018 (664 en 112). De oppervlakte van de gesaneerde terreinen blijft op haar beurt stabiel (ongeveer 65 ha). De verbanden tussen onderzochte en gesaneerde oppervlakten voor eenzelfde tertaal moeten voorzichtig geïnterpreteerd worden gelet op de vertraging tussen de onderzoeksfase en de saneringsfase, aangezien de werken vaak worden uitgevoerd maanden of soms zelfs jaren na de onderzoeken. De gecumuleerde oppervlakte van de gesaneerde terreinen evolueert geleidelijk over de jaren. Sinds 2017 is er een versnelling in de sanering van de terreinen, vooral door de vele grote projecten die in het BHG worden uitgevoerd.

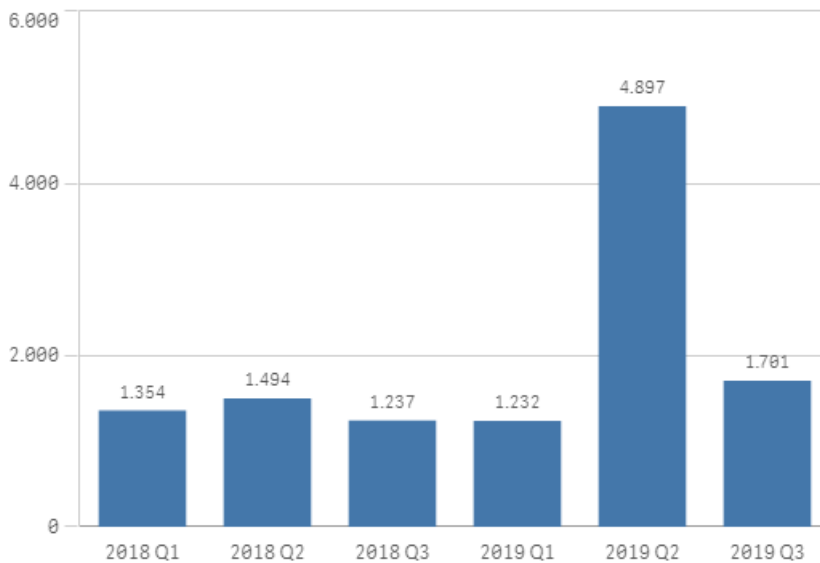
### Bijwerking van de sites en terreincontroles

**Waarom?** Leefmilieu Brussel werkt aan een inventaris van de bodemtoestand en werkt die regelmatig bij op basis van uitgevoerde onderzoeken en werken, afgelegde bezoeken, gesignaleerde voorvallen en afgeleverde/stopgezette/overgenomen vergunningen. Die bijwerkingen dienen om zo juist en zo recent mogelijke informatie af te leveren via de bodemattesten benodigd bij de verkoop van vastgoed of de overname van een bedrijf.

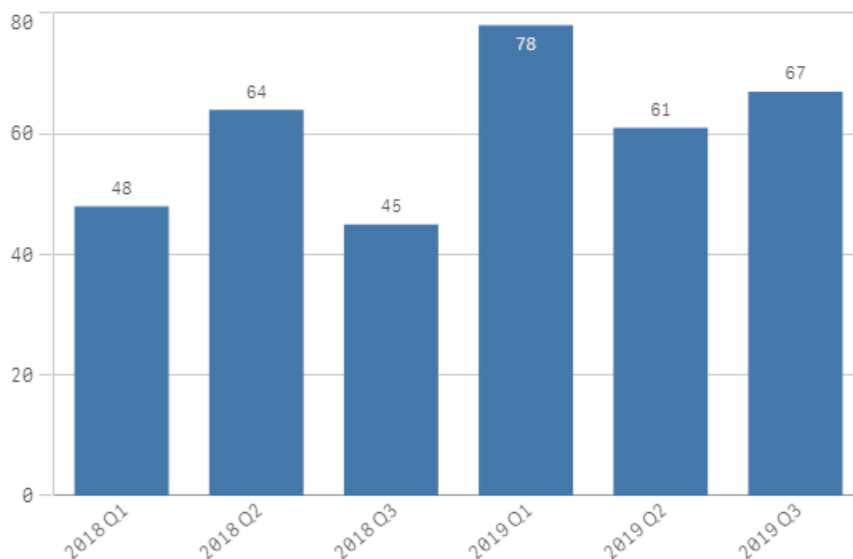
De indicator meet het aantal bijwerkingen aan de inventaris van de bodemtoestand en de afgelegde controlebezoeken ter plaatse.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator hangt af van het aantal gerealiseerde onderzoeken en werken, het aantal gesignaleerde ongevallen, het aantal opgestarte, stopgezette of overgenomen activiteiten. Hij hangt ook af van de beschikbaarheid van de medewerkers van Leefmilieu Brussel om terreinbezoeken te doen, aangezien voorrang wordt gegeven aan het indienen van de technische adviezen binnen de wettelijke termijnen.

A3KPI010 / Bijwerking van de inventaris (aantal betrokken percelen)



A3KPI022 / Aantal terreincontroles



#### Opmerkingen

In 2019 is het aantal bijgewerkte sites in de inventaris van de bodemtoestand sterk gedaald in het 2e tertaal door de invoeging van het nieuwe besluit 'ingedeelde inrichtingen' en de aanpassing van het kadaster. Het aantal bezoeken is daarentegen licht gestegen doordat tal van werken werden gestart in september.

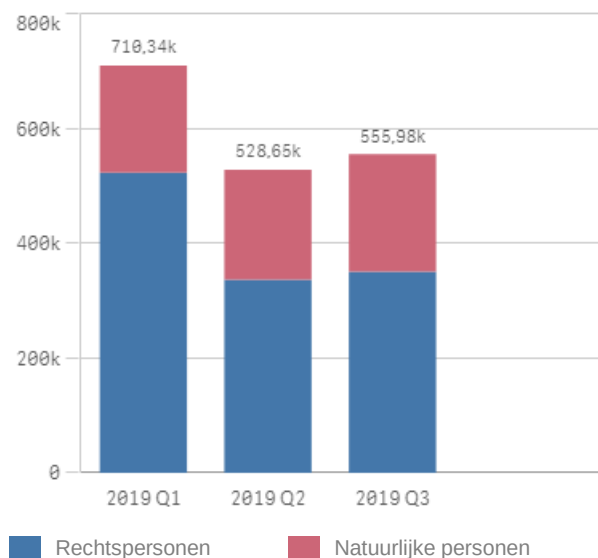
#### Bodempremies

**Waarom?** De wetgeving voorziet in de toekenning van premies voor de uitvoering van studies en saneringswerken van bodems aangetast door weesverontreinigingen. Elk jaar worden er verschillende honderden studies en tientallen saneringswerken uitgevoerd die in aanmerking komen voor die premies. Niet voor alle studies en werken die in aanmerking komen, worden er premies aangevraagd. Er zijn regelmatig communicatie-acties om hierover te informeren en om de procedure voor de aanvraag en toekenning van die premies te vereenvoudigen.

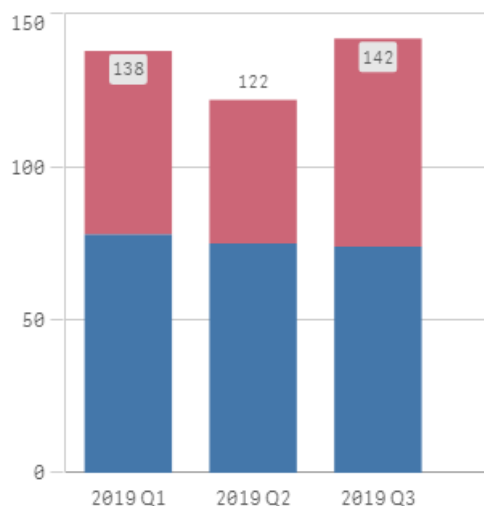
De indicator meet het percentage toegekende premies ten opzichte van de studies en werken die in aanmerking komen voor een premie.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator hangt af van het aantal onderzoeken en uitgevoerde werken, dat op zijn beurt afhangt van de ontstaansfeiten voor verplichtingen en van de economische conjunctuur, net als van de wil van de aanvragers om premies aan te vragen.

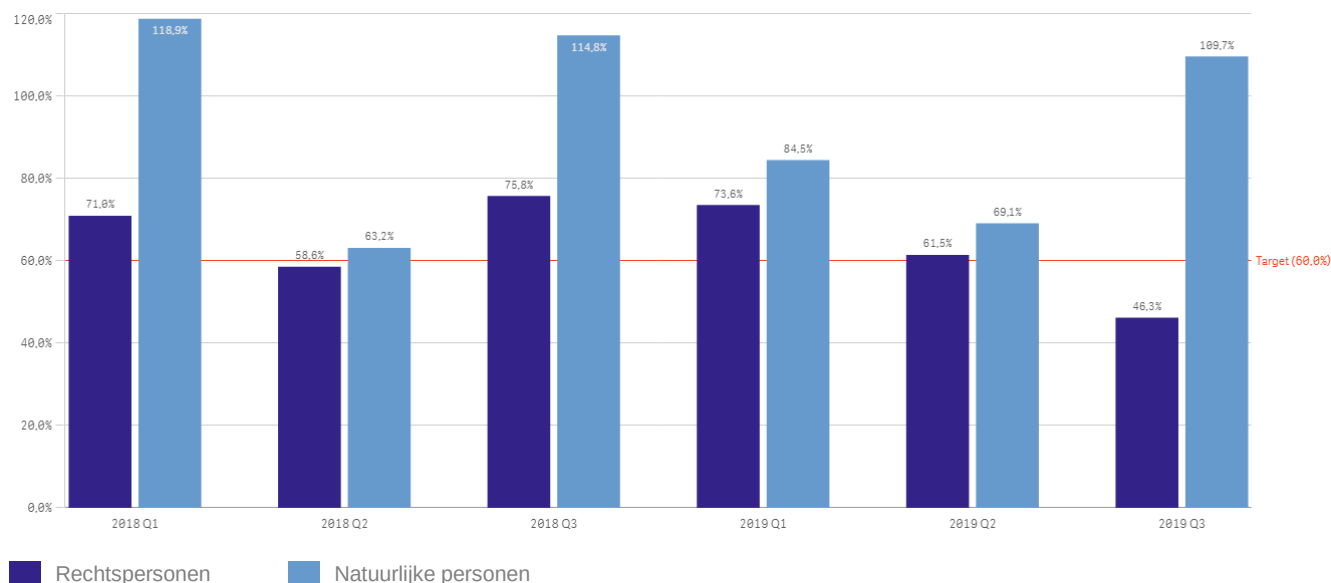
A3KPI019 / Evolutie van het budget voor bodempremies



A3KPI020 / Evolutie van het aantal bodempremies



A3KPI021 / Percentage toegekende premies ten opzichte van het totale aantal dat ervoor in aanmerking komt



### Opmerkingen

In 2019 is het aantal toegekende premies sterk gedaald (402 premies) ten opzichte van 2018 (416 premies), wat in lijn ligt met de daling van het aantal studies. Anderzijds is het in 2019 toegekende budget (1,8 miljoen euro) veel groter dan dat van 2018 (1,6 miljoen euro). Ook het percentage toegekende premies ten opzichte van de in aanmerking komende premies is gestegen (68,3%) ten opzichte van 2018 (77,8%)

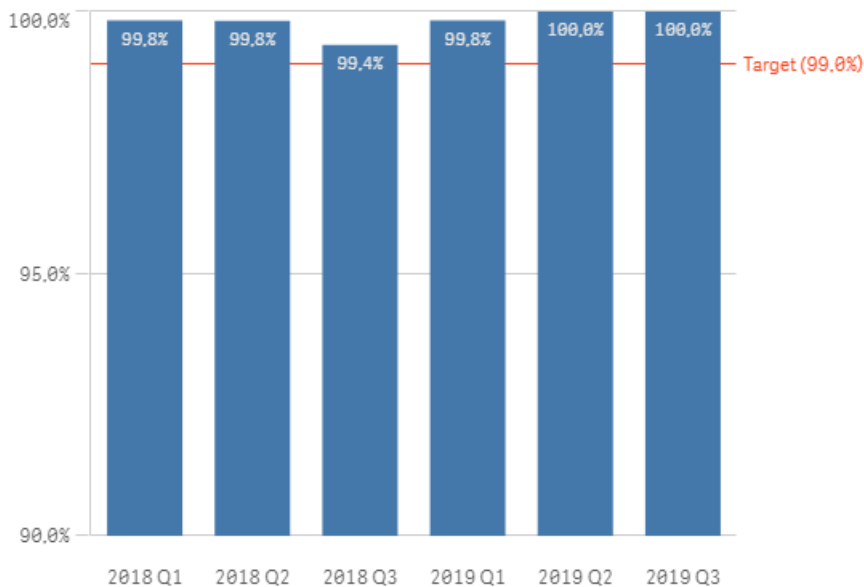
### Beroep

**Waarom?** De wetgeving rond verontreinigde bodems laat toe om in beroep te gaan tegen de beslissingen van Leefmilieu Brussel. De beslissingen zonder beroep meten de kwaliteit van de genomen beslissingen: hoe hoger dat percentage is, des te meer gaan de aanvragers mee in die beslissingen.

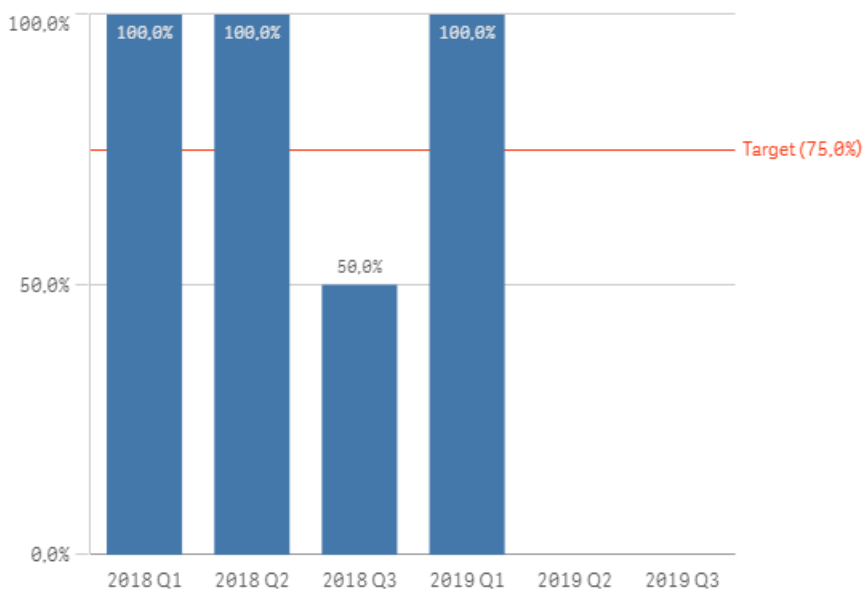
De indicator meet het percentage beslissingen genomen door Leefmilieu Brussel waarvoor geen beroep werd aangetekend en het percentage gewonnen beroepen ten opzichte van het totale aantal genomen beslissingen door de beroepsinstanties.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator hangt af van het aantal beslissingen genomen door Leefmilieu Brussel en de ingestelde beroepen. De indicator zegt niets over de bezwaren tegen de aangevochten beslissingen.

A3KPI023 / Percentage beslissingen zonder beroepen



A3KPI023 / Percentage gewonnen beroepen



### Opmerkingen

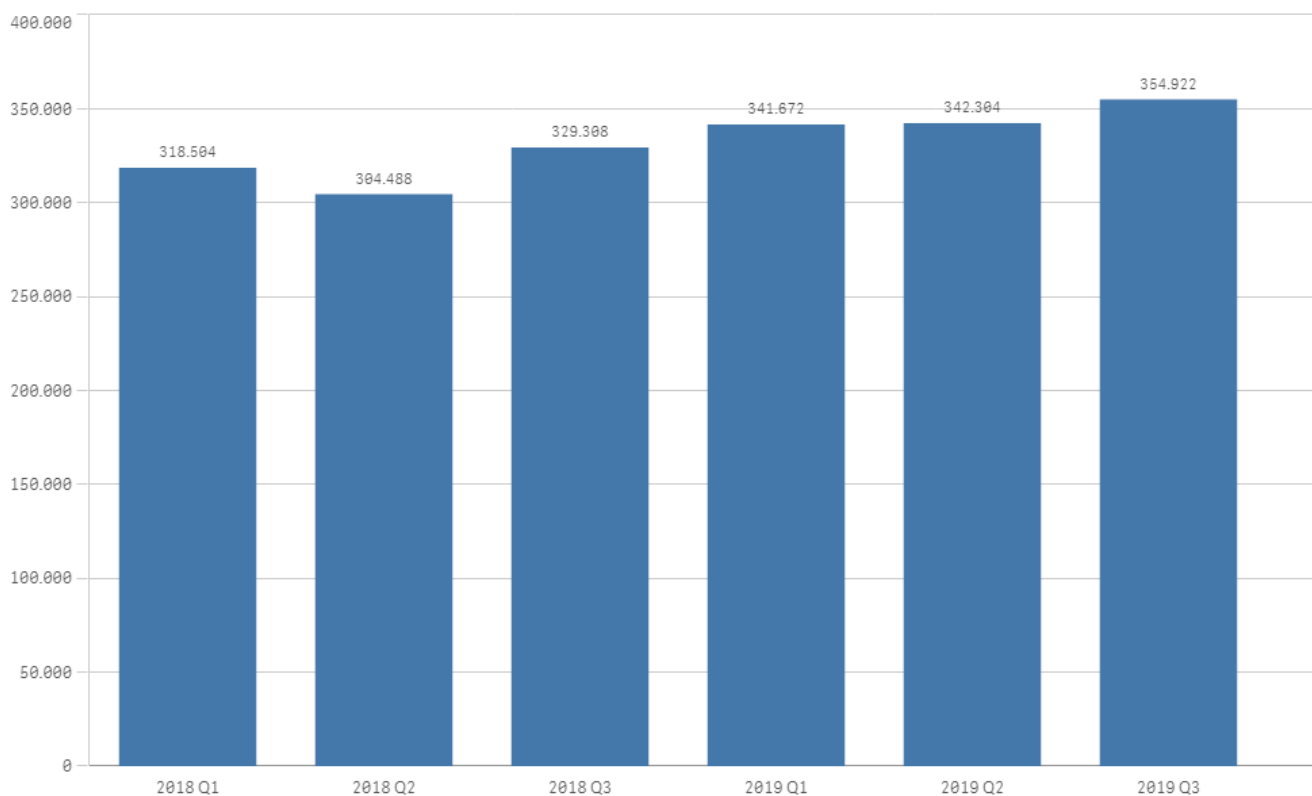
In 2019 is het percentage beslissingen genomen door Leefmilieu Brussel waarvoor geen beroep werd aangetekend (99,9%) gestegen in vergelijking met 2018 (99,7%). Het percentage gewonnen beroepen ten opzichte van het totale aantal uitspraken gedaan door beroepsinstanties is van 67% in 2018 gestegen naar 100% in 2019. Net als in het tweede tertaal van 2019 werd in het derde tertaal geen enkel beroep ingediend tegen de beslissingen van Leefmilieu Brussel, wat verklaart waarom er geen gegevens beschikbaar zijn voor die periodes.

## Inkomsten die verband houden met het bodembeleid

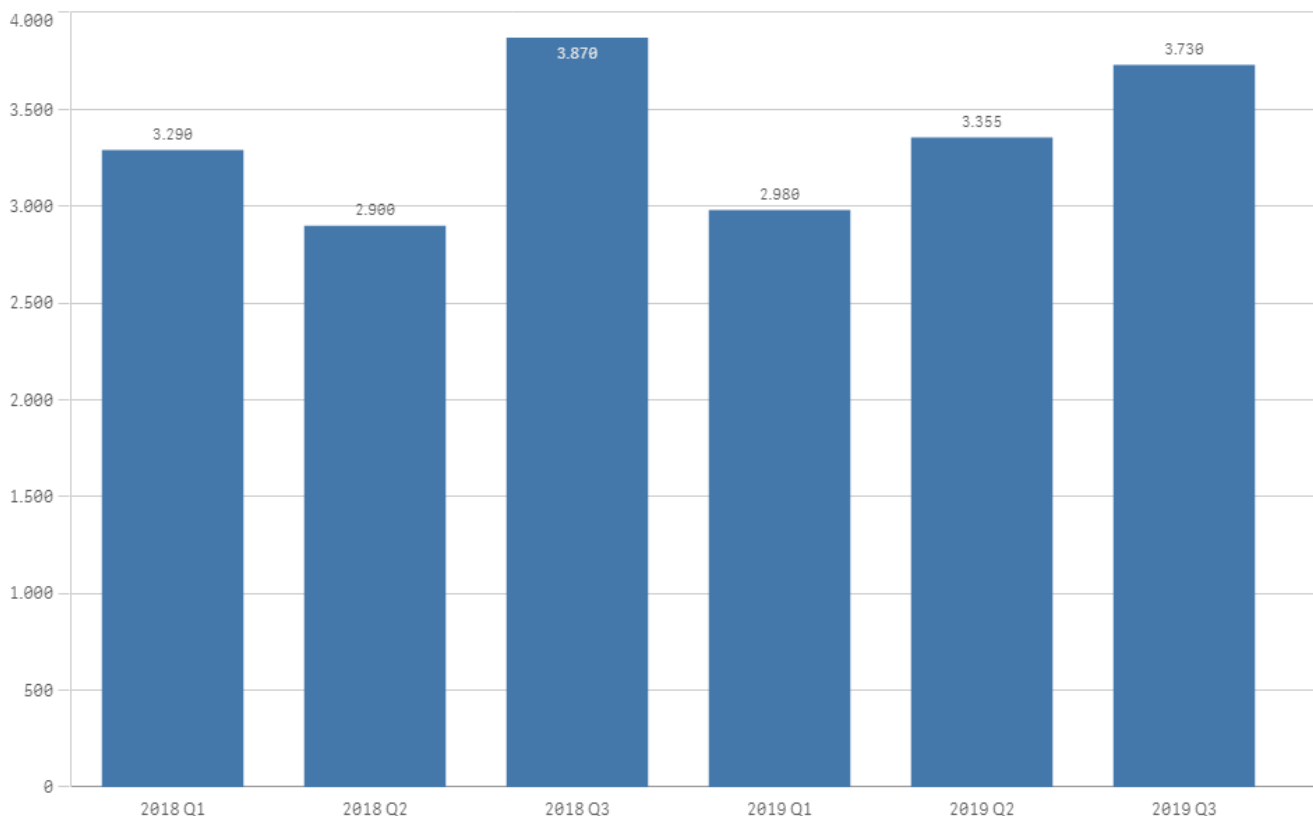
**Waarom?** De indicator geeft een idee van het bedrag van de inkomsten die verband houden met bodembeleid en met de kopieën van bodemonderzoeken die Leefmilieu Brussel aflevert, en van het gemiddelde bedrag van deze documenten. Aan de hand van deze inkomsten kan het budget worden vastgelegd dat kan bijdragen aan de subsidies van de openbare sanering die worden toegekend door Leefmilieu Brussel.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator hangt af van het aantal aanvragen van bodemattesten en van het aantal aanvragen van kopieën van bodemonderzoeken, en dus van het volume van de vastgoedtransacties dat zelf afhangt van de economische conjunctuur. Hij zegt echter niets over het type van bodemattest dat wordt afgeleverd of over de gemiddelde prijs per attest, noch over het type van studie dat het voorwerp was van de aanvraag van een kopie of van de gemiddelde prijs van het onderzoek waarvan een kopie werd afgeleverd.

A3KPI025 / Evolutie van de bedragen van de opbrengsten van de attesten



A3KPI025 / Evolutie van de bedragen van de aanvragen van toegang tot de bodemonderzoeken



#### Opmerkingen

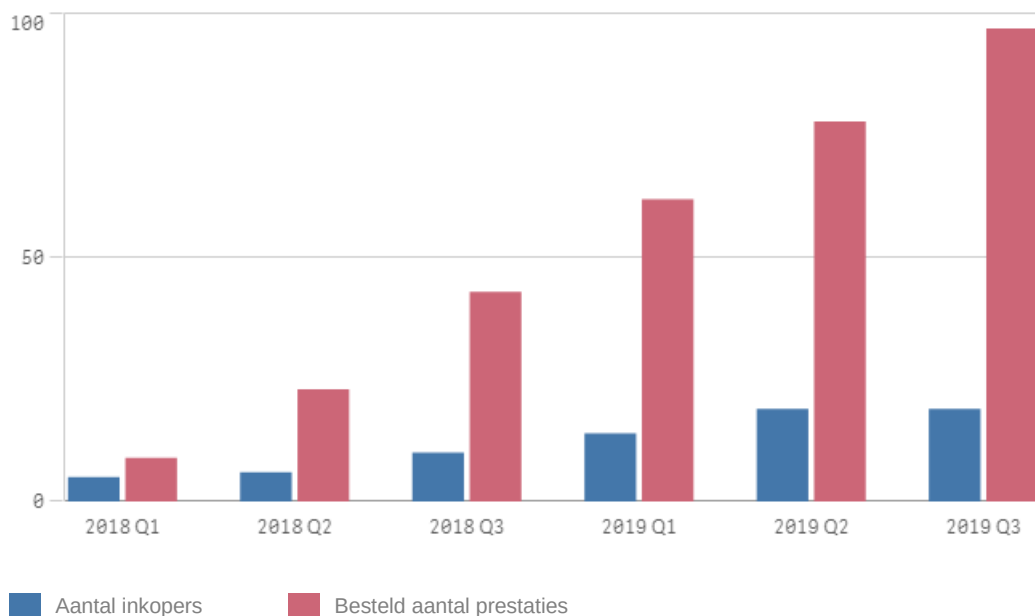
In 2019 zijn de opbrengsten van de bodemattesten gestegen ten opzichte van 2018 door de stijging van het aantal aanvragen in het laatste tertiaal van het jaar, wat getuigt van een verbetering van de economische conjunctuur. Het aantal aanvragen van toegang tot de bodemonderzoeken is stabiel gebleven ten opzichte van 2018.

#### Aankoopcentrale

**Waarom?** Om de overheidsactoren te helpen op het vlak van openbare aanbestedingen voor de uitvoering van bodemonderzoeken, en om zowel tijd als geld te laten besparen en tegelijk de technische complexiteit van deze materie te vermijden, heeft Leefmilieu Brussel een aankoopcentrale opgericht waarbij overheidsactoren zich kunnen aansluiten om hun onderzoeken te bestellen via een erkend deskundige. De indicator meet de evolutie van het aantal openbare inkopers, het aantal bestelde onderzoeken en het totale bedrag dat overeenkomt met deze onderzoeken.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Deze indicator hangt af van het aantal actoren dat is aangesloten bij de centrale en van de behoeften van deze inkopers. De indicator meet niet welk type onderzoek werd besteld, noch de identiteit van de inkoper, noch de gemiddelde prijs van elk besteld onderzoek.

A3KPI026 / Cumulatieve evolutie van het aantal inkopers en bestelde prestaties



### Opmerkingen

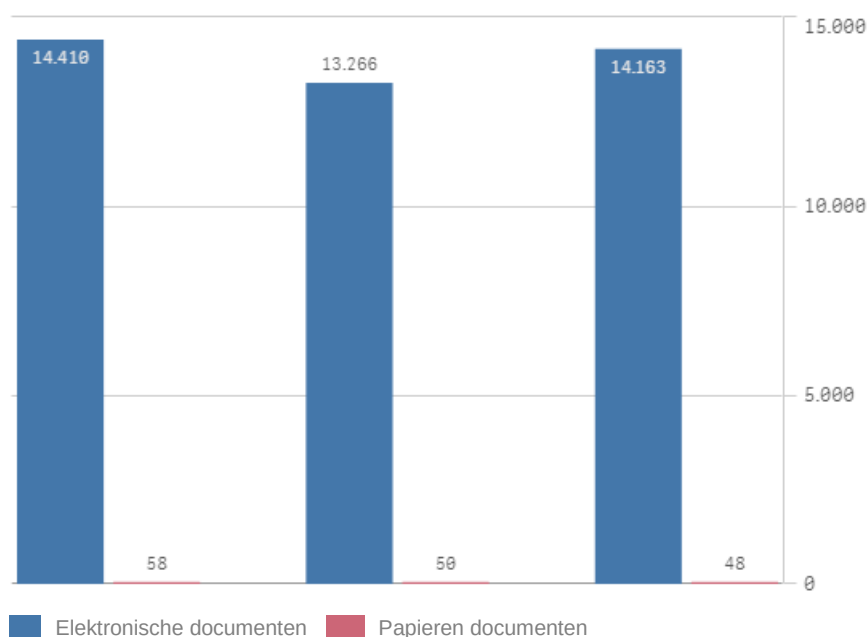
Hoewel het aantal inkopers in 2019 slechts licht is gestegen, is het aantal bestellingen van prestaties in diezelfde periode sterk gestegen. Vandaag hebben de uitgevoerde prestaties betrekking op een bedrag hoger dan 1,2 miljoen euro.

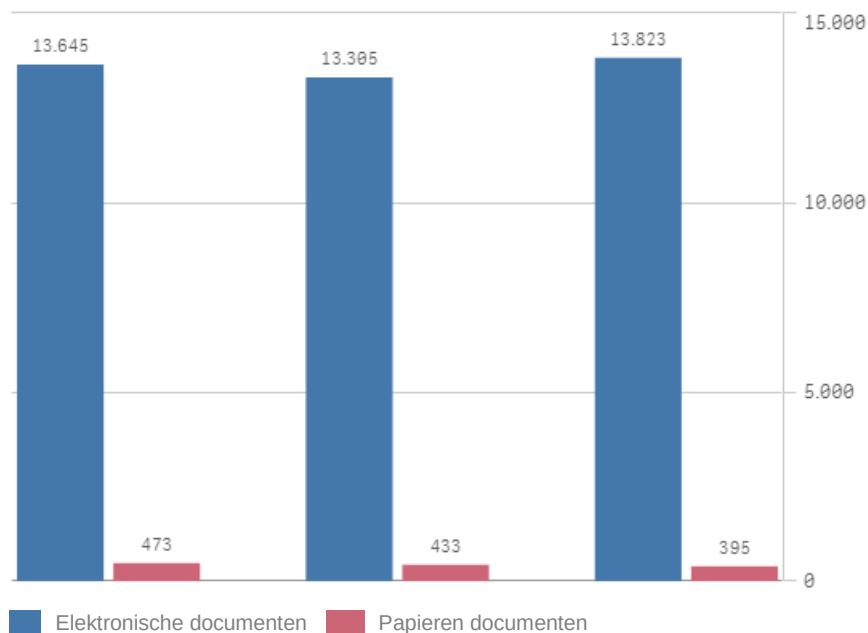
### Dematerialisatie van documenten

**Waarom?** De indicator meet het percentage inkomende en uitgaande documenten langs elektronische weg en op papier. De indicator meet in werkelijkheid het succes en de mate van administratieve vereenvoudiging ingevoerd door de onderafdeling Bodem, wat het mogelijk maakt de administratieve stappen te vergemakkelijken en te versnellen, en vooral de behandeling van de aanvragen voor burgers en ondernemingen.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator hangt af van het aantal documenten dat werd ontvangen en behandeld door de afdeling Bodem, dat zelf afhangt van het aantal vastgoedtransacties en economische projecten. De indicator meet niet het type of de hoedanigheid van de inkomende en uitgaande documenten, noch de hoedanigheid van de bestemmingen of de ontvangst- of verzendingstermijn van deze documenten.

A3KPI026 / Evolutie van de dematerialisatie – Inkomende documenten





### Opmerkingen

In 2019 is het aantal via de post ontvangen en verstuurd documenten blijven dalen. 96,9% van de verzendingen gebeurt elektronisch (bijna 40.700 documenten). Van de ontvangen post komt 99,6% binnen langs elektronische weg (bijna 41.800 documenten).

## OS 8. GEWESTELIJKE PLANNEN, STRATEGIEËN EN REGLEMENTERINGEN WORDEN VERSTERKT OM DE AMBITIEUZE GEWESTELIJKE DOELSTELLINGEN OP HET VLAK VAN LUCHT, ENERGIE, KLIMAAT EN DUURZAAM BOUWEN TE HALEN

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 15.002.08.01.1211 | Werkingsuitgaven in verband met de onkosten voor studies, experimenten, expertises, publicaties, communicatie- en sensibiliseringscampagnes en diverse onkosten inzake energie                                         |
| 16.001.42.01.4540 | Overdracht van inkomsten naar de federale overheid in het kader van de supragewestelijke partnerschapovereenkomsten inzake leefmilieu en klimaat                                                                       |
| 16.001.49.01.3540 | Overdracht van inkomsten naar de internationale instellingen buiten de EU-instellingen met het oog op participatie aan supragewestelijke initiatieven inzake leefmilieu, klimaat en energie                            |
| 22.001.08.03.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten voor studies en diensten betreffende ondersteuning, begeleiding, expertise en opleiding |

**Waarom?** Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ontwikkelt een geïntegreerde strategie om het Europese en internationale beleid op het vlak van lucht, klimaat en energie uit te voeren. Bij die gecoördineerde strategie hoort een actieprogramma dat vooral is toegespitst op de grootste vervuilers. In het geval van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn dat de bouw- en de transportsector. Het Gewestelijk Lucht-Klimaat-Energie-plan (GLKE), dat in die strategie kadert en dat in juni 2016 is aangenomen door de Regering, past binnen de doelstelling voor 2025 die het Gewest zich heeft opgelegd. Het omvat natuurlijk de verbintenissen die het Gewest is aangegaan in het kader van de Europese Energie-Klimaatstrategie 2020 en van de intra-Belgische 'Burden Sharing'.

Leefmilieu Brussel coördineert de uitwerking en de doorvoering van het geïntegreerd plan, in uitvoering van het Brussels Wetboek van Lucht, Klimaat en Energiebeheersing (BWLKE), aangenomen in 2013.

Europa heeft recentelijk nieuwe planningsverplichtingen goedgekeurd aan de hand van de verordening voor de Governance van de Energie-Unie. De lidstaten moeten voortaan om de tien jaar, en voor de eerste keer op 31/12/2019, een nationaal energie- en klimaatplan opmaken dat de maatregelen definieert die worden genomen om de broeikasgasemissies te verminderen in het komende decennium. Deze verplichting verstoort de

Brusselse geïntegreerde planningsstrategie, die dus moet worden herbekeken. De eerste prioriteit van Leefmilieu Brussel was echter te reageren en te werken aan het Brusselse NKEP.

Dit is gebeurd: de Brusselse Regering heeft in oktober 2019 haar NEKP 2030 goedgekeurd, dat een vermindering met minstens 40% van de directe gewestelijke broeikasgastuitstoot ten opzichte van 2005 tot doel stelt.

Vandaag wordt dus een denkoefening gehouden om de Brusselse geïntegreerde planning in overeenstemming te brengen met de Europese planning. Daarnaast is er een denkoefening over de evolutie van het BWLKE. De strategie van collectieve implementatie van het NKEP moet eveneens worden vastgelegd aan de hand van een denkoefening over de Brusselse klimaatgovernance. Bovendien staat de kwestie van een eventuele uitvoeringsindicator in dit stadium nog open.

#### **Opmerkingen**

De voortgang van het Lucht-Klimaat-Energie-plan werd niet bijgewerkt aangezien het NEKP in de plaats is gekomen van het LKEP voor de periode 2021-2030.

### **OS 9. DE ENERGIEMARKTEN WORDEN BEHEERD EN GEORGANISEERD OM TE VOLDOEN AAN DE UITDAGINGEN OP HET VLAK VAN ENERGIEBEVOORRADING, ENERGIESCHAARSTE EN ENERGIETRANSITIE**

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                |
|-------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 15.002.08.01.1211 | Werkingsuitgaven in verband met de onkosten voor studies, experimenten, expertises, publicaties, communicatie- en sensibiliseringscampagnes en diverse onkosten inzake energie |
| 15.009.08.01.1211 | Werkingsuitgaven in verband met onkosten voor communicatie en expertise voor het beheer van premies                                                                            |

#### **Opmerkingen**

De indicatoren zijn in uitvoering.

### **OS 10. INNOVATIEVE TECHNISCHE OPLOSSINGEN OM DE MILIEU-IMPACT VAN HET BRUSSELS PARK TOT EEN MINIMUM TE BEPERKEN, WORDEN ONTWIKKELD, GESTIMULEERD EN ONDERSTEUND**

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 15.002.08.01.1211 | Werkingsuitgaven in verband met de onkosten voor studies, experimenten, expertises, publicaties, communicatie- en sensibiliseringscampagnes en diverse onkosten inzake energie                                         |
| 15.002.32.02.5310 | Investeringspremies voor huishoudens om investeringen aan te moedigen die energie helpen besparen in de woning                                                                                                         |
| 15.002.59.01.6321 | Investeringsubsidies voor de overheidssector als tegemoetkoming in investeringen die energie besparen of die hernieuwbare energie gebruiken                                                                            |
| 15.002.60.02.3132 | Werkingsubsidies voor de privésector voor acties en studies in verband met de REG-maatregelen en het gebruik van hernieuwbare energie                                                                                  |
| 15.002.61.03.5112 | Investeringsubsidies voor de privésector als tegemoetkoming in investeringen die energie besparen of die hernieuwbare energie gebruiken                                                                                |
| 15.002.63.01.5210 | Investeringsubsidies voor niet-commerciële organisaties als tegemoetkoming in investeringen die energie besparen of die hernieuwbare energie gebruiken                                                                 |
| 22.001.08.03.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten voor studies en diensten betreffende ondersteuning, begeleiding, expertise en opleiding |
| 22.001.34.01.3300 | Werkingsubsidies aan privéverenigingen betreffende duurzaam bouwen gericht tot consumenten, wijken en bouwnijverheid                                                                                                   |

#### **Opmerkingen**

De indicatoren zijn in uitvoering.

## OS 11.DE BRUSSELAARS WORDEN ACTIEF ONDERSTEUND IN HUN AANPAK VOOR RENOVATIE VAN HUN GEBOUWEN EN BIJ HET ENERGIEBEHEER IN DE GEBOUWEN

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                  |
|-------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 15.002.08.01.1211 | Werkingsuitgaven in verband met de onkosten voor studies, experimenten, expertises, publicaties, communicatie- en sensibiliseringscampagnes en diverse onkosten inzake energie   |
| 15.003.27.01.4352 | Werkingsubsidies voor de OCMW's met het oog op het vervullen van hun verplichtingen als overheidsdienst                                                                          |
| 15.009.08.01.1211 | Werkingsuitgaven in verband met onkosten voor communicatie en expertise voor het beheer van premies                                                                              |
| 15.009.13.01.3441 | Betaling van de intresten op groene leningen toegekend aan de financiële instellingen                                                                                            |
| 15.009.15.01.4140 | Steunmaatregelen voor courante uitgaven aan geconsolideerde openbare gewestelijke administratieve instanties om rationeel energieverbruik aan te moedigen                        |
| 15.009.15.03.3122 | Werkingsubsidie aan Sibelga (NrClick)                                                                                                                                            |
| 15.009.15.05.4160 | Werkingsubsidies aan geconsolideerde gewestelijke openbare vzw's voor acties en studies inzake REG, de energie-efficiëntie van gebouwen en de productie van hernieuwbare energie |
| 15.009.16.01.6141 | Investeringspremies voor de overheid om rationeel energiegebruik aan te moedigen (geconsolideerde gewestelijke instellingen)                                                     |
| 15.009.19.01.3122 | Steunmaatregelen voor courante uitgaven aan niet-geconsolideerde overheidsbedrijven en instanties om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                    |
| 15.009.20.01.5111 | Investeringspremies voor niet-geconsolideerde overheidsbedrijven en instanties om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                       |
| 15.009.27.01.4322 | Gemeenten (studies).                                                                                                                                                             |
| 15.009.27.02.4352 | Investeringspremies voor OCMW's om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                                                      |
| 15.009.28.01.6321 | Investeringspremies voor gemeenten om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                                                   |
| 15.009.28.03.6352 | Investeringspremies voor OCMW's om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                                                      |
| 15.009.31.01.3441 | Steunmaatregelen voor courante uitgaven aan particulieren om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                            |
| 15.009.31.02.3441 | Energiepremie voor particulieren voor de financiering van de periodieke controle na de omschakeling van het gasnet van het BHG naar hoogcalorisch gas                            |
| 15.009.32.01.5310 | Investeringspremies voor particulieren om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                                               |
| 15.009.34.01.3300 | Steunmaatregelen voor privéverenigingen voor courante uitgaven om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                       |
| 15.009.34.02.3300 | Werkingsubsidies aan privéverenigingen voor acties en studies inzake REG, de energie-efficiëntie van gebouwen en de productie van hernieuwbare energie                           |
| 15.009.35.01.5210 | Investeringspremies voor privéverenigingen om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                                           |
| 15.009.38.01.3132 | Steunmaatregelen voor privébedrijven voor courante uitgaven om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                          |
| 15.009.39.01.5112 | Investeringspremies voor privébedrijven om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                                              |
| 15.009.42.01.4540 | Overdracht van inkomsten aan de federale overheid om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                                    |
| 15.009.42.02.4524 | Overdracht van inkomsten aan de Franse Gemeenschap om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                                   |
| 15.009.42.03.4525 | Overdracht van inkomsten aan de Franse Gemeenschap om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                                   |
| 15.009.42.04.4512 | Overdracht van inkomsten aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie om rationeel energieverbruik aan te moedigen                                                                       |
| 15.009.43.01.6540 | Investeringspremies voor de federale overheid om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                                        |
| 15.009.43.02.6524 | Investeringspremies voor de Franse Gemeenschap om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                                       |

|                   |                                                                                                                                                                                                                                            |
|-------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 15.009.43.03.6525 | Investeringspremies voor de Vlaamse Gemeenschap om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                                                                                                |
| 15.009.49.01.3510 | Overdracht van inkomsten aan de Europese instellingen om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                                                                                          |
| 15.009.50.01.5411 | Investeringspremies voor de instellingen van de Europese Unie om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                                                                                  |
| 15.009.50.02.5451 | Investeringspremies voor andere landen dan de lidstaten van de EU om rationeel energiegebruik aan te moedigen (ambassades)                                                                                                                 |
| 15.009.50.03.5421 | Investeringspremies voor de lidstaten van de EU (overheidsadministraties) om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                                                                      |
| 15.009.53.01.4430 | Steunmaatregelen voor de autonome gesubsidieerde scholen voor courante uitgaven om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                                                                |
| 15.009.53.03.4524 | Steunmaatregelen voor de scholen van de Franse Gemeenschap voor courante uitgaven om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                                                              |
| 15.009.53.04.4525 | Steunmaatregelen voor de scholen van de Vlaamse Gemeenschap voor courante uitgaven om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                                                             |
| 15.009.54.01.6410 | Investeringspremies voor de autonome gesubsidieerde scholen om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                                                                                    |
| 15.009.54.03.6524 | Investeringspremies voor de scholen van de Franse Gemeenschap om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                                                                                  |
| 15.009.54.04.6525 | Investeringspremies voor de scholen van de Vlaamse Gemeenschap om rationeel energiegebruik aan te moedigen                                                                                                                                 |
| 16.001.49.01.3540 | Overdracht van inkomsten naar de internationale instellingen buiten de EU-instellingen met het oog op participatie aan supragewestelijke initiatieven inzake leefmilieu, klimaat en energie                                                |
| 17.006.27.02.4340 | Werkingsubsidies aan de Federatie van OCMW's                                                                                                                                                                                               |
| 17.006.34.01.3300 | Werkingsubsidies (overdracht van inkomsten): subsidies aan de vzw's die actief zijn in het kader van de verbetering van het milieubeheer                                                                                                   |
| 17.006.53.01.4430 | Overdracht van inkomsten aan de gesubsidieerde autonome onderwijsinstellingen in het kader van de supragewestelijke partnerschapsovereenkomsten inzake leefmilieu van het GPCE (gewestelijk programma voor circulaire economie) en klimaat |
| 22.001.08.03.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten voor studies en diensten betreffende ondersteuning, begeleiding, expertise en opleiding                     |
| 22.001.08.04.1221 | Algemene werkingskosten betaald binnen de sector van de overheidsadministraties: Overeenkomsten voor studies en diensten betreffende ondersteuning, begeleiding, expertise en opleiding                                                    |
| 22.001.15.01.4160 | Werkingsubsidies aan de geconsolideerde gewestelijke openbare vzw Stadswinkel                                                                                                                                                              |
| 22.001.19.01.3122 | Werkingsubsidie aan Sibelga voor het beheer van het gewestelijk project voor de installatie van fotovoltaïsche panelen op de gebouwen van Brusselse overheidsinstellingen                                                                  |
| 22.001.34.01.3300 | Werkingsubsidies aan privéverenigingen betreffende duurzaam bouwen gericht tot consumenten, wijken en bouwnijverheid                                                                                                                       |
| 22.001.38.01.3132 | Werkingsubsidies voor privébedrijven voor acties en studies inzake energie en duurzame gebouwen                                                                                                                                            |
| 22.002.11.01.7422 | Aanschaf van fotovoltaïsche panelen in het kader van het SolarClick-project                                                                                                                                                                |
| 22.002.41.01.8142 | Participaties in privéondernemingen voor de financiering van projecten van productie van hernieuwbare energie                                                                                                                              |
| 22.003.15.02.4140 | Werkingsubsidies aan geconsolideerde administratieve overheidsinstellingen in het kader van de Alliantie Tewerkstelling Leefmilieu – As Duurzame Bouw                                                                                      |
| 22.004.20.02.5111 | Investeringsubsidie voor niet-geconsolideerde overheidsinstellingen inzake duurzame gebouwen                                                                                                                                               |
| 22.004.28.01.6321 | Investeringsubsidies voor gemeenten inzake duurzame gebouwen                                                                                                                                                                               |
| 22.004.28.02.6352 | Investeringspremies voor OCMW's inzake duurzame gebouwen                                                                                                                                                                                   |
| 22.004.28.03.6341 | Investeringsubsidies aan lokale publieke vzw's inzake duurzame gebouwen                                                                                                                                                                    |
| 22.004.32.01.5310 | Investeringsubsidies voor huishoudens inzake duurzame gebouwen                                                                                                                                                                             |
| 22.004.35.01.5210 | Investeringsubsidies voor privéverenigingen inzake duurzame gebouwen                                                                                                                                                                       |
| 22.004.39.01.5112 | Investeringssteun voor privébedrijven voor het organiseren van demonstratieprojecten rond ecoconstructie                                                                                                                                   |
| 22.004.54.01.6410 | Investeringsubsidies aan scholen van het vrije net inzake duurzame                                                                                                                                                                         |

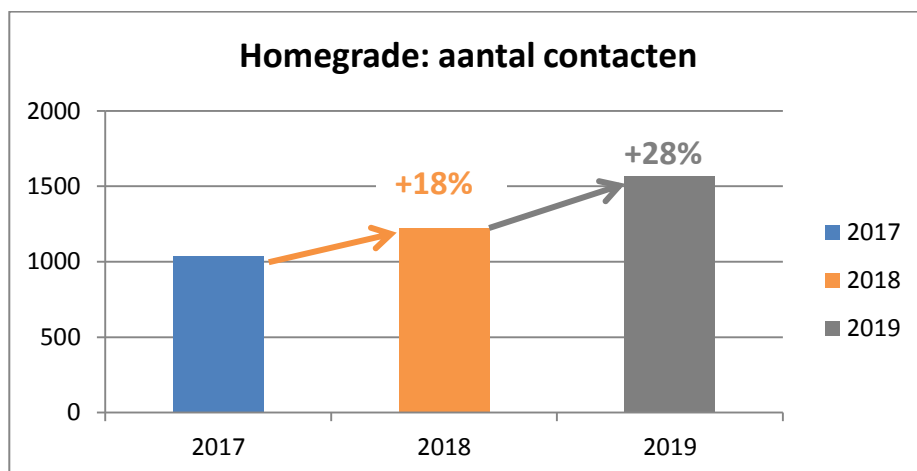
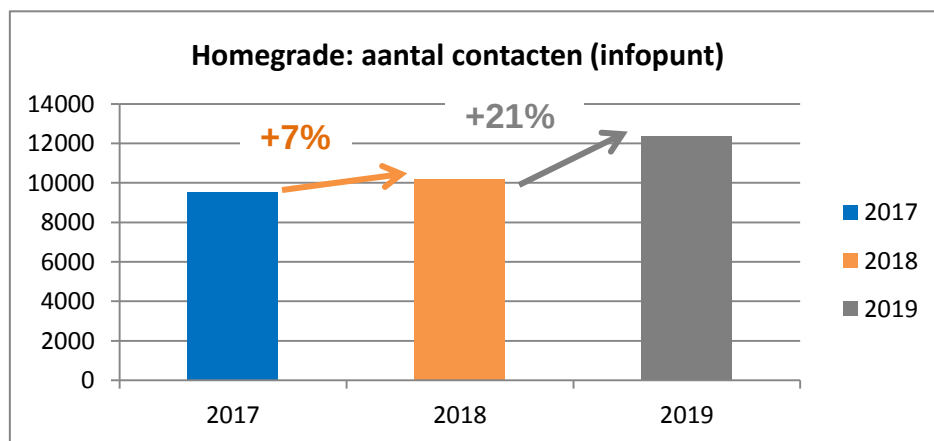
|                   |                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 22.005.08.01.1211 | gebouwen<br>Werkingsuitgaven voor andere sectoren dan de overheid in het kader van de uitvoering van een koolstofarm beleid (Renovatiestrategie, Nationaal Energie-Klimaatplan, Koolstofarme strategie) |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### Aantal geïnformeerde en begeleide burgers

**Waarom?** De renovatie van gebouwen is een complex proces en een potentiële bron van stress voor de huishoudens: renoveren vereist technische kennis die niet altijd aanwezig is bij de gezinnen, er wordt gewerkt met grote budgetten, de keuzes van de aannemers doen vaak vragen rijzen. Het is dus belangrijk dat een begeleidingssysteem wordt ingevoerd om het parcours van de gezinnen in het renovatieproces te vereenvoudigen.

**Beperkingen en afhankelijkheden.** Hieronder geven wij de jaarcijfers van Homegrade, de belangrijkste gewestelijke begeleidingsstructuur. Deze structuur werd opgericht in 2017, en in mei 2019 werd de laatste hand gelegd aan de informaticatool voor verwerking van de contacten. Wij beschikken dus nog niet over alle indicatoren, vooral op het vlak van begeleiding. Bovendien is Homegrade niet de enige begeleidingsstructuur. Ook de 9 verenigingen van Netwerk Wonen leveren belangrijk werk op het terrein om de gezinnen in de Zones voor Stedelijke Herwaardering (ZSU) te begeleiden. De cijfers van deze verschillende structuren (Homegrade, Netwerk Wonen) worden op dit moment Réseau Habitat) gehomogeniseerd, om ze vervolgens te kunnen opnemen.

|                             | 2017  | 2018   | 2019   |
|-----------------------------|-------|--------|--------|
| Aantal contacten (infopunt) | 9.537 | 10.203 | 12.343 |
| Aantal huisbezoeken         | 1.038 | 1.222  | 1.567  |



### Bekendheid, gebruik, tevredenheid over de energietools en -diensten voor particulieren van Leefmilieu Brussel

**Waarom?** Om strategische doelstelling nr. 1 te behalen, heeft Leefmilieu Brussel systemen ontwikkeld om de Brusselaars te begeleiden bij de renovatie van hun woning. Met een klantgerichte instelling en met het oog op

voortdurende verbetering voert Leefmilieu Brussel om de twee jaar een enquête uit over de bekendheid en het gebruik van en de tevredenheid over de tools en diensten in kwestie.

**Beperkingen en afhankelijkheden.** Online-panelenenquête bij een steekproef van 600 particulieren die wonen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Gelet op de grootte van de steekproef en de gebruikte methode, zijn de gegevens over het gebruik en de tevredenheid alleen voldoende representatief om er analyses en aanbevelingen van af te leiden.

KPI05 /Bekendheid, gebruik, tevredenheid

| Bekendheid              | 2017 | 2019 |
|-------------------------|------|------|
| Homegrade               | 34%  | 39%  |
| Brusselse Groene Lening | 21%  | 43%  |
| Infor GasElek           | 29%  | 41%  |

Bronnen indicator die verband houdt met de bekendheid van de diensten in % voor 2017 en 2019 op basis van de IPSOS-enquêtes voor Leefmilieu Brussel .

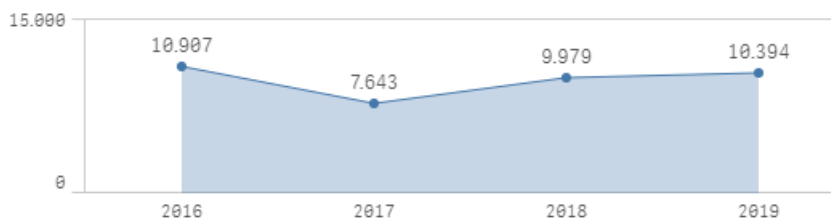
De hierboven vermelde percentages omvatten de mensen die spontaan aangaven de vereniging in kwestie te kennen (bij het vermelden van de naam), en die mensen die ze bleken te kennen na een korte beschrijving.

### Energiepremies

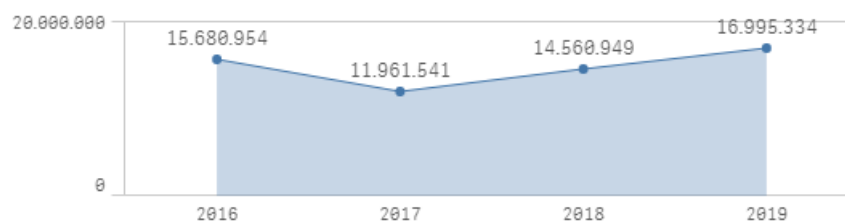
**Waarom?** De wetgeving voorziet in de toekenning van premies voor de uitvoering van werken die de energie-efficiëntie van gebouwen verbeteren. De indicator meet het aantal werken en het toegekende bedrag in premies voor die werken. Er zijn regelmatig communicatie-acties om hierover te informeren en om de procedure voor de aanvraag en toekenning van die premies te vereenvoudigen. De indicatoren meten de evolutie van het 'kwantitatieve' succes van de premies, met name ten opzichte van het jaarlijks beschikbare budget.

**Beperkingen en afhankelijkheid?** De hier voorgestelde indicatoren geven geen informatie over de tevredenheid van de gebruikers, die elders geëvalueerd wordt. De 'betaalde' dossiers per jaar zijn geen rechtstreekse weergave van de ingediende en aanvaarde/afgewezen dossiers op basis van de technische analyse in de loop van datzelfde jaar, maar wel de dossiers die in de loop van het jaar in kwestie zijn afgesloten door een betaling. Dat verklaart de verschillen tussen het aantal 'betaalde' dossiers en het 'aantal afgesloten' en het 'aantal geweigerde dossiers' hieronder.

A2KPI017 / Evolutie van het aantal betaalde dossiers



A2KPI018 / Verdeling van de betaalde bedragen per type



|                                   | 2017  | 2018  | 2019   |
|-----------------------------------|-------|-------|--------|
| Totaal aantal afgesloten dossiers | 9.553 | 9.966 | 12.046 |
| Waarvan geweigerde dossiers       | 1.209 | 1.596 | 1.431  |

## Opmerkingen

### Verdeling van de uitbetaalde dossiers

Het aantal uitbetaalde premies stijgt constant sinds 2017, na een daling tussen 2016 en 2017 door een grote verandering van het stelsel in 2016.

Het uitbetaalde bedrag stijgt ook constant sinds 2017. Het is gestegen met bijna 2,5 miljoen euro tussen 2018 en 2019. De verdeling volgens categorie van premie (isolatie, verwarming, audit) blijft vergelijkbaar met de voorgaande jaren.

### Budgettaire verdeling/maand van indiening en verdeling van de premies/maand van indiening

Alle dossiers die werden ingediend in 2018, zijn betaald.

Voor de dossiers die in 2019 werden ingediend, wordt een bedrag naar voor geschoven dat vergelijkbaar is met dat van de dossiers die begin 2019 nog in behandeling waren, namelijk 1,1 miljoen euro. Wat het aantal dossiers in behandeling betreft, zijn er ongeveer 700 bijkomende dossiers, die vooral werden ingediend in december 2019.

De dossiers die in afwachting van betaling werden toegekend, vertegenwoordigen ongeveer 2,4 miljoen euro en 13% van het geraamde bedrag van de dossiers die in 2019 werden ingediend. Begin 2019 bedroeg dit cijfer 1 miljoen euro. Deze grote stijging is toe te schrijven aan het feit dat 4 begrotingsartikelen verzadigd waren op het einde van het jaar, na uitvoering van het laatste overdrachtbesluit. Leefmilieu Brussel kon deze premies dus onmogelijk uitbetalen.

Het bedrag van de in 2019 ontvangen en in hetzelfde jaar betaalde dossiers komt op meer dan 14,5 miljoen euro, wat een grote stijging is.

In 2019 werden 1.400 dossiers ingediend die in afwachting van behandeling zijn, tegen 1.100 het voorgaande jaar. Als we 2018 en 2019 vergelijken, zien we dat het aantal maandelijks ontvangen dossiers bijna altijd hoger is in 2019 vergeleken met 2018. Dit verklaart de stijging van het aantal dossiers dat nog in behandeling is. Dit jaar waren er bijna 1.200 dossiers in afwachting van betaling, tegen ongeveer 600 vorig jaar. De reden hiervoor is hierboven uiteengezet.

### Behandelingsduur van de dossiers

Het totale aantal dossiers dat in de loop van 2019 werd afgesloten, vertegenwoordigt een stijging met meer dan 2.000 dossiers vergeleken met 2018.

De gemiddelde tijd voor behandeling van de dossiers waarvoor geen aanvullingen werden gevraagd, is sterk gedaald. Deze behandelingsduur is gedaald van 21 dagen naar 11 dagen!

Voor de dossiers waarvoor aanvullingen werden gevraagd, is de gemiddelde behandelingsduur eveneens gedaald, van 60 dagen naar 48 dagen.

### Klachten

Het aantal klachten dat werd ingediend in 2019 is licht gedaald naar 135 vergeleken met 166 in 2018. Voor 58% van de klachten die in 2019 werden ingediend, werd het dossier heropend. In 2018 was dit 55%. Deze verhouding blijft dus vrij stabiel.

Als we het aantal klachten dat leidt tot heropening van een dossier vergelijken met het aantal behandelde dossiers in deze periode, zien we dat voor slechts 1,1% van de behandelde dossiers een nieuwe analyse wordt gemaakt, tegen 1,7% in 2018. Deze daling is toe te schrijven aan de stijging van het aantal behandelde dossiers in 2019 en aan de daling van het aantal ingediende klachten.

## **OS 12. BOUWPROFESSIONALS STIMULEREN, OPLEIDEN EN TOERUSTEN OP HET GEBIED VAN DUURZAAMHEID.**

Begrotingsreferentie:

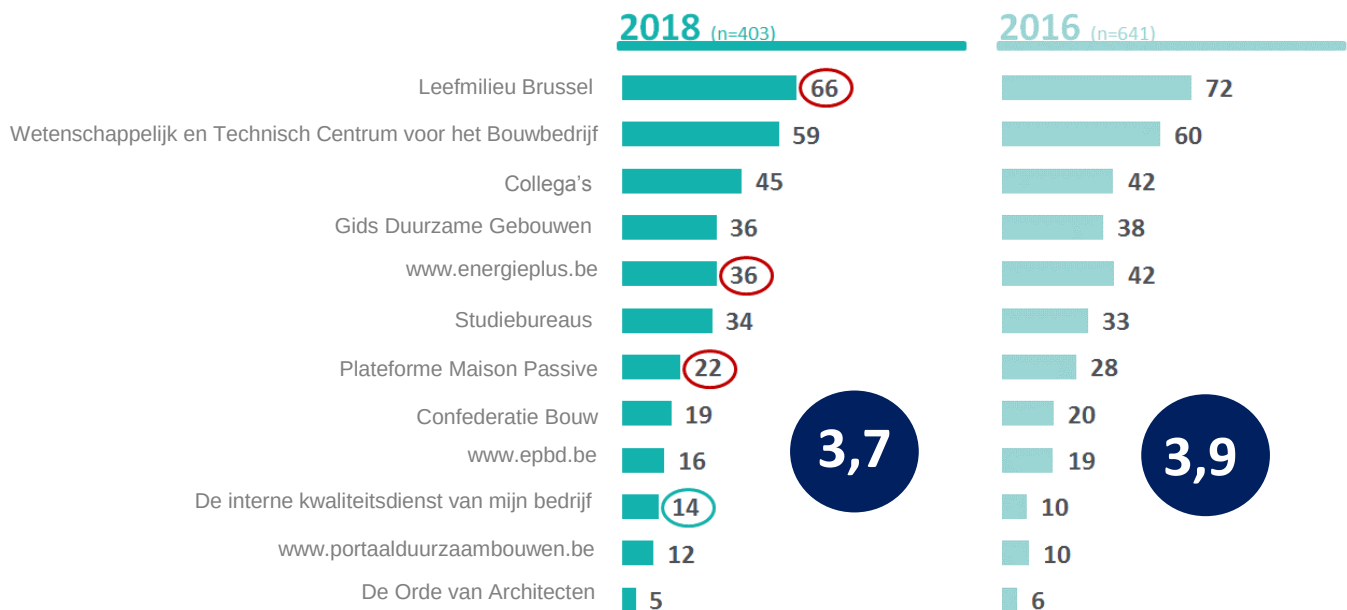
|                   |                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 22.001.08.03.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten voor studies en diensten betreffende ondersteuning, begeleiding, expertise en opleiding |
| 22.001.34.01.3300 | Werkingsubsidies aan privéverenigingen betreffende duurzaam bouwen gericht tot consumenten, wijken en bouwnijverheid                                                                                                   |
| 22.003.15.02.4140 | Werkingsubsidies aan geconsolideerde administratieve overheidsinstellingen in het kader van de Alliantie Tewerkstelling Leefmilieu – As Duurzame Bouw                                                                  |

### **Klassering van Leefmilieu Brussel als informatiebron bij uitstek in verband met duurzame gebouwen**

**Waarom?** Leefmilieu Brussel heeft als opdracht het sensibiliseren, informeren, opleiden en begeleiden van Brusselse actoren en met name professionals op het vlak van duurzaam bouwen. Het heeft daarvoor diverse tools ingevoerd. Om de twee jaar houdt Leefmilieu Brussel een enquête rond de bekendheid, het gebruik van en de tevredenheid over de tools die ter beschikking worden gesteld aan de professionals in de bouwsector om de aangeboden tools te testen en te verbeteren, en dat in het kader van de strategie rond gebruiksvriendelijkheid. Leefmilieu Brussel gaat met name de bekendheid en de geloofwaardigheid van de verstrekte informatie na door die actoren te bevragen over de informatiebronnen die als referentie gebruikt worden op het vlak van duurzaam bouwen.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator geeft slechts een onrechtstreekse indicatie over de tevredenheid van de gebruikers, die elders wordt geëvalueerd.

De bronnen die gebruikt worden om informatie over duurzaam bouwen op te zoeken (%) (indicatoren voor 2016 en 2018 gebaseerd op IPSOS-enquête voor Leefmilieu Brussel):



#### Opmerkingen

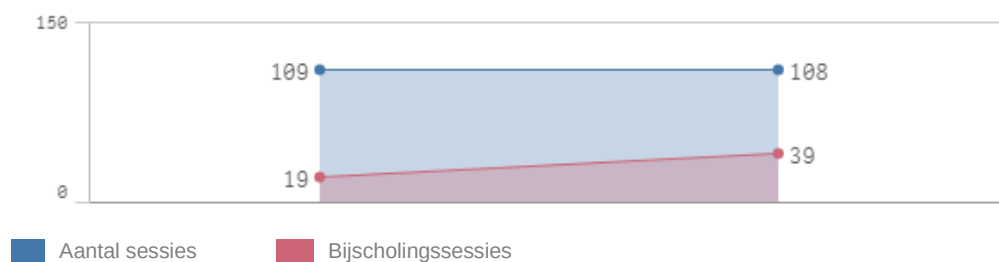
Leefmilieu Brussel blijft de meest geraadpleegde bron voor professionals die in Brussel werken bij het zoeken naar informatie over duurzaam bouwen. Deze overheidsdienst wordt echter gemiddeld aanzienlijk minder gebruikt (3,7) dan in 2016 (3,8).

#### Opleidingen 'Duurzaam bouwen'

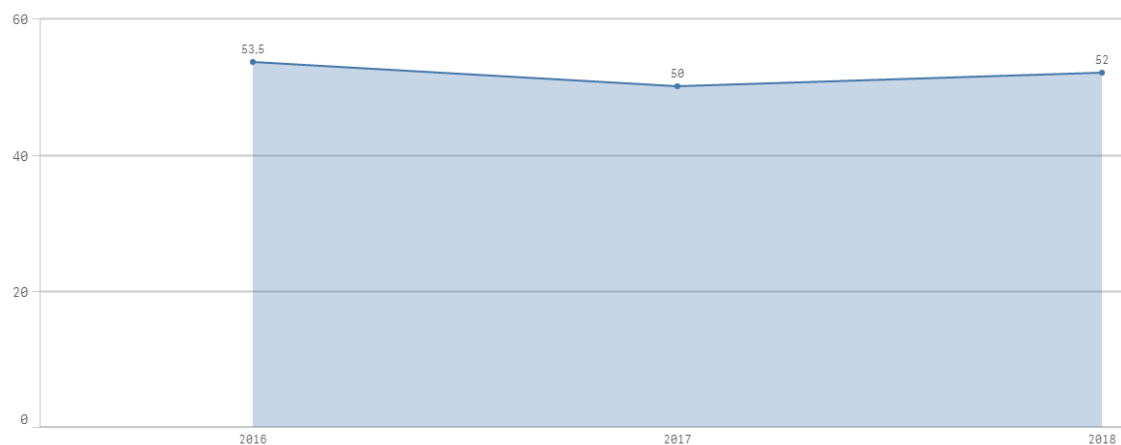
**Waarom?** De implementatie van een ambitieus energie- en klimaatbeleid vereist een evolutie bij de bedrijven, beroepen en technieken, met name in de bouwsector. Dit beleid biedt economische en werkgelegenheidskansen die rechtvaardigen dat de regionale overheden een strategie ontplooiën van technisch-economische stimuli en begeleiding van de sector naar duurzaam bouwen. Om de kwaliteit ervan te waarborgen, voorziet het BWLKE in de omkadering van de opleiding en de erkenning van een bepaald aantal 'beroepstakken' van de EPB, die verband houden met de implementatie van de regelgevende aktes. Aan de hand van de indicatoren vergewist Leefmilieu Brussel zich van voldoende beschikbaarheid in het aanbod van erkende opleidingen voor die verschillende beroepen. Naast de erkende opleidingen voor de 'reglementaire' beroepen van de EPB, ontwikkelt Leefmilieu Brussel een aanbod van opleidingen en studiedagen rond 'duurzaam bouwen', om alle professionals te stimuleren om de technieken van het duurzaam bouwen onder de knie te krijgen, om de Brusselse professionals op dit punt te doen uitmunten. Voor die opleidingen is er een kwalitatieve en kwantitatieve follow-up via observatieopdrachten.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De gegevens voor 2019 zijn nog niet beschikbaar.

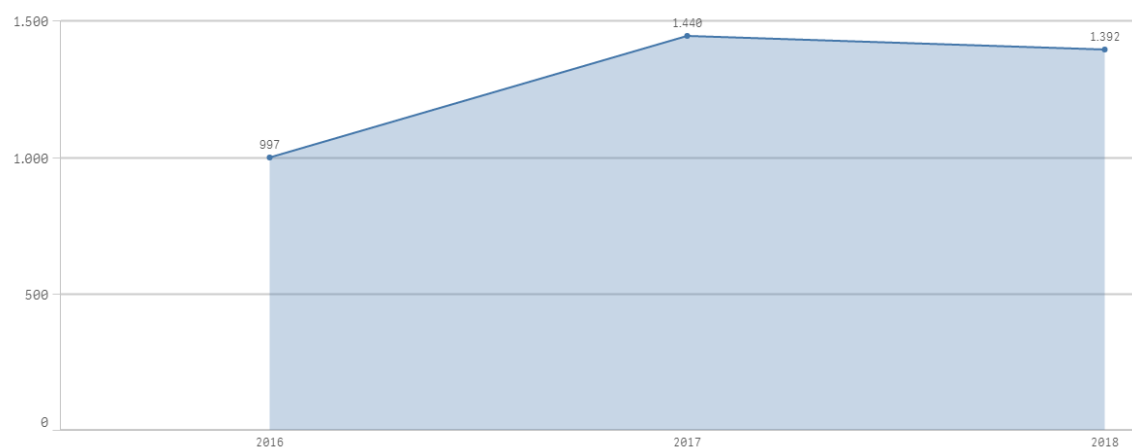
A2KPI008 / Evolutie van het aantal sessies (waaronder bijscholingssessies)



A2KPI011 / Aantal georganiseerde opleidingen en studiedagen 'Duurzaam bouwen'



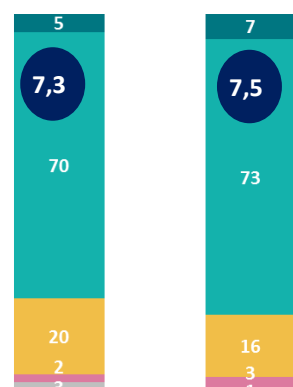
A2KPI012 / Aantal beschikbare plaatsen in de opleidingen en studiedagen rond duurzaam bouwen



/ Tevredenheidspercentage over de georganiseerde opleidingen (IPSOS-enquête 2018, 373 respondenten (ofwel 91% van de personen die hebben geantwoord) die de opleidingen kennen – score op 10)

2018 (n= 76)

2016 (n= 130)



■ Een zeer goed instrument ■ Een redelijk goed instrument ■ Een instrument dat niet goed en niet ■ Een slecht instrument

### Opmerkingen

Geen opmerking over de 'reglementaire' opleidingen (62 opleidingen erkend), waarvan het aantal sessies lijkt te beantwoorden aan de behoefte van de sector.

Wat de opleidingen en studiedagen rond 'duurzaam bouwen' georganiseerd door Leefmilieu Brussel betreft: een uitstekende deelname voor 2018. Voor alle evenementen samen waren er bijna 1.400 professionals en een gemiddeld benuttingspercentage van 110%.

Merk op dat de door Leefmilieu Brussel georganiseerde opleidingen een tevredenheidsscore van 7,3/10 behaalden. De score blijft dus stabiel ten opzichte van de enquête van 2016 (7,5/10 in 2016).

## OS 13.DE GEBOUWEN EN UITRUSTINGEN ZIJN GEBONDEN AAN EISEN DIE DE EVOLUTIE VAN HET BRUSSELSE PARK NAAR EEN DUURZAAM PARK TEGEN 2050 GARANDEREN

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 22.001.08.03.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten voor studies en diensten betreffende ondersteuning, begeleiding, expertise en opleiding |
| 22.001.27.01.4322 | Werkingsubsidies aan gemeenten om aan de uitgaven voor coördinatie en voor acties en studies op het gebied van Lucht, Klimaat en Energie bij te dragen                                                                 |

### Evolutie van de energieprestatie per type gebouw

**Waarom?** De indicatoren werden herzien om een onderscheid te kunnen maken tussen de EPB-aangiften van eenheden die gebonden zijn aan het BWLKE (NE, NGE, ZGE en EGE) en de eenheden die gebonden zijn aan de OEPB (NG+GNG, ZR en ER). Het BWLKE wijzigt niet alleen de definities van de aard van de werken, die vanaf 1 januari 2015 vastgesteld zijn op het niveau van de eenheid en niet langer op het niveau van het gebouw, maar ook de uitdrukking en het niveau van de EPB-eisen. Onder de OEPB werd de eis van globale energieprestatie uitgedrukt met een E-peil zonder grootheid. Onder het BWLKE wordt de eis van globale energieprestatie uitgedrukt in kWh/m<sup>2</sup>/jaar, en ligt deze dicht bij de passiefstandaard, EPB 2015-eis genoemd. Door deze herziening van de EPB-reglementering is het Gewest het meest ambitieuze van Europa op het vlak van eisen voor nieuwe woongebouwen.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Door de samenvoeging van de tools voor dossierbeheer van de afleverende instanties (19 gemeenten + Urban) en van Leefmilieu Brussel via het Nova 5-platform en de Bi-tool, waarmee de gegevens in rapporten kunnen worden vastgelegd, hebben wij de gegevens kunnen bijwerken met stabilere en nauwkeurigere cijfers dan voorheen.

A2KPI052 / Evolutie van de energieprestatie van de nieuwe gebouwen (PEV in kWh/m<sup>2</sup>/jaar)

| OEPB                       |                      | 2019         |     |  |                 |             |             |
|----------------------------|----------------------|--------------|-----|--|-----------------|-------------|-------------|
| AANGIFTE<br>MET<br>CERTIF. | Bestemming           | Type eenheid | van |  | Aantal eenheden | Oppervlakte | kWh/m²/jaar |
|                            | Kantoren en diensten | Kantoren     | B   |  | 165             | 489.185     | 85.3298     |
|                            | Onderwijs            | Onderwijs    | E   |  | 112             | 127.247     | 143.7663    |
|                            | Eengezinswoning      | Appartement  | A   |  | 14.377          | 1.288.874   | 83.9976     |
|                            |                      | Huis         | H   |  | 533             | 149.003     | 95.5124     |
|                            |                      | TOTAAL       |     |  | 14.921          | 1.426.684   | 84.8599     |
|                            | TOTAAL               |              |     |  | 15.204          | 2.056.073   | 88.8624     |

| BWLKE                      |                      | 2019             |   |                 |             |                          |
|----------------------------|----------------------|------------------|---|-----------------|-------------|--------------------------|
| AANGIFTE<br>MET<br>CERTIF. | Bestemming           | Type eenheid van |   | Aantal eenheden | Oppervlakte | kWh/m <sup>2</sup> /jaar |
|                            | Kantoren en diensten | Kantoren         | B | 1               | 3.290       | 31.0911                  |
|                            | Onderwijs            | Onderwijs        | E | 15              | 20.932      | 89.6216                  |
|                            | Eengezinswoning      | Appartement      | A | 326             | 28.945      | 43.4503                  |

|        |        |   |     |        |         |
|--------|--------|---|-----|--------|---------|
|        | Huis   | H | 41  | 10.260 | 50.1224 |
|        | TOTAAL |   | 367 | 39.205 | 45.1965 |
| TOTAAL |        |   | 383 | 63.426 | 59.1260 |

### Opmerkingen

De vereisten inzake primair energieverbruik worden vastgelegd volgens de EPB-eisen die van kracht zijn op de datum van indiening van de aanvraag voor de stedenbouwkundige vergunning, en worden geverifieerd zodra de werken zijn vastgesteld op basis van de EPB-aangifte. Naargelang van de duur van de werken hebben de in 2019 ontvangen aangiften dus betrekking op projecten waarvan de aanvraag van SV dateert van voor 2015 (gebonden aan OEPB) en van na 2015 (gebonden aan het BWLKE).

Het aantal projecten dat gebonden is aan het BWLKE (en aan de EPB 2015-eisen) waarvan de werken reeds zijn voltooid, ligt in verhouding nog zeer laag vergeleken met het aantal projecten dat gebonden is aan de OEPB. Voor het geheel van de nieuwbouwprojecten die gebonden zijn aan de EPB, is het opleggen van de EPB 2015-eisen die de passiefeisen benaderen dus nog net echt merkbaar. De evolutie van de energieprestatie, zoals zichtbaar op de grafiek, blijft dus beperkt.

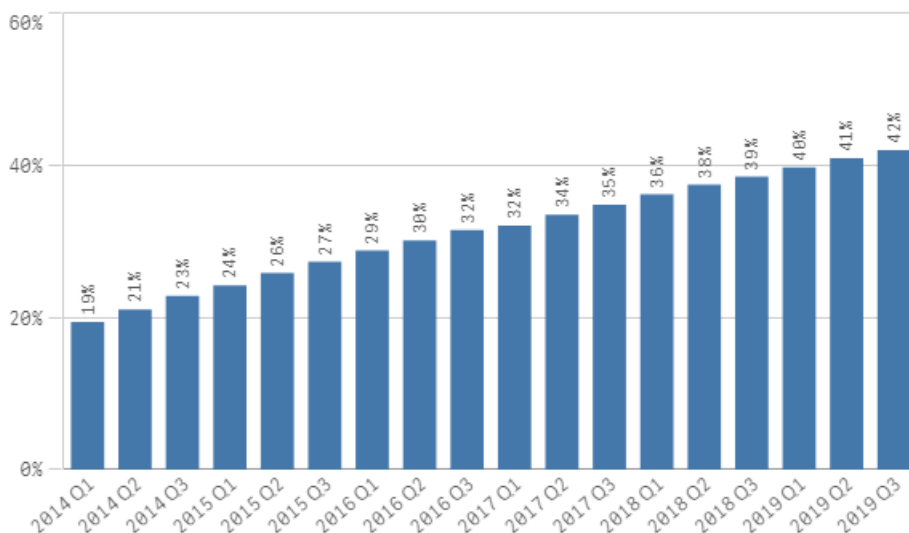
Als we een onderscheid maken tussen de prestaties van de projecten gebonden aan het BWLKE en die van de projecten gebonden aan de OEPB, dan merken we wel een duidelijke evolutie. Het gemiddelde gaat van 89 kWh/m<sup>2</sup> naar 59 kWh/m<sup>2</sup>.

### Percentage gecertificeerde gebouwen in de residentiële sector

**Waarom?** De verplichting om voor residentiële gebouwen bij elke transactie het EPB-certificaat voor te leggen bestaat sinds 2011. Het percentage certificeringen evolueert sindsdien dus voortdurend, zodat kandidaat-huurders of -kopers van een pand gedetailleerde informatie met betrekking tot energie ter beschikking hebben, vergelijkingen mogelijk worden tussen verschillende panden op basis van dit criterium en er aanbevelingen beschikbaar zijn om de prestatie van het pand te verbeteren. De databank met de beschikbare EPB-certificaten levert voortaan ook significante informatie om input te bieden voor de uitwerking van gewestelijke strategieën.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Deze indicator levert geen informatie over hoe efficiënt de verplichting wordt nageleefd om het EPB-certificaat te afficheren bij transacties of over de kwaliteit van de uitgegeven certificaten. Zoals aangegeven in de beleidsbrief besteedt Leefmilieu Brussel momenteel veel aandacht aan die twee bezorgdheden.

A2KPI056 / Percentage gecertificeerde gebouwen in de residentiële sector



### Opmerkingen

Iets meer dan een derde van de Brusselse woningen beschikt vandaag over een EPB-certificaat.

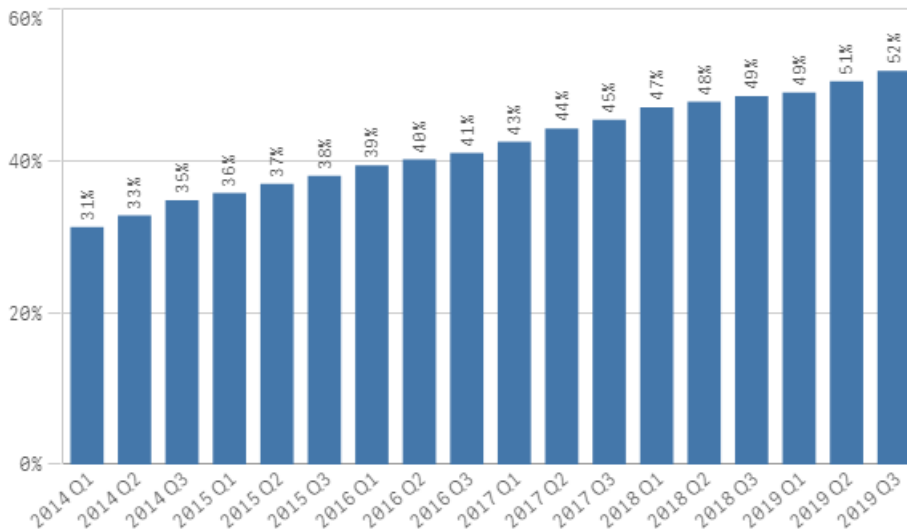
### Percentage gecertificeerde oppervlakte in kantoren

**Waarom?** De verplichting om voor kantoren bij elke transactie het EPB-certificaat voor te leggen bestaat sinds 2011. Het percentage certificeringen evolueert sindsdien dus voortdurend, zodat kandidaat-huurders of -kopers

van een pand gedetailleerde informatie met betrekking tot energie ter beslissing hebben, vergelijkingen mogelijk worden tussen verschillende panden op basis van dit criterium en er aanbevelingen beschikbaar zijn om de prestatie van het pand te verbeteren. De databank met de beschikbare EPB-certificaten levert voortaan ook significante informatie om input te bieden voor de uitwerking van gewestelijke strategieën.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Deze indicator levert geen informatie over hoe efficiënt de verplichting wordt nageleefd om het EPB-certificaat te afficheren bij transacties of over de kwaliteit van de uitgegeven certificaten. Zoals aangegeven in de beleidsbrief besteedt Leefmilieu Brussel momenteel veel aandacht aan die twee bezorgdheden.

A2KPI058 / Percentage gecertificeerde oppervlakte in kantoren



#### Opmerkingen

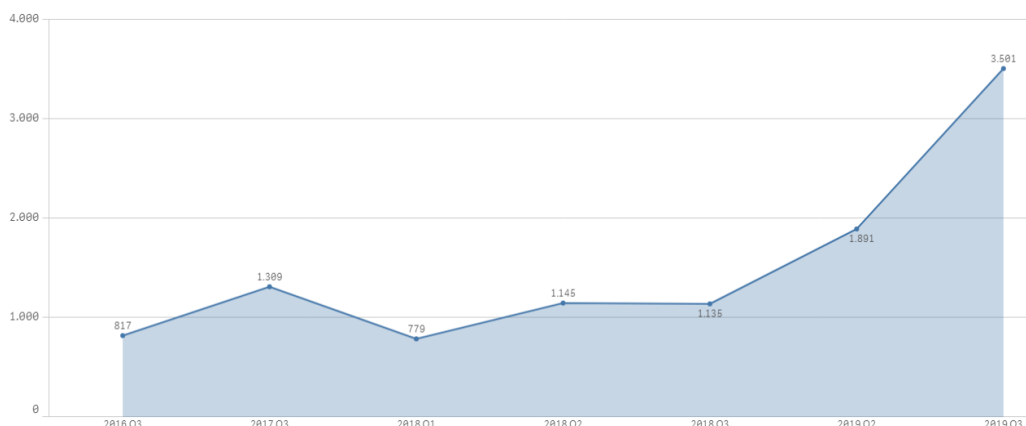
Bijna een kantoorgebouw op twee in Brussel beschikt voortaan over een EPB-certificaat.

### Aantal verwarmings- en klimaatregelingssystemen

**Waarom?** De technische installaties van een gebouw vormen een belangrijke hefboom om energie te besparen. Om zeker te zijn van de energetische prestatie van verwarmings- en klimaatregelingssystemen vereist het BWLKE de naleving van bepaalde vereisten en de uitvoering van verschillende controles. Voor de beoogde installaties moet het opleveringsattest 'verwarming' bij elke nieuwe installatie afgeleverd worden en het periodiek-controleattest moet enkel naar Leefmilieu Brussel gestuurd worden als er een non-conformiteit is vastgesteld. Wat klimaatregeling betreft, moeten alle periodieke-controleattesten bezorgd worden aan Leefmilieu Brussel. De opvolging van het aantal ontvangen EPB-attesten voor verwarming en klimaatregeling geeft dus een indicatie van de effectieve toepassing van de EPB-regelgeving inzake technische installaties.

#### Beperkingen en afhankelijkheden?

A2KPI059 – A2KPI060 / Evolutie van het aantal dossiers in behandeling



### Opmerkingen

Het aantal periodieke-controleattesten voor EPB stijgt aanzienlijk sinds, in overeenstemming met de 'nieuwe' EPB-reglementering voor verwarming en klimaatregeling, een kopie van de niet-conforme periodieke EPB-controles, maar ook een kopie van de conforme periodieke EPB-controles moet worden verstuurd naar LB. Bovendien gaat het aantal dossiers in behandeling (opleveringen en periodieke controles) sterk in opgaande lijn.

## OS 14.DE BESTAANDE TOESTAND EN DE LKGDE-DOELSTELLINGEN VAN HET GEWEST WORDEN BEOORDEELD AAN DE HAND VAN EEN REEKS BETROUWBARE EN TRANSPARANTE GEGEVENS

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 22.001.08.03.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: Overeenkomsten voor studies en diensten betreffende ondersteuning, begeleiding, expertise en opleiding |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## OS 15.HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST BENADERT KOOLSTOFNEUTRALITEIT IN 2050

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                |
|-------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 15.002.08.01.1211 | Werkingsuitgaven in verband met de onkosten voor studies, experimenten, expertises, publicaties, communicatie- en sensibiliseringscampagnes en diverse onkosten inzake energie |
|-------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## OS 16.ONTWIKKELEN EN BESTENDIGEN VAN HET GROENE NETWERK VOOR EEN BETERE LEVENSKWALITEIT VAN DE BRUSSELAARS

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 21.001.08.01.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten voor studies en ondersteunende diensten aan het algemene en het planningsbeleid inzake het beheer van groene ruimten |
| 21.002.08.02.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten voor onderhoud, voor inrichting en voor animatie-uitrusting van de groene ruimten                                    |
| 21.003.11.03.7112 | Verwerving van gronden bij andere sectoren dan overheidsdiensten                                                                                                                                                                                    |
| 21.003.11.04.7430 | Kosten bij de aankoop en de verkoop van terreinen en gebouwen                                                                                                                                                                                       |
| 21.003.11.05.7111 | Verwerving van gronden in het land binnen de sector van de overheidsdiensten                                                                                                                                                                        |

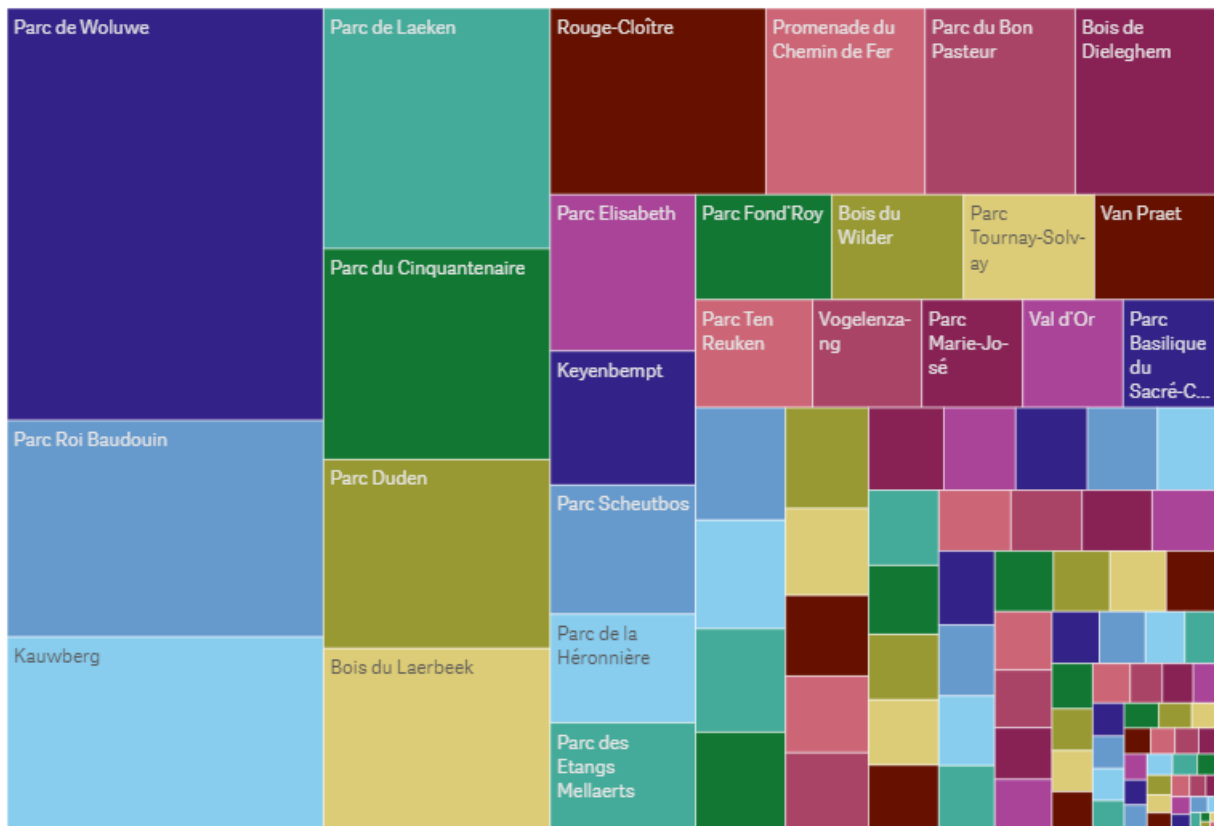
### Oppervlakte

**Waarom?** Het 'groene netwerk' wil de kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling van groene ruimten promoten. Het gaat erom de ecosysteemdiensten van de bestaande groene ruimten te optimaliseren, nieuwe ruimten te creëren om het aanbod aan te vullen en specifieke en lineaire landschapselementen te ontwikkelen en aan te leggen die stap voor stap met elkaar zullen worden verbonden om zo een netwerk tot stand te kunnen brengen. De samenstelling van deze groene corridors die de groene en natuurlijke ruimten tot in het stadscentrum onderling verbinden, moet de natuur dichterbij de Brusselaars brengen. Op termijn is het de ambitie ervoor te zorgen dat alle Brusselaars binnen een straal van 400 meter rond hun woning over een groene ruimte kunnen beschikken.

De indicator geeft de oppervlakte van het groene netwerk weer die beheerd wordt door Leefmilieu Brussel.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De oppervlakte van de groene ruimten wordt gemeten in m<sup>2</sup> via topografische onderzoeken.

A5KPI012 / Oppervlakte van de groene ruimten



### Opmerkingen

Door de aankoop van vier nieuwe groene ruimten (Kauwberg, Laarbeekbos, Dielegembos en Ninoofsepoort) is de oppervlakte van de door Leefmilieu Brussel beheerde groene ruimten gestegen tot 681.191,82 m<sup>2</sup> in 2019.

De totale beheerde oppervlakte eind 2018 bedraagt dus 5.299.396,31 m<sup>2</sup> (529,94 ha) verdeeld over 106 ruimten. De grootste parken zijn: het Woluwepark (69 ha), het Koning Boudewijnpark (36,3 ha), de Kauwberg (32,1 ha), het park van Laken (28,8 ha), het Jubelpark (25,3 ha), het Dudenpark (22,6 ha) en het Laarbeekbos (21,6 ha). Deze zeven parken vertegenwoordigen met hun 2.334.586 m<sup>2</sup> iets minder dan de helft van de oppervlakte van de ruimten die door Leefmilieu Brussel worden beheerd. Naast deze grote historische parken en bosgebieden beheert Leefmilieu Brussel ook kleinere restructies, die meer verbonden zijn aan wegen dan aan typische groene ruimtes, zoals de Jean de Bolognesquare, het monument van de Engelsen en de Putterijsquare.

Afgezien van de verschillen in oppervlakte heeft elke groene ruimte zijn eigen specifieke kenmerken op het gebied van landschap, natuur en biodiversiteit, waarbij sommige geclassificeerd zijn als Natura 2000-gebied, terwijl andere een configuratie hebben van sterk gemineraliseerde stedelijke ruimten zoals het Ursulinenplein en de Bonnevisquare. De groene ruimten die door Leefmilieu Brussel worden beheerd, zijn dus verschillend qua omvang, typologie, beperkingen en ligging in het Gewest, wat een aangepaste beheersstrategie impliceert. Zo zal het soms interessanter zijn om intern met tuiniers te werken, dan weer om gebruik te maken van onderaannemers. De bezoekersaantallen van het park, vanwege de geografische ligging, de dichtheid van de omliggende wijken of de aantrekkelijkheid ervan voor de organisatie van evenementen, zal ook een belangrijke rol spelen bij het bepalen of er al dan niet parkwachters aanwezig moeten zijn en hun rol. Gebruik, bezoekersaantallen, kwaliteit van fauna en flora, vrijwaring van het landschap, verbetering van het leefmilieu, wettelijke verplichtingen ... het zijn allemaal thema's waarmee Leefmilieu Brussel rekening moet houden bij het beheer van een nieuwe groene ruimte.

## OS 17.ONTWIKKELING, IN HET KADER VAN DE ALLIANTIE WERKGELEGENHEID-LEEFMILIEU-DUURZAME VOEDING, VAN EEN KWALITATIEVE VOEDSELPRODUCTIE, MET RESPECT VOOR DE GRONDSTOFFEN, DIE DE BRUSSELSE PRODUCENTEN EN CONSUMENTEN WEER MET ELKAAR VERBINDT

Begrotingsreferentie:

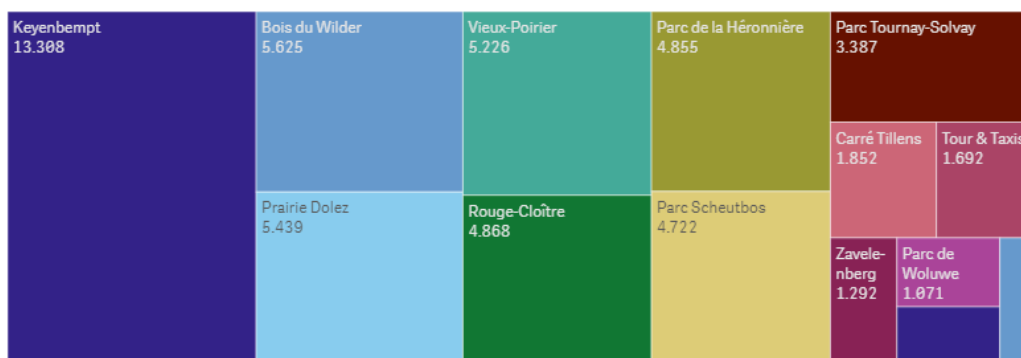
|                   |                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 21.001.08.01.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten voor studies en ondersteunende diensten aan het algemene en het planningsbeleid inzake het beheer van groene ruimten |
| 21.002.08.02.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten voor onderhoud, voor inrichting en voor animatie-uitrusting van de groene ruimten                                    |
| 21.003.11.03.7112 | Verwerving van gronden bij andere sectoren dan overheidsdiensten                                                                                                                                                                                    |
| 21.003.11.04.7430 | Kosten bij de aankoop en de verkoop van terreinen en gebouwen                                                                                                                                                                                       |
| 21.003.11.05.7111 | Verwerving van gronden in het land binnen de sector van de overheidsdiensten                                                                                                                                                                        |

## Moestuinen

**Waarom?** De ontwikkeling van individuele moestuinen vindt plaats in de globalere context van de ontwikkeling van de stadslandbouw. De ontwikkeling van het moestuinnetwerk beoogt de lokale voedselproductieruimten te ontwikkelen, door de sociale, ecologische en productieve functies op diverse niveaus te verbinden.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De bruto-/netto-oppervlakte werd berekend op basis van de moestuinplannen/topografische onderzoeken die vervolgens zijn opgenomen in de beheersovereenkomsten tussen Leefmilieu Brussel en het publiek. De netto-oppervlakte omvat de daadwerkelijk teelbare oppervlakte, in tegenstelling tot de bruto-oppervlakte die ook paden, compost enz. omvat.

A5KPI017 / Verdeling van de moestuinen per oppervlakte



## Opmerkingen

Het aantal moestuinen is van jaar tot jaar toegenomen, zowel wat het aantal percelen als de oppervlakte betreft. Tussen 2018 en 2019 is het aantal moestuinen echter niet gestegen (374 moestuinen in totaal).

De moestuinlocaties zijn op gewestelijk niveau enigszins ongelijk verdeeld. Leefmilieu Brussel probeert het moestuinnetwerk aan te vullen om het gewestelijk grondgebied vollediger te dekken. Daarvoor worden verschillende projecten in overweging genomen:

Kauwberg in Ukkel, Duivenmelker en Zuun in Anderlecht, Goudal in Sint-Lambrechts-Woluwe.

Een belangrijke uitdaging is de afstemming tussen de behoeften en de beheermiddelen na de opening van deze familiale moestuinen.

Begin 2020 wachtten 400 mensen op de toekenning van een moestuinperceel.

## OS 18.HET KWALITATIEF BEHEER VAN DE GROENE RUIMTEN AANPASSEN AAN DE UITDAGINGEN OP HET VLAK VAN KLIMAAT, BEVOLKING EN BEHOUD VAN HULPBRONNEN

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 21.001.08.01.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten voor studies en ondersteunende diensten aan het algemene en het planningsbeleid inzake het beheer van groene ruimten |
| 21.002.08.02.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten voor onderhoud, voor inrichting en voor animatie-uitrusting van de groene ruimten                                    |
| 21.003.11.03.7112 | Verwerving van gronden bij andere sectoren dan overheidsdiensten                                                                                                                                                                                    |

## Beheerskosten 'Bedrijven'

**Waarom?** Het beheer dat al meer dan twintig jaar wordt toegepast, steunt op de ecologische principes van minimaal gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (beperking van verontreinigende stoffen), op de nuttige toepassing van groenafval onder de vorm van compost (recyclage en besparing op de middelen), op gedifferentieerd beheer, op het behoud dood hout in de massieven en op modi voor het beheer van de graslandzones door te maaien of te begrazen. Dit beheer is erop gericht ruimten te creëren die geschikter zijn voor de biodiversiteit, en de Brusselaars tegelijkertijd toegankelijke landschappen van hoge kwaliteit aan te bieden.

Hoewel het dagelijks beheer van de groene ruimten interventies met zich mee kan brengen die in iets hogere mate 'buitengewoon' zijn, zoals de herstelling van een pad, zijn de meeste interventies terugkerende activiteiten (maaien, snoeien enz.) die erop gericht zijn een hoog kwaliteitsniveau van het onderhoud aan te houden.

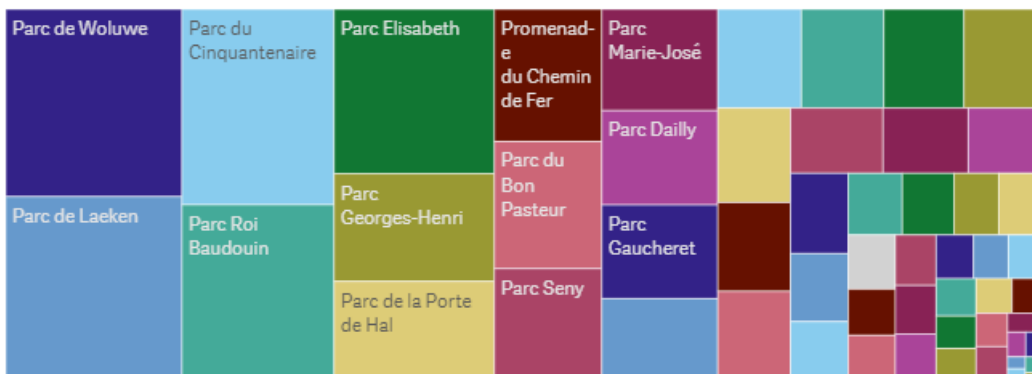
Voor het onderhoud van een deel van die parken doet Leefmilieu Brussel echter een beroep op externe diensten. De kost van die bedrijven is dus een van de voornaamste elementen die een rol spelen in de globale kost voor het beheer van de groene ruimten. De indicator geeft de mogelijke variaties in onderhoudscontracten weer (marktprijs, kwaliteitsniveau) en maakt het mogelijk om de verdeling van de kosten per park te beoordelen.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Niet alle parken worden door bedrijven onderhouden. Sommige worden intern beheerd door de tuiniers van Leefmilieu Brussel, andere staan onder gemengd beheer (tuiniers/bedrijven).

Om de rapportering van acties in het kader van het beheer van groene ruimten en de kosten daarvan voortdurend te verbeteren, worden de indicatoren nu uitgesplitst per groene ruimte en niet langer per beheerszone.

De bedragen die zijn opgenomen in de verschillende indicatoren voor de beheerskosten van de groene ruimten voor het jaar 2019 zijn enkel gebaseerd op de vereffende bedragen in 2019. Deze informatie wordt verkregen op basis van de facturen die in het boekhoudprogramma zijn geregistreerd, uitgesplitst over een kalenderjaar. De beperking bij het verzamelen van gegevens bestaat erin de documenten op tijd door bedrijven te laten verzenden, aangezien sommige kosten van het ene op het andere jaar kunnen worden overgedragen. In de loop der jaren zal deze vertekening worden weggewerkt, ondanks soms een zekere vertraging, en een goede indicatie geven van de jaarlijkse onderhoudskosten van de parken.

### A5KPI001 / Verdeling van de 'bedrijfskosten'



### Opmerkingen

De vereffende bedragen voor het onderhoud van de groene ruimten door bedrijven, alle parken samen, in 2019 (3.324.838 euro) zijn 35% hoger dan die van 2018 (2.461.290 euro).

De redenen voor deze stijging zijn de volgende:

- Wegens administratieve problemen in verband met de budgettaire vastlegging kon het onderhoud van verschillende parken in de zones West en Oost pas in juli van start gaan met bedrijven met kleine teams.
- Doordat de herinrichtingswerken in twee groene ruimten van de zone Centrum (Bonneviepark en Liedekerkepark) voltooid zijn, konden de in het bestek vermelde posten geactiveerd worden.
- Na regelmatige herinneringen aan de dienstverleners werden de voortgangsverslagen verstuurd zodat de voor 2019 vastgelegde budgetten konden worden vereffend en de achterstand van 2018 kon worden weggewerkt.

- Naar aanleiding van de gunning van nieuwe aanbestedingen voor het onderhoud van groene ruimten die reeds in beheer zijn of die opnieuw in beheer werden genomen in 2018 en 2019, zijn de onderhoudskosten gestegen.

Over het geheel genomen tonen de cijfers van 2019 de bereidheid van Leefmilieu Brussel om alles in het werk te stellen om de vastgelegde bedragen te vereffenen. Uit deze cijfers blijkt ook dat de kosten van onderhoud van de groene ruimten zijn gestegen, vooral in het Centrum van de stad, en dat het aantal door Leefmilieu Brussel beheerde groene ruimten is toegenomen.

Net als in 2018 zijn de kosten van het beheer door bedrijven het hoogst in het Woluwpark (285.726 euro), het park van Laken (279.215 euro), het Jubelpark (257.424 euro), het Koning Boudewijnpark (230.247 euro) en het Elisabethpark (228.211 euro). Naast hun grote oppervlakte omvatten deze parken immers ook aanzienlijke onderhoudsposten zoals het onderhoud van paden, gazons, bladinzameling en afvalinzameling. Het Jubel-, Koning Boudewijn- en Elisabethpark worden ook gekenmerkt door talrijke interventies voor het snoeien van struiken en het wieden van perken.

Het Georges-Henripark en het Hallepoortpark komen op de zesde en de zevende plaats met een jaarlijkse kostprijs van respectievelijk 149.242 euro en 136.434 euro. Hoewel ze kleiner zijn, is de hogere kostprijs voor deze twee parken te wijten aan hun locatie en bezoekersdruk die veel onderhoudsinterventies meebrengen, vooral voor de inzameling van afval.

De hoogste onderhoudskosten per m<sup>2</sup> zijn toe te schrijven aan de kleinste parken en restruimtes, zoals de Jean de Bolognesquare, die meer verbonden zijn met wegen dan met een echte groene ruimte.

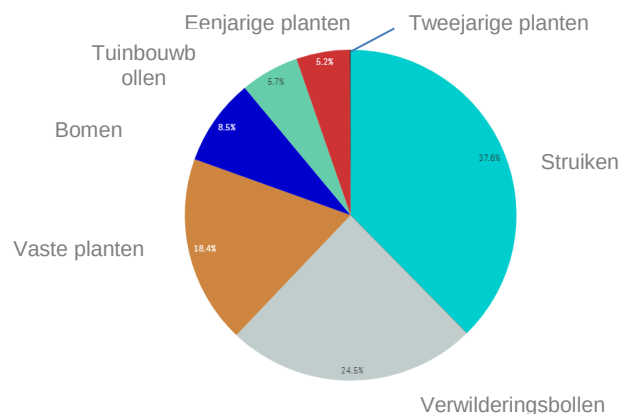
### Beheerskosten 'Aanplantingen'

**Waarom?** De indicator beoordeelt de aankoopfrequentie van planten per park en per soort en meet de evolutie van vaste en eenjarige planten en hun duurzaamheid.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Om de kwaliteit en de duurzaamheid van de inrichtingen in de door Leefmilieu Brussel beheerde groene ruimten beter weer te geven, vermeldt de indicator sinds 2018 het aantal bestelde planten per park en per type. Er zijn zeven categorieën geïdentificeerd: bomen, heesters, tuinbouw- en verwilderingsbollen, eenjarige, twejarige en vaste planten.

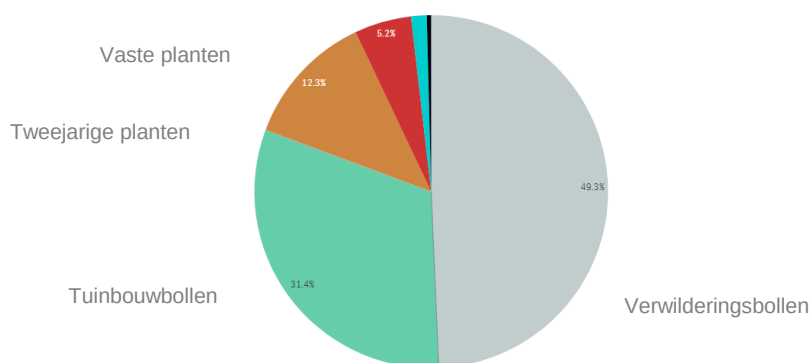
De aankopen van planten in verband met de aanleg van nieuwe parken of de herinrichting van bepaalde groene ruimten, beheerd door middel van specifieke opdrachten in verband met de werkzaamheden, zijn hier niet inbegrepen. Bovendien kunnen bedrijven soms planten (voornamelijk bollen) rechtstreeks aanbrengen in de parken van de Centrumzone, en wordt dus opgenomen in de indicator 'Bedrijven' voor onderhoudskosten.

A5KPI002 / Verdeling van de kosten voor de aankoop van planten per plantencategorie



A5KPI002 / Verdeling van het aantal planten per categorie





### Opmerkingen

In 2019 bedraagt het bedrag aan vereffeningen voor de aankoop van planten in totaal 196.082 euro voor 390.562 aangekochte stuks; dit is een daling met 31.963 euro ten opzichte van 2018 (228.045 euro). Deze evolutie is vooral toe te schrijven aan:

- de uitzonderlijke vereffening in 2018 van bedragen in verband met de aankoop van bomen in 2017;
- de gunning in maart 2019 van een nieuwe kaderovereenkomst over de aankoop van planten waardoor in hetzelfde jaar geen bomen en heesters konden worden geleverd. In afwachting van de gunning van deze globale aanbesteding konden ondertussen geen andere aanbestedingen worden gegund vanaf oktober 2018, wat de aankoop van houtgewassen voor de winterse aanplantingsperiode heeft afgeremd.

De tuinbouw- en verwilderingbollen vertegenwoordigen 83,1% van het aantal in 2019 aangekochte planten, goed voor een aandeel in de vereffeningen van 41,3%. Omgekeerd vertegenwoordigen de bomen en heesters 24,3% van de vereffeningen in 2019 voor slechts 0,44% van het aantal bestelde planten in 2019 (1.716 stuks voor een totaal van 47.671 euro). Logischerwijs kosten bomen, vooral sierbomen, meer per stuk dan bollen.

De indicator toont aan dat Leefmilieu Brussel voldoet aan zijn doelstellingen van duurzame aanplantingen:

- het aantal verwilderingbollen dat werd geplant in de groene ruimten is gestegen met 59% tussen 2018 (150.035) en 2019 (238.470);
- het aantal verwilderingbollen (238.470) is hoger dan het aantal tuinbouwbollen (86.396; vermindering met 102.000 stuks tussen 2018 en 2019);
- het aantal vaste planten dat werd aangeplant, is verdubbeld tussen 2018 en 2019 (46.035);
- het aantal eenjarige planten dat werd aangeplant, is met de helft gedaald tussen 2018 (25.445) en 2019 (12.735), wat overeenkomt met 25% van de bestellingen van vaste en tweejarige planten.

### Procedures voor bomen

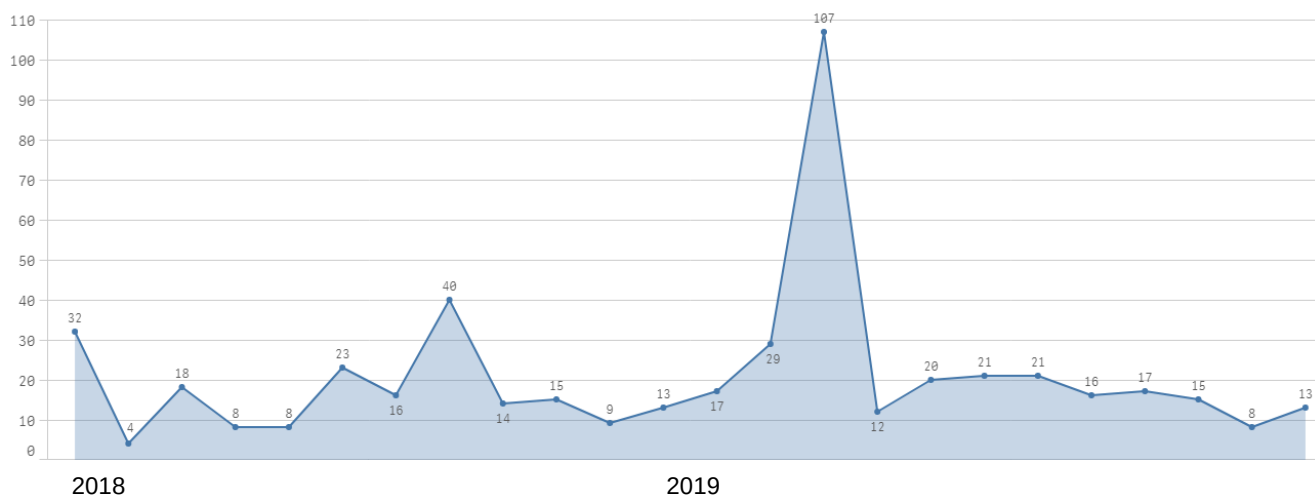
**Waarom?** Een volledig onderdeel van het onderhoud van de groene ruimten betreft meer bepaald het beheer van het bomenerfgoed: fyto-sanitaire follow-up, snoei, aanvragen voor SV's, bomen omhakken, handhavingsmaatregelen, enz. Dit werk wordt in eigen beheer uitgevoerd, met de steun van studiebureaus en een snoei-/boomhakbedrijf.

De indicator geeft het aantal aanvragen voor fyto-sanitaire interventies weer, net als de interventietermijn van Leefmilieu Brussel en de externe bedrijven voor het bomenerfgoed.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Bepaalde interventies op het terrein gebeuren zonder de procedure voor bomen toe te passen (komt niet vaak voor) en zijn dus niet verrekend in de cijfers. Een interventieaanvraag kan betrekking hebben op meerdere bomen tegelijk.

Merk op dat de boomprocedures een aanvulling vormen op de jaarlijkse groene snoeibeurten en architecturale werkzaamheden, alsook de uitvoering van stedenbouwkundige vergunningen voor het kappen van bomen in het kader van fyto-sanitaire expertise en bosregeneratie.

A5KPI004 / Evolutie van het aantal aanvragen van procedures voor bomen



### Opmerkingen

Over heel 2019 werden 296 aanvragen behandeld binnen gemiddeld 12 dagen.  
Dit zijn 96 aanvragen meer dan in 2018, toen de gemiddelde behandelingsduur 17 dagen bedroeg.

Het aantal dringende aanvragen is gedaald tussen 2019 en 2018, van 41 in 2018 naar 31 in 2019. Ook de gemiddelde behandelingsduur is gedaald van 6 dagen in 2018 naar 3 dagen in 2019.

## OS 19.VAN DE GEWESTELIJKE GROENE RUIMTEN PLAATSEN MAKEN DIE SOCIALE COHESIE EN HET DELEN VAN ECOLOGISCHE WAARDEN BEVORDEREN

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 21.001.08.01.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten voor studies en ondersteunende diensten aan het algemene en het planningsbeleid inzake het beheer van groene ruimten |
| 21.002.08.02.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten voor onderhoud, voor inrichting en voor animatie-uitrusting van de groene ruimten                                    |
| 21.003.11.03.7112 | Verwerving van gronden bij andere sectoren dan overheidsdiensten                                                                                                                                                                                    |
| 21.003.11.04.7430 | Kosten bij de aankoop en de verkoop van terreinen en gebouwen                                                                                                                                                                                       |
| 21.003.11.05.7111 | Verwerving van gronden in het land binnen de sector van de overheidsdiensten                                                                                                                                                                        |

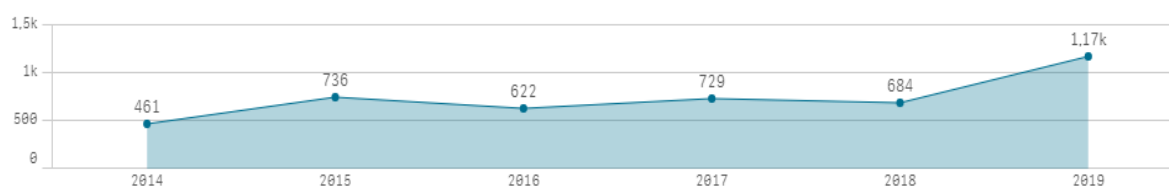
### Dynamiek van evenementen

**Waarom?** Groene ruimten zijn in de eerste plaats rustige en gezellige ruimten. Deze functie moet gewaardeerd kunnen blijven. De uitdaging bestaat er dus in het 'juiste evenement op de juiste plaats op het juiste tijdstip' te laten plaatsvinden.

De indicator geeft het aantal evenementen weer dat in de groene ruimten georganiseerd wordt.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator houdt pas vanaf 2019 rekening met evenementen die worden georganiseerd in het kader van de zomerbars.

A5KPI010 / Evolutie van het aantal evenementen per site en per type



### Opmerkingen

In 2019 werden 1.166 evenementen georganiseerd, tegen 684 in 2018. Deze stijging van het aantal evenementen is toe te schrijven aan de zomerbars die georganiseerd worden sinds september 2019.

De parken waar de meeste evenementen georganiseerd werden, zijn het Jubelpark, het Koning Boudewijnpark, Het Dudenpark, het Georges-Henripark en de Abdij van Ter Kameren.

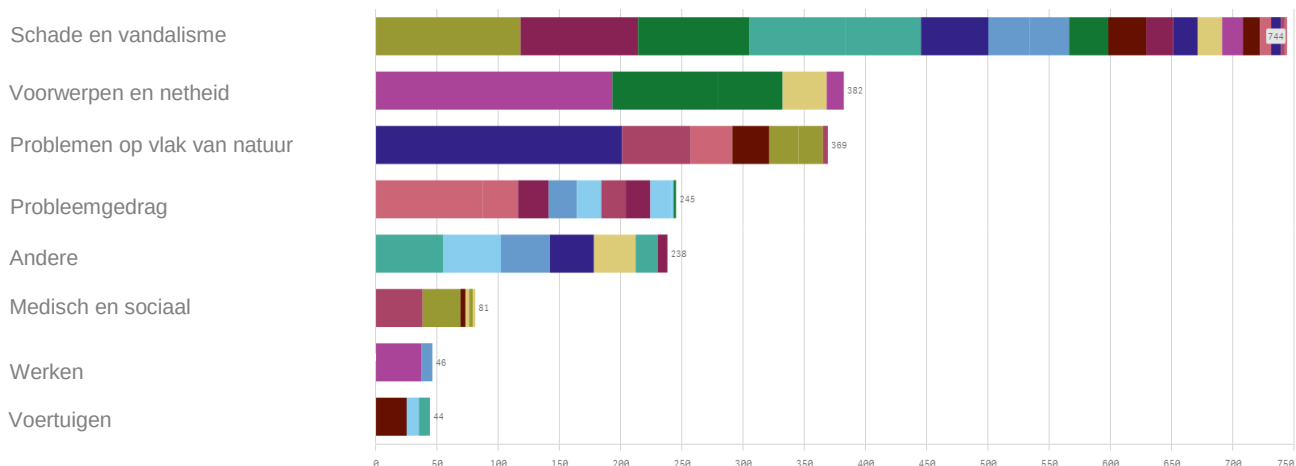
## Geïnterviewde vaststellingen

**Waarom?** Hoewel tal van burgers de parken en tuinen van Brussel al gebruiken als een plek om gezellig samen te komen, zijn er anderen die ze op ongepaste wijze gebruiken en zelfs vernielingen aanbrengen. Het doel is om de vaststellingen in de groene ruimten te identificeren om de meest voorkomende soorten incidenten (vandalisme, natuurlijke schade enz.) en de behandelingstijd ervan te kunnen evalueren.

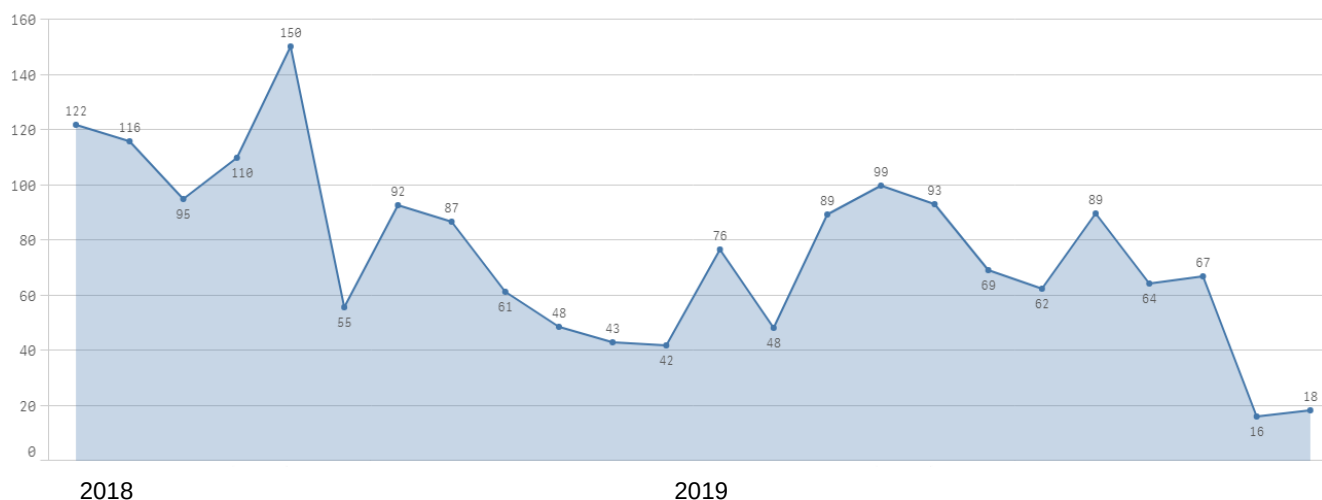
**Beperkingen en afhankelijkheden?** Een vaststelling die eenmaal werd ingevoerd, kan worden gekoppeld aan een probleem met meerdere facetten en kan dus in verschillende categorieën worden gevonden en dus meerdere malen worden meegerekend.

Hoewel relevant, geven deze cijfers nog niet volledig de realiteit op het terrein veld weer. Merk op dat sommige teams om verschillende redenen nog niet systematisch vaststellingen invoeren: op logistiek vlak (ergonomie van de tool, beschikbaarheid van computers en het gemak van informatieoverdracht), een fenomeen van 'trivialisering' van geweld bij medewerkers op het terrein, die niet altijd elk van hun interventies invoeren. In sommige groene ruimten vinden er immers herhaaldelijk gevechten en aanvallen plaats. Om dit aan te pakken, wordt er veel sensibiliseringswerk gedaan bij de parkwachters en dit zal blijven gebeuren.

A5KPI006 / Aantal vaststellingen van incidenten in de parken per categorie



A5KPI007 / Evolutie van de gemiddelde duur van de afsluiting van vaststellingen in de parken (in dagen)



## Opmerkingen

In 2019 werden er 1.707 vaststellingen geopend tegenover 1.153 in 2018. Deze stijging met meer dan 50% kan worden verklaard door een sensibilisering van de bewakers om zo snel mogelijk vaststellingen te doen en door een toename van het aantal bewakers in de teams na de overname van het beheer van nieuwe parken.

Schade en vandalisme vertegenwoordigen meer dan 35% van de vaststellingen in vooral het Georges Henri-park, de Spoorwegpromenade en het Jubelpark. Beschadiging van het meubilair (behalve de banken) is de meest voorkomende vorm van vandalisme. De missies van de medewerkers op het terrein werden dan ook aangepast en er wordt samengewerkt met stadswachten, straathoekwerkers en politie, wat helpt om de overlast te beperken. Uitrustingen die regelmatig met vandalisme te maken krijgen, werden overigens definitief verwijderd, vooral in het Koning Boudewijnpark.

Schade aan de ingangen en aan de slagbomen van de groene ruimten komt op de tweede plaats wat aantal schadegevallen betreft, gevolgd door graffiti.

Vandalisme en schade aan speelpleinen blijven een terugkerend probleem met 78 vaststellingen die voornamelijk in het Georges-Henripark werden gedaan.

Problemen op het vlak van de natuur (vallen van bomen en schade aan wegen) vertegenwoordigen bijna 18% van de vaststellingen, net als vaststellingen rond 'voorwerpen en netheid', voornamelijk voor sluikestorten. Vooral het park van Koekelberg en de parking ervan krijgen met dit probleem te maken.

Merk op dat de afgelopen vijf jaar steeds dezelfde drie categorieën vaststellingen het meest vertegenwoordigd waren. De meest getroffen groene ruimten zijn het Hallepoortpark, het Georges-Henripark en het Woluwepark.

Over het algemeen zijn de behandelingstermijnen verkort, voor een deel dankzij de verbeterde werking van het netwerk van medewerkers die betrokken zijn bij de vaststellingen en de sensibilisering om de dossiers administratief af te sluiten, maar ook door de interne follow-up door de juiste dienst. Voor vaststellingen van schade en vandalisme daalde de termijn met bijna 45% van 98 dagen naar 44 dagen; voor sluikestorten steeg de oplostermijn van 72 dagen in 2018 naar 92 dagen in 2019; voor natuurlijke problemen steeg de termijn van 82 dagen naar 83 dagen. De vaststellingen voor schade en vandalisme vergen meer behandelingstijd omdat het vaak gaat om vervangingen van materiaal. Voertuiggerelateerde vaststellingen (hinderlijke, gevaarlijke of beschadigde voertuigen) duren gemiddeld 70 dagen om opgelost te worden. Dit kan gedeeltelijk worden verklaard door het feit dat dit problemen zijn waarvoor de parkwachters geen actiemiddelen hebben, zodat ze moeten worden opgelost door spelers van buiten Leefmilieu Brussel (pechdienst, wegenwachters ...).

Het is ook belangrijk om erop te wijzen dat sommige van deze cijfers zijn opgenomen in het jaarverslag van Brussel Preventie en Veiligheid, waarbij groene ruimten een belangrijk deel van de openbare ruimte vertegenwoordigen. Deze uitwisseling stelde Leefmilieu Brussel in staat om het potentieel van de tool 'Vaststellingen' verder te realiseren op administratief niveau, maar ook op gewestelijk of zelfs nationaal niveau. Daartoe is voor 2020 een belangrijke verbetering van de tool gepland, waarbij ook rekening wordt gehouden met andere middelen die op gewestelijk niveau worden ingezet om het verzamelen en delen van informatie te standaardiseren (bv.: afstemmen op de categorieën van vaststellingen gebruikt door BPV, de federale politie enz.).

## OS 20. BESCHERMING EN ONTWIKKELING VAN DE NATUUR IN DE STAD

Begrotingsreferentie:

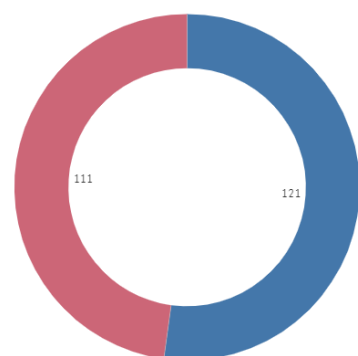
|                   |                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 21.001.08.01.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten voor studies en ondersteunende diensten aan het algemene en het planningsbeleid inzake het beheer van groene ruimten |
| 21.002.08.02.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten voor onderhoud, voor inrichting en voor animatie-uitrusting van de groene ruimten                                    |
| 21.003.11.03.7112 | Verwerving van gronden bij andere sectoren dan overheidsdiensten                                                                                                                                                                                    |
| 21.003.11.04.7430 | Kosten bij de aankoop en de verkoop van terreinen en gebouwen                                                                                                                                                                                       |
| 21.003.11.05.7111 | Verwerving van gronden in het land binnen de sector van de overheidsdiensten                                                                                                                                                                        |

## Technische adviezen

**Waarom?** De door Leefmilieu Brussel ontwikkelde expertise geniet steeds meer erkenning en er wordt steeds vaker een beroep gedaan op de betrokken beampten om advies te verlenen aan zowel de dragers van stadsprojecten als de beheerders van groene ruimten, publiek of privaat. Zo formuleert Leefmilieu Brussel adviezen over de aanvragen van plannen, milieuvergunningen en stedenbouwkundige vergunningen om een gezichtspunt aan te reiken dat gericht is op de natuur in de stad en het respect voor het biologisch erfgoed. Deze adviezen worden bijzonder belangrijk in de context van de demografische druk en van de impact ervan in het stadscentrum, maar ook in de tweede kroon.

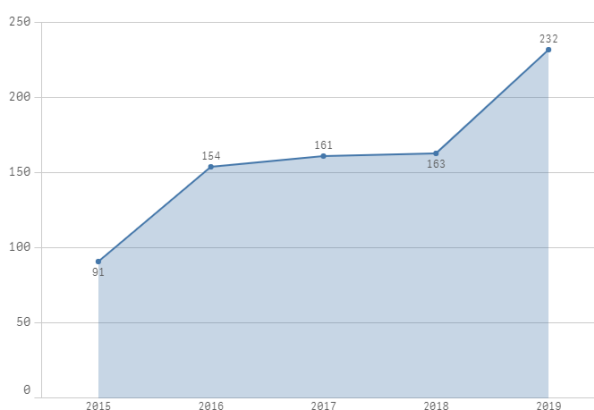
**Beperkingen en afhankelijkheden?** Deze indicator houdt rekening met het aantal afgesloten adviezen. Een aanzienlijke reeks dossiers is niet verrekend in de indicator van dit jaar hoewel ze adviezen inhielden in de loop van het jaar: het gaat om dossiers die verschillende jaren duren, zoals de vroegere Hippodroom van Ukkel-Bosvoorde, een verkaveling in de Van Horenbeecklaan in Oudergem, de follow-up van de zuidverbinding van Sibelga in het Zoniënwoud, de studies en uitvoering van het gewestelijke 'snelle' fietsnetwerk (met eerder 'groene wegen'-doelstellingen) of zelfs het Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling, de wijziging van de gewestelijke stedenbouwkundige verordening, de ontwerpen voor richtplannen van aanleg (RPA) en beeldkwaliteitsplannen (BKP) voor het grondgebied van het kanaal.

A5KPI008 / Aantal behandelde adviesdossiers per thema



■ Groen netwerk ■ Natura 2000 en reservaten (natuur- en bosreservaten)

A5KPI008 / Evolutie van het aantal behandelde adviesdossiers



### Opmerkingen

Het aantal adviesdossiers is sterk gestegen (+40% op een jaar tijd).

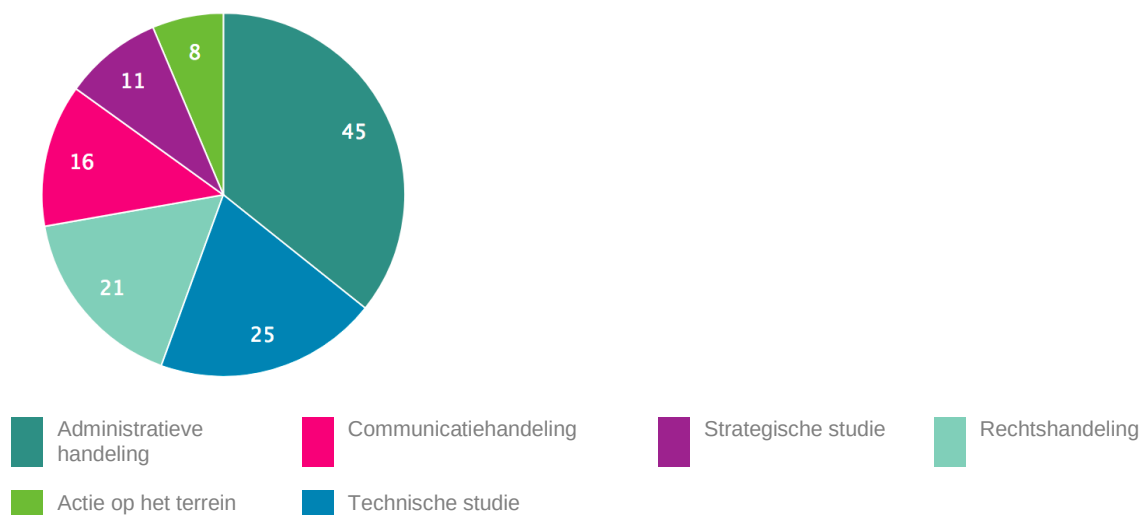
## Natuurplan

**Waarom?** Het gewestelijk Natuurplan, goedgekeurd door de Regering, dekt de periode 2016-2020. Het vormt een van de planningstools voor natuurbehoud die in het leven zijn geroepen door de ordonnantie van 1 maart 2012 betreffende het natuurbehoud.

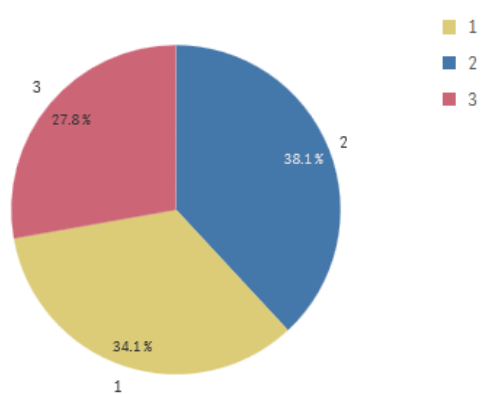
Het Natuurplan is gericht op het behalen van 7 belangrijke doelstellingen, namelijk: de toegang van de Brusselaars tot de natuur verbeteren, het gewestelijke groene netwerk uitbouwen, het belang van de natuur integreren in plannen en projecten, het ecologische beheer van groene ruimten uitbreiden en bevorderen, de verwelcoming van wilde flora en fauna en stadsontwikkeling verzoenen, de Brusselaars sensibiliseren en mobiliseren voor natuur en biodiversiteit, en het bestuur op dat vlak verbeteren. Uit die doelstellingen zijn 27 maatregelen afgeleid, waaruit op hun beurt weer 126 acties zijn afgeleid. De prioriteiten van de acties worden geklasseerd per jaar, vanaf 2017 tot 2020.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator geeft de voortgang van het plan ten opzichte van de vastgestelde prioritaire maatregelen aan.

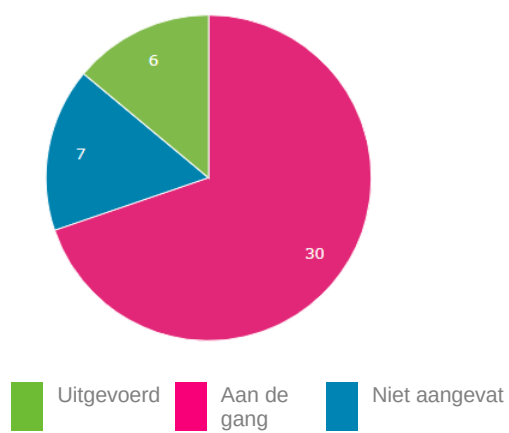
/ Maatregelen per type



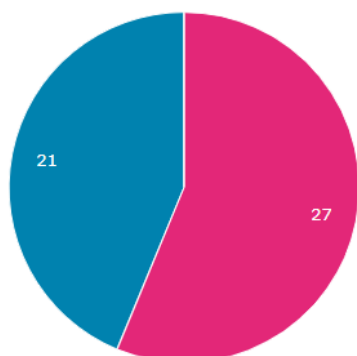
/ Verdeling van de maatregelen per prioriteit

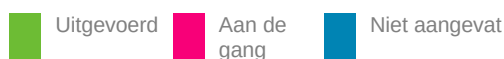


/ Voortgang van de 43 maatregelen van prioriteit 1 (2016-2017)

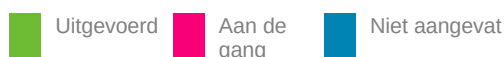
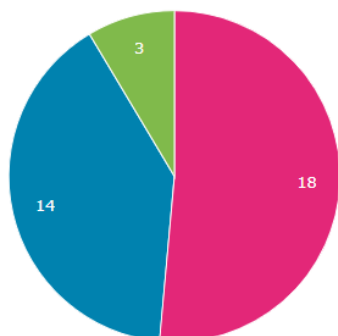


/ Voortgang van de 48 maatregelen van prioriteit 2 (2017-2018)





/ Voortgang van de 35 maatregelen van prioriteit 3 (2019-2020)



### Opmerkingen

Op een totaal van 126 maatregelen vastgelegd in het Natuurplan en geklasseerd volgens prioriteit 1, 2 en 3 kunnen we vaststellen dat 9 maatregelen zijn uitgevoerd, dat 75 maatregelen aan de gang zijn, en dat de andere maatregelen nog niet zijn aangevat. De begroting die in 2019 werd uitgevoerd, bedraagt 588.902 euro, en de vereffeningen bedragen 324.023 euro.

## OS 21.DE TRANSITIE VAN DE ECONOMIE NAAR MEER DUURZAAMHEID AANMOEDIGEN VANUIT EEN LOGICA VAN KOOLSTOFARME EN CIRCULAIRE ECONOMIE

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                    |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 16.004.08.03.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten in verband met de ontwikkeling van de duurzame stad |
| 16.004.15.01.4140 | Werkingsubsidies toegekend aan de geconsolideerde gewestelijke administratieve overheidsinstellingen                                                                               |
| 16.004.34.02.3300 | Werkingsubsidies aan vzw's in verband met de projecten duurzame wijken, de verbetering van het milieubeheer en het programma Fost+                                                 |
| 16.004.38.02.3132 | Werkingsubsidie aan de private sector (ondernemingen) in verband met de projecten duurzame voeding, resiliënt web en het programma Fost+                                           |

### Gewestelijk Programma voor Circulaire Economie (GPCE)

**Waarom?** Het Gewestelijk Programma voor Circulaire Economie (GPCE) werd goedgekeurd door de Regering op 10 maart 2016. Het heeft tot doel de milieudoelstellingen om te vormen tot economische kansen, de economie te verankeren in Brussel om waar dat mogelijk is plaatselijk te produceren, de verplaatsingen te verminderen, het gebruik van het grondgebied te optimaliseren en meerwaarde te creëren voor de Brusselaars, en bij te dragen tot het creëren van tewerkstelling. Leefmilieu Brussel heeft de leiding over de uitvoering van het GPCE samen met hub.brussels, Innoviris en Net Brussel. Dit programma omvat 111 maatregelen die in 4 strategische delen zijn ingedeeld: transversale maatregelen, sectorale maatregelen, territoriale maatregelen en governance maatregelen. Het GPCE specificeert voor elke maatregel de piloot, de mijlpalen en de doelstellingen, alsook de gemobiliseerde partners.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Leefmilieu Brussel stuurt een deel van de maatregelen van het GPCE aan en de vooruitgang van het GPCE is dus slechts gedeeltelijk een weergave van het werk van Leefmilieu Brussel.

### Opmerkingen

Het GPCE werd goedgekeurd in 2016 en heeft betrekking op een periode van 5 jaar. Begin 2019 bedroeg het gemiddelde percentage van uitvoering van de maatregelen van het GPCE 60%. In 2020 wordt een nieuw plan opgesteld om het werk dat via het GPCE werd aangevat, voort te zetten.

## OS 22. VERHOGEN VAN DE MILIEUPRESTATIE VAN DE SCHOLEN, OP HET VLAK VAN INTEGRATIE IN DE LESSEN, ECOBEHEER EN KWALITEIT VAN DE INFRASTRUCTUREN

Begrotingsreferentie:

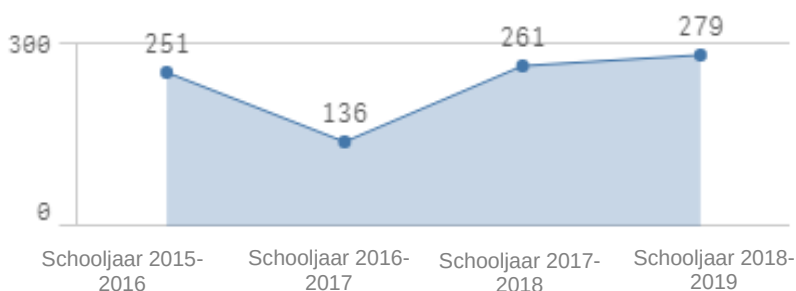
|                   |                                                                                                                                                                                    |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 16.004.08.03.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten in verband met de ontwikkeling van de duurzame stad |
| 16.004.34.02.3300 | Werkingsubsidies aan vzw's in verband met de projecten duurzame wijken, de verbetering van het milieubeheer en het programma Fost+                                                 |
| 16.004.53.01.4524 | Werkingsubsidie voor het gesubsidieerd vrij onderwijs FR                                                                                                                           |
| 16.004.53.02.4525 | Ondersteunen van de inrichtende Machten van de Vlaamse Gemeenschap in milieugerelateerde verbeteringen van de activiteiten en plaatsen VL                                          |
| 17.006.34.01.3300 | Werkingsubsidies (overdracht van inkomsten): subsidies aan de vzw's die actief zijn in het kader van de verbetering van het milieubeheer                                           |
| 19.003.08.01.1211 | Overeenkomsten voor studies, diensten en onderhoud van materiaal inzake de preventie en de bestrijding van verontreiniging en hinder                                               |
| 22.001.08.03.1211 | Overeenkomsten voor studies en diensten betreffende ondersteuning, begeleiding, expertise en opleiding                                                                             |

### Milieueducatie

**Waarom?** Het programma voor milieu- en energie-educatie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is opgebouwd rond twee prioriteiten: de kinderen bewustmaken van de grote milieu-uitdagingen en het milieubeheer van de school verbeteren. De indicator meet dus de draagwijdte van de jaarlijkse activiteiten voor milieueducatie die Leefmilieu Brussel organiseert.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Het resultaat van de indicator kan sterk schommelen in functie van het aanbod en de aard van de aangeboden activiteiten. Momenteel zijn dat activiteiten waarin men minstens 3 tot 10 halve dagen per jaar moet investeren. Het aantal toegelaten deelnemers is beperkt door het beschikbare budget. De indicator geeft geen enkele indicatie over de tevredenheid over de activiteiten.

A6KPI001 / Evolutie van de scholen betrokken bij de activiteiten rond milieueducatie



#### **Opmerkingen**

De evolutie 2018-2019 wijst op een evolutie van de educatieve strategie: Leefmilieu Brussel legt de nadruk op de begeleiding van collectieven, teams van leerkrachten, om de ontwikkeling van hun projecten te ondersteunen, en de duurzaamheid ervan binnen de scholen te versterken. Het aantal scholen dat wil deelnemen is overigens nog steeds hoger dan het aantal scholen dat begeleiding krijgt.

De begeleiding kan ook meerdere jaren beslaan, voor bepaalde scholen, en een nieuw programma getiteld 'leren in de natuur' kent een groot succes.

Het aantal 'Eco-Schools' stijgt langzaam, wat betekent dat alle scholen die hun label hebben gekregen (in totaal 17 scholen) hiermee doorgaan, en dat andere scholen zich bij hen aansluiten (+ 10 scholen in 2018-2019). De Nederlandstalige scholen hebben een eigen systeem.

De gegevens over het aantal leerlingen zijn veel moeilijker te interpreteren, aangezien de inzameling ervan door de dienstverleners op het terrein moeilijk verloopt en slechts gedeeltelijke resultaten geeft. Deze gegevens zijn dus niet betrouwbaar. Bij dit aantal moeten de leerlingen worden geteld die worden

bewustgemaakt via vzw's die subsidies ontvangen van Leefmilieu Brussel en die gerichte activiteiten organiseren: KBIN (ongeveer 4000 leerlingen), 5 kinderboerderijen (duizenden kinderen), APIS Bruocsella, Cheval et Forêt, Good Planet Actions, enz. Deze indicator moet dus worden herzien.

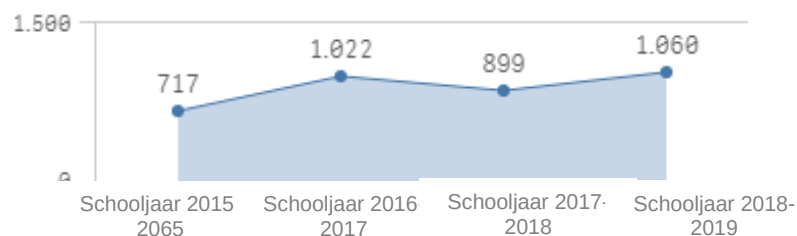
In 2019 was er tot slot geen specifieke campagne.

### **Bubble-netwerk**

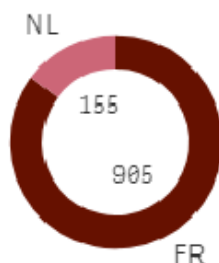
**Waarom?** Om de uitwisseling van ervaringen en instrumenten te bevorderen, de scholen te doen samenwerken en hun inspanningen zichtbaar te maken, heeft Leefmilieu Brussel het Bubble-netwerk in het leven geroepen. Dit netwerk heeft als doel de scholen te steunen in hun motivatie en hen een ruimte te bieden waar ze hun milieu-inspanningen kunnen tonen. De indicator meet het aantal inschrijvingen op de mailinglist via de site of tijdens de Bubble-activiteiten.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Het beschikbare budget en de beschikbare tijd bij het personeel bepalen het aantal activiteiten van het Bubble-netwerk. Ook de promotie en de communicatie hebben een invloed op de werving van nieuwe leden.

A6KPI002 / Evolutie van de inschrijvingen (individuele en instellingen) voor het Bubble-netwerk



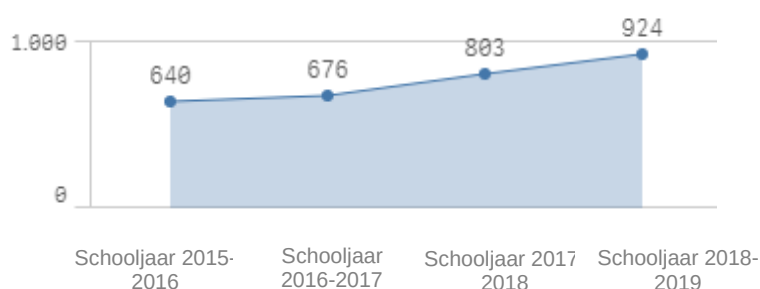
A6KPI002 / Aantal en verdeling van de inschrijvingen per taalgroep – Schooljaar 2018-2019



### **Opmerkingen**

Na een daling in 2018, door de naleving van de RGPD en de bijwerking van de ledenlijsten, stijgt het aantal leden gestaag, dankzij de inschrijvingen voor opleidingen en bezoeken aan BELEXPO. Geleidelijk ontstaat een groepsgevoel onder de leerkrachten, vooral dankzij specifieke programma's zoals 'Eco-Schools' en 'leren in de natuur'.

A6KPI003 / Evolutie van de deelnames (individuele) aan het Bubble-netwerk



### Opmerkingen

Het aantal volwassen bezoekers van het Bubble Festival daalt licht, maar blijft redelijk voldoen aan de doelstelling leerkrachten te bereiken.

Het aantal deelnemers aan Bubble-ontmoetingen (schoolbezoeken, 'Eco-School'-dagen) en opleidingen blijft stabiel. Het hangt af van het aantal activiteiten dat wordt georganiseerd. Dit jaar organiseert LB er minder.

Leerkrachten zijn vragende partij voor fysieke ontmoetingen om praktijken uit te wisselen. Sommige van deze ontmoetingen sluiten rechtstreeks aan bij de begeleiding van de scholen. Zo kwamen de leerkrachten en de verenigingen eind augustus voor het tweede jaar op rij samen bij Leefmilieu Brussel om hun jaarproject uit te werken en af te trappen. Meer dan 200 leerkrachten namen hieraan deel in 2019.

## OS 23.DE BEWUSTWORDING VAN DE JONGEREN VOOR DE KLIMAATVERANDERING VERSTERKEN, MET HET OOG OP EEN VEERKRACHTIGE STAD

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                          |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 16.001.08.02.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid                           |
| 16.004.34.02.3300 | Werkingsubsidies aan vzw's in verband met de projecten duurzame wijken, de verbetering van het milieubeheer en het programma Fost+       |
| 17.006.34.01.3300 | Werkingsubsidies (overdracht van inkomsten): subsidies aan de vzw's die actief zijn in het kader van de verbetering van het milieubeheer |
| 18.002.11.03.7422 | Aankoop van kantoormeubilair, kantoor- en informaticamaterieel                                                                           |
| 18.004.12.01.1212 | Huur en huurlasten                                                                                                                       |

Door een luik over de opvoeding van jongeren en gezinnen op te nemen, neemt deze strategische doelstelling deel aan de uitrol van een strategie voor stedelijke veerkracht.

De bewustwording van het grote publiek, en vooral de jongeren, is een noodzakelijke voorwaarde om de ecologische transitie ingang te doen vinden.

Het verwachte educatieve resultaat bestaat uit een bredere - in termen van herkomst, socioculturele omstandigheden en levenswijze van de jongeren - en een diepere bewustwording: een beter begrip van de verwachte veranderingen en ontwikkeling van een gedrag dat de ecologische transitie ten goede komt.

Hiervoor werd in mei 2018 een permanente tentoonstelling geopend op een oppervlakte van 750 m<sup>2</sup> in het gebouw van Leefmilieu Brussel. BELEXPO biedt een interactieve ervaring die in de eerste plaats gericht is tot 10- tot 14-jarigen (klassen, jeugdbewegingen) en gezinnen.

### Opmerkingen

Sinds 2018 heeft BELEXPO 25.092 bezoekers ontvangen, waarvan 16.994 in 2019.

De evolutie ervan steunt op twee assen: enerzijds de versterking van de aantrekkelijkheid ervan voor de doelgroepen, en anderzijds de bezoekerervaring toespitsen op een vermindering van de klimaatontregeling en de aanpassing eraan. De resultaten zullen later worden beoordeeld.

## OS 24.CONSUMPTIEGEWOONTEN EN -PATRONEN MET EEN LAGE MILIEU-IMPACT STIMULEREN

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                    |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 16.004.08.03.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten in verband met de ontwikkeling van de duurzame stad |
| 17.006.34.01.3300 | Werkingsubsidies (overdracht van inkomsten): subsidies aan de vzw's die actief zijn in het kader van de verbetering van het milieubeheer                                           |

## Opleidingen voor de bevolking

**Waarom?** Er worden acties ontwikkeld om een individuele en collectieve gedragswijziging bij de burgers te bevorderen, zoals bijvoorbeeld aanmoediging tot compostering om de hoeveelheid organisch afval te verminderen.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Of de dynamiek blijft voortbestaan hangt af van de beschikbare middelen en de moeilijk beoordeelbare veranderingen in de praktijk.

### **Opmerkingen**

De barometer van het leefmilieu wordt ingevoerd in 2020; het doel is de evolutie van de perceptie, de kennis en de gedragingen van de Brusselse bevolking in kaart te brengen en bewustmakingsacties te ontwikkelen die hierop inspelen.

## **OS 25.DE STRATEGIE VOOR DUURZAME ONTWIKKELING EN STADSLANDBOUW ONTWIKKELEN**

Begrotingsreferentie:

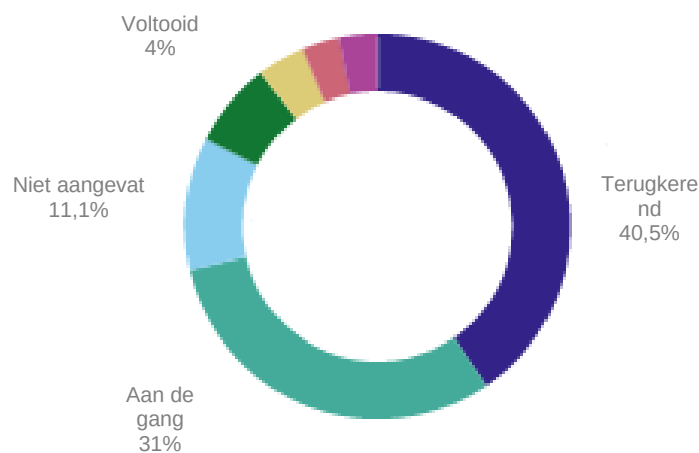
|                   |                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 16.004.08.03.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten in verband met de ontwikkeling van de duurzame stad                                                                  |
| 16.004.15.01.4140 | Werkingsubsidies toegekend aan de geconsolideerde gewestelijke administratieve overheidsinstellingen                                                                                                                                                |
| 16.004.27.01.4322 | Subsidies toegekend aan de gemeenten in het kader van de Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu                                                                                                                                                       |
| 16.004.34.02.3300 | Werkingsubsidies aan vzw's in verband met de projecten duurzame wijken, de verbetering van het milieubeheer en het programma Fost+                                                                                                                  |
| 16.004.38.02.3132 | Werkingsubsidie aan de private sector (ondernemingen) in verband met de projecten duurzame voeding, resiliënt web en het programma Fost+                                                                                                            |
| 16.004.42.02.4511 | Werkingsubsidie aan het Centrum voor Informatie en Onderzoek omtrent Voedselintolerantie en -Hygiëne (CIRIHA) van de Hogeschool Lucia de Brouckère om onderzoek te voeren                                                                           |
| 17.006.27.01.4322 | Werkingsubsidies aan de gemeenten van Brussel                                                                                                                                                                                                       |
| 17.006.34.01.3300 | Werkingsubsidies (overdracht van inkomsten): subsidies aan de vzw's die actief zijn in het kader van de verbetering van het milieubeheer                                                                                                            |
| 21.001.08.01.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten voor studies en ondersteunende diensten aan het algemene en het planningsbeleid inzake het beheer van groene ruimten |
| 21.002.08.02.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten voor onderhoud, voor inrichting en voor animatie-uitrusting van de groene ruimten                                    |
| 21.003.11.03.7112 | Verwerving van gronden bij andere sectoren dan overheidsdiensten                                                                                                                                                                                    |
| 21.003.11.04.7430 | Kosten bij de aankoop en de verkoop van terreinen en gebouwen                                                                                                                                                                                       |
| 21.003.11.05.7111 | Verwerving van gronden in het land binnen de sector van de overheidsdiensten                                                                                                                                                                        |

## Good Food-strategie

**Waarom?** De strategie 'Good Food - Naar een duurzamer voedingssysteem in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest' werd door de Regering goedgekeurd in december 2015 en gelanceerd in januari 2016. In dit overheidsbeleid met een duur van vijf jaar (2016-2020) wordt voeding centraal gesteld in de stedelijke dynamiek en komen zowel de economische, sociale als milieudimensies ervan aan bod.

De indicator geeft de vooruitgang weer van de implementatie van de strategie, net als het aantal betrokken personen bij de Good Food-activiteiten sinds de lancering van de strategie.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator is beperkt tot het aantal betrokken personen (grote publiek) of betrokken instanties (restaurants, scholen, kantines) bij de Good Food-projecten. Of de initiatieven blijven voortbestaan, hangt af van de beschikbare middelen.



### Opmerkingen

Na 2016 (dat het 'Jaar voor Good Food' werd genoemd, wat het thema een sterke zichtbaarheid heeft gegeven) waren 2017 en 2018 jaren van voortzetting van terugkerende projecten en voltooiing van de eerste nieuwe initiatieven, die vaak bij wijze van proef werden genomen.

De 111 voorschriften van de strategie zijn onderverdeeld in 126 concrete maatregelen waarvoor een status (stand van zaken van de implementatie) werd bepaald. Wat de status van de maatregelen betreft, kunnen we opmerken dat van de 126 maatregelen van de strategie begin 2019 4% voltooid is, 41% geïmplementeerd is op herhaaldelijke wijze (elk jaar aangeboden) en 31% aan de gang is.

Het is de bedoeling om met de strategie tegen 2020 voor elk doelpubliek 10% van de Brusselaars te bereiken. Eind 2016 was dit al het geval voor scholen (195/639); eind 2017 werd de doelstelling voor kantines (211 op 2.500) en voor restaurants (353 op 6.000) benaderd, maar voor het grote publiek (14.087 op 1,1 miljoen) is er nog een lange weg af te leggen.

In 2020 wordt een evaluatie van de strategie uitgevoerd. De resultaten worden bekendgemaakt in 2021.

## OS 26. ONDERSTEUNING VAN LOKALE ACTIES VOOR ECOLOGISCHE EN SOLIDAIRE TRANSITIE

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                    |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 16.004.08.03.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten in verband met de ontwikkeling van de duurzame stad |
| 16.004.27.01.4322 | Subsidies toegekend aan de gemeenten in het kader van de Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu                                                                                      |
| 16.004.34.02.3300 | Werkingsubsidies aan vzw's in verband met de projecten duurzame wijken, de verbetering van het milieubeheer en het programma Fost+                                                 |
| 17.006.27.01.4322 | Werkingsubsidies aan de gemeenten van Brussel                                                                                                                                      |
| 17.006.27.02.4340 | Werkingsubsidies aan de Federatie van OCMW's                                                                                                                                       |
| 17.006.28.01.6321 | Investeringsubsidies aan de gemeenten die actief zijn rond de verbetering van het milieubeheer                                                                                     |
| 17.006.34.01.3300 | Werkingsubsidies (overdracht van inkomsten): subsidies aan de vzw's die actief zijn in het kader van de verbetering van het milieubeheer                                           |

### Stadsontwikkelingsprojecten

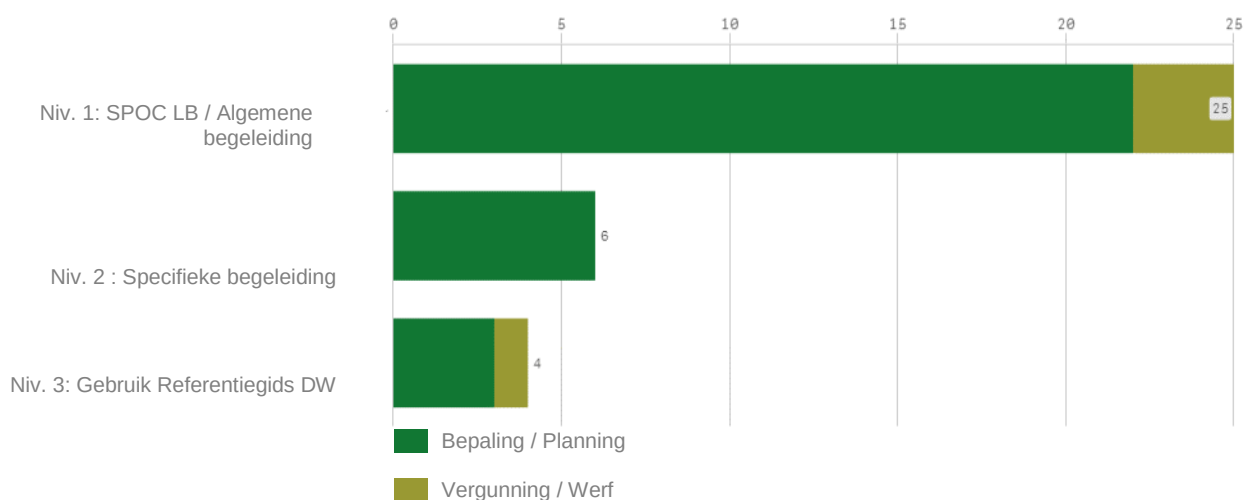
**Waarom?** Het lokale niveau, van wijk tot gemeente, is de hoeksteen om de ecologische transitie, de dynamiek van duurzame ontwikkeling en de verbetering van de leefomgeving op een op participatie en samenwerking gebaseerde wijze op gang te brengen en te versterken. Het is zaak om de besturen, de stadsontwikkelaars, de

bewoners en de gebruikers van de stad te ondersteunen en te begeleiden in hun streven naar meer duurzaamheid.

De indicator geeft het begeleidingsniveau van Leefmilieu Brussel bij stadsontwikkelingsprojecten weer. Die begeleiding gebeurt dus per type dossier (masterplan, BPA, RPA, SVC, DWC, specifiek vastgoedproject ...), in verschillende stadia van het dossier (van bij het vastleggen van een observatieperimeter tot de realisatie van concrete projecten in de perimeter in kwestie), en volgens een meer of minder doorgedreven graad van begeleiding (van een algemene begeleiding door een SPOC van Leefmilieu Brussel tot 'doorgedreven' begeleiding 'op maat' door de dienst Facilitator Duurzame Wijken op basis van de referentiemethodologie voor duurzame wijken).

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Het resultaat van de indicator hangt af van de (politieke) wil van de institutionele actoren om met de Referentieids voor Duurzame Wijkontwikkeling en, in ruimere zin, met Leefmilieu Brussel te werken.

A6KPI004 / Aantal lopende projecten per begeleidingsniveau en per voortgangsstaat



### Opmerkingen

Voor het jaar 2019 werden 22 stadsprojecten die in het stadium van de bepaling/planning zitten, gevolgd door LB via een algemene begeleiding of een SPOC. Dit zijn hoofdzakelijk projecten van RPA (Richtplan van Aanleg), maar ook het Good Move-plan en het project van wijziging van de GSV.

3 stadsprojecten, die een algemene begeleiding of SPOC krijgen, zaten nog in het stadium werf/vergunning.

Als we overgaan naar een iets meer doorgedreven begeleiding, namelijk via een specifieke begeleiding door onze dienst Facilitator Duurzame Wijken, komen we uit bij 3 stadsprojecten in het stadium van de bepaling/planning. Er was geen specifieke begeleiding door de facilitator Duurzame Wijken voor stedelijke projecten in het stadium vergunning/werf, noch voor stadsprojecten in het stadium gerealiseerd/in werking. In 2019 ging het platform Be Sustainable van start, waarvoor de facilitator Duurzame Wijken de nadruk legde op de voltooiing van de tools die online moesten worden gezet, en op de opleiding via deze begeleiding van tal van Brusselse actoren (zowel lokaal als gewestelijk, zowel publiek als privé).

Tot slot konden 3 stadsprojecten die nog allemaal in het stadium van de bepaling/planning zitten, profiteren van een 'zeer doorgedreven' begeleiding 'op maat' door de dienst Facilitator Duurzame Wijken, en dat op basis van de nieuwe Referentiemethodologie voor duurzame wijken. Ook een project in het stadium van de vergunning kreeg begeleiding. Bij geen enkel stadsproject in de fase gerealiseerd/in werking is gebruikgemaakt van de referentieids voor duurzame wijkontwikkeling. De onlinetools van het platform Be Sustainable zijn nog veel te nieuw, en kunnen alleen worden gebruikt als tools voor follow-up en evaluatie van projecten die begeleiding hebben gekregen vanaf de start.

### Projectoproepen burgers

**Waarom?** Om projecten rond verschillende thema's die voortkomen uit burgercollectieven te bevorderen en te ondersteunen, meet de indicator het aantal ondersteunde kandidaturen voor de projectoproepen 'Vooruit met de Wijk' (groene wijken, duurzame wijken, collectieve compostering, gemeenschappelijke moestuinen, good food

en zero waste). Enerzijds meet hij de interesse van de bevolking om collectieve projecten met een milieudoelstelling op te zetten en anderzijds het antwoord dat Leefmilieu Brussel daarop geeft.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Het aantal antwoorden hangt af van de geïnvesteerde middelen op het vlak van communicatie om de projectoproep te verspreiden.

|                                             | Totaal<br>Dossiers | Intentienota | Aantal projecten |              |                                                     | Toegekend<br>totaal |
|---------------------------------------------|--------------------|--------------|------------------|--------------|-----------------------------------------------------|---------------------|
|                                             |                    |              | Ingediend        | Geselecteerd | Thematische<br>luiken in de<br>projecten op<br>maat |                     |
| Vooruit met de Wijk                         |                    |              |                  |              |                                                     |                     |
| Participatieve<br>Duurzame<br>Wijken        | 15                 | 13           | 7                | 7            |                                                     | NVT                 |
| Good food<br>moestuin                       | 27                 | 19           | 17               | 11           | 1                                                   | NVT                 |
| Good food<br>(ander dan<br>moestuin)        | 14                 | 13           | 11               | 10           | 1                                                   | 37.210,00<br>euro   |
| Zero Afval                                  | 16                 | 13           | 8                | 8            |                                                     | 31.045,00<br>euro   |
| Collectieve<br>compostering                 | 11                 | 10           | 7                | 7            |                                                     | 19.220,00<br>euro   |
| Groene wijk                                 | 37                 | 36           | 20               | 15           | 2                                                   | 16.885,00<br>euro   |
| Energie                                     | 2                  | 2            | 1                | 1            |                                                     | 46.667,00<br>euro   |
| Project op maat<br>(multithematisch<br>POM) | 10                 | 9            | 6                | 2            |                                                     | 3.000,00<br>euro    |
| Subtotaal                                   | 132                | 115          | 70               | 58           | 60                                                  | 154.027,00<br>euro  |
| Participatieve begroting van de DWC's       |                    |              |                  |              |                                                     |                     |
| # deelnemers DWC                            |                    |              | 9                |              |                                                     |                     |
|                                             |                    |              | 23               | 21           |                                                     | 53.488,30<br>euro   |
| Totaal                                      |                    |              | 93               | 79           |                                                     | 207.515,30<br>euro  |

#### Opmerkingen

In 2019 was het totale aantal nieuwe projecten even groot als in 2018.

In elk geval is duidelijk dat de burgerdynamiek behoorlijk blijft. Wat de budgetten betreft, variëren de bedragen van de projecten naargelang de thema's, en gaat het om grotere bedragen voor de duurzame wijken, aangezien dat ambitieuzere projecten zijn.

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                    |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 16.004.08.03.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten in verband met de ontwikkeling van de duurzame stad |
| 16.004.27.01.4322 | Subsidies toegekend aan de gemeenten in het kader van de Alliantie Werkgelegenheid-Leefmilieu                                                                                      |
| 16.004.34.02.3300 | Werkingsubsidies aan vzw's in verband met de projecten duurzame wijken, de verbetering van het milieubeheer en het programma Fost+                                                 |
| 16.004.38.02.3132 | Werkingsubsidie aan de private sector (ondernemingen) in verband met de projecten duurzame voeding, resiliënt web en het programma Fost+                                           |
| 17.006.34.01.3300 | Werkingsubsidies (overdracht van inkomsten): subsidies aan de vzw's die actief zijn in het kader van de verbetering van het milieubeheer                                           |

### **Hulpbronnen- en afvalbeheerplan (HABP) 2018-2023**

**Waarom?** Op 22 november 2018 keurde de Regering het Hulpbronnen- en Afvalbeheerplan (HABP) goed. Dit heeft tot doel de uitdaging aan te pakken van de maatschappelijke overschakeling naar een duurzaam beheer van hulpbronnen en afval en een circulaire economie. Het bevat 6 belangrijke maatregelen:

- De 'zero afval'-initiatieven van burgers, verenigingen en gemeenten ondersteunen en begeleiden via coaching-opleidingen, subsidies, pedagogische tools.
- In de commerciële sector de aankoop in bulk stimuleren, net als herstellen en hergebruiken, en ervoor zorgen dat het verbod op plastic zakjes wordt nageleefd.
- Milieueducatie in scholen ontwikkelen rond duurzaam gebruik van grondstoffen.
- De professionele afvalinzamelingssystemen diversifiëren en vermeerderen om afvalverbranding te voorkomen en hergebruik en recyclage te bevorderen.
- Ondernemingen begeleiden naar 'zero afval', onder meer via het label 'Ecodynamische onderneming'.
- Projecten voor hergebruik en recyclage van bouwmaterialen op werven financieren en ondersteunen.

#### **Opmerkingen**

Het HBAP werd eind 2018 goedgekeurd. De uitvoering van het hulpbronnen- en afvalbeleid werd niet onderbroken door de goedkeuring ervan, noch tijdens de periode van verkiezingen en regeringsvorming. In 2019 werd de uitvoering van een aanzienlijk deel van de maatregelen van het HBAP de facto aangevat en wordt deze voortgezet, terwijl het bestuur de lancering heeft voorbereid van de governancemaatregel van het Plan (NB: het eerste Stuurcomité van het HABP vond plaats op 16 januari 2020). De evaluatie zal plaatsvinden 30 maanden na de goedkeuring van het Plan, dus tegen eind 2021. De governancemaatregelen bepalen dat de uitvoering, de middelen en de resultaten van het Plan worden opgevolgd door het Strategisch Stuurcomité en een Coördinatiecomité. Een eerste stand van zaken van de uitvoering van het Plan is gepland voor het tweede trimester van 2020. Andere maatregelen zullen worden ingevoerd in 2020 en 2021.

### **OS 28. HET ONDERZOEKS- EN EXPERTISECENTRUM WORDEN OP HET VLAK VAN LUCHTKWALITEIT- GEZONDHEID**

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                                                                            |
|-------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 18.002.08.08.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: aankoop van benodigdheden en onderhouds- en werkmateriaal voorradig in het magazijn                                        |
| 18.002.11.03.7422 | Aankoop van kantoormeubilair, kantoor- en informaticamaterieel                                                                                                                                                                             |
| 23.002.08.02.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: studie- en dienstenovereenkomsten inzake de analyse van milieugegevens en de risico's voor het leefmilieu en de gezondheid |

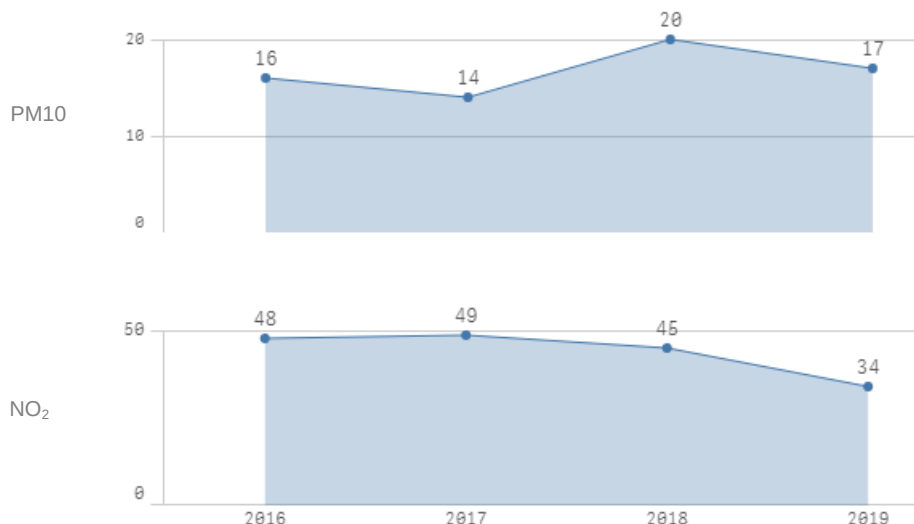
### **Wetenschappelijke analyse en interpretatie van de luchtkwaliteit**

**PM10 en NO<sub>2</sub>**

**Waarom?** Het 'Laboratorium Lucht' controleert de omgevingsluchtkwaliteit via een netwerk van negen meetstations die de concentratie van de verschillende verontreinigende stoffen onafgebroken meten. Het laboratorium controleert meer bepaald de naleving van de normen inzake luchtkwaliteit die zijn vastgelegd door de Europese richtlijnen en berekent de dagelijkse index voor luchtverontreiniging. De gegevensanalyse geeft een beter inzicht in de fysisch-chemische verschijnselen die de evolutie regelen van de concentraties aan verontreinigende stoffen. Op basis hiervan kunnen aanbevelingen worden opgesteld voor de meest relevante maatregelen om de blootstelling aan verontreinigende stoffen te verminderen. De indicator geeft de evolutie van de luchtkwaliteit en de naleving van de normen weer.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De berekening van het aantal dagen overschrijding moet verplicht gebeuren op basis van de goedgekeurde gegevens van het telemetrisch net.

A1KPI005 - A1KPI006 / Aantal dagen overschrijding van de PM10-drempels en gemiddelde jaarlijkse concentratie NO<sub>2</sub> (µg/m<sup>3</sup>)



#### Opmerkingen

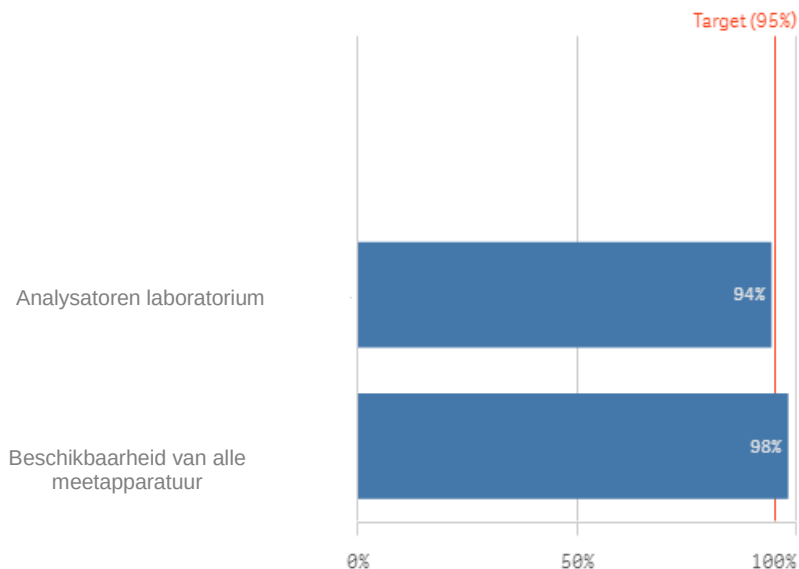
2019 was in het algemeen een redelijk gunstig jaar voor de luchtkwaliteit, met weinig gevallen van verspreiding van verontreinigende stoffen. Over het hele jaar genomen, is het aantal overschrijdingen van Pm10-concentratiedrempels stabiel gebleven of licht gedaald ten opzichte van 2018. Een gelijkaardige trend kan worden vastgesteld voor NO<sub>2</sub>, met een gemiddelde daling met 10% van de jaarlijkse concentratie vergeleken met het voorgaande jaar. De meetposten van Elsene en Haren zijn de meetposten met de hoogste No2-concentraties waarover verslag wordt uitgebracht bij de Europese Commissie.

#### Meetapparatuur

**Waarom?** Het toezicht op de luchtkwaliteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt verzorgd door het 'laboratorium Lucht', dat de luchtkwaliteit controleert met behulp van een (telemetrisch en niet-telemetrisch) netwerk van negen meetstations die de concentratie van verschillende verontreinigende stoffen onafgebroken meten. De indicator geeft het aantal monitoren weer in het telemetrisch netwerk en het aantal analysatoren van verontreinigende stoffen in het chemielaboratorium, net als hun beschikbaarheid.

#### Beperkingen en afhankelijkheden? /

A1KPI009 / Beschikbaarheid van alle meetapparatuur



#### Opmerkingen

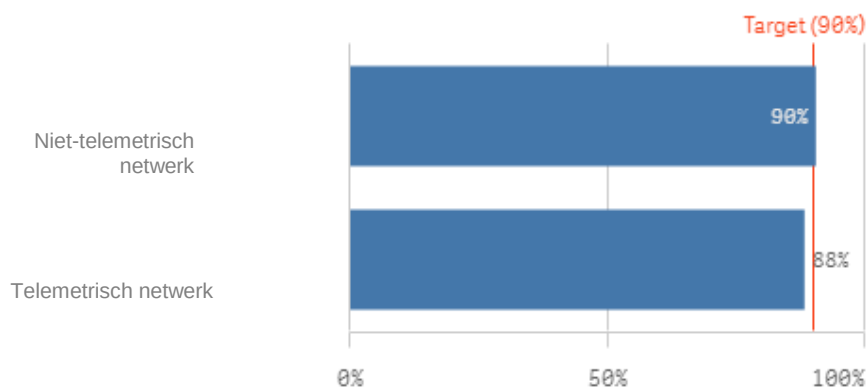
Dankzij een onderhoudscontract dat interventies binnen een zeer korte tijd oplegt, bedraagt de beschikbaarheidsgraad van de monitoren van het telemetrische netwerk en de analysatoren van scheikundige laboratorium minstens 96%, wat een stabiele waarde is ten opzichte van 2018. Dit is een essentieel element om een globale beschikbaarheid van de gegevens op jaarbasis van 90% te bereiken, zoals vereist door de Europese Richtlijn 2008/50/EG. Wel wordt een licht stijgende trend vastgesteld van het aantal pannes, die vooral kan worden toegeschreven aan de grote complexiteit en een zekere gevoeligheid van de PM10- en Pm2.5-analysatoren in het telemetrisch netwerk.

#### Rendement van de gegevensverzameling

**Waarom?** De indicator geeft het gemiddelde percentage geldige gegevens voor verplichte verontreinigende stoffen (bepaald in richtlijn 2008/50/EG) gemeten door de telemetrische en niet-telemetrische netwerken voor het toezicht op de luchtkwaliteit.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Deze indicator is afhankelijk van de volgende factoren: leeftijd van de monitoren, productiekwaliteit en betrouwbaarheid van de monitoren, kwaliteit van het preventief en corrigerend onderhoud, doeltreffendheid van de follow-up van de metingen om – in bepaalde gevallen – te kunnen anticiperen op pannes voor die zich voordoen. De doelwaarde van 90% beschikbare geldige gegevens is heel wat strikter dan de waarde vastgelegd in richtlijn 2008/50/EG. In die laatste gaat het eerder om een doelwaarde van 86%, waarbij het verschil van 4% te verklaren valt door een bijkomende tolerantie die wordt toegekend aan de onderhouds- en kalibratiewerkzaamheden.

A1KPI012 / Geldigheidspercentage van de gegevens



#### Opmerkingen

Het rendement van de gegevensverzameling van het telemetrische netwerk ligt hoger dan 90% en is gelijk aan dat van 2016 en 2017 en 2018. De grootste verliezen zijn toe te schrijven aan de black carbon-analysatoren die moesten worden stilgelegd in de loop van de 4 eerste maanden van 2020 om redenen die verband houden met het onderhoudscontract, alsook aan de deeltjesanalysator (PM10 & PM2.5) van het station Meudon die zwaar verstoord is geweest. Het rendement van de gegevensverzameling van het niet-telemetrische netwerk bedraagt 88%, wat een verbetering is met 5% ten opzichte van het voorgaande jaar. Dit ligt overigens boven de drempel van 5% die wordt getolereerd door de Europese Commissie, en die rekening houdt met bijkomende gegevensverliezen door onderhouds- en kalibratiewerkzaamheden.

## **Regionale Cel voor Interventie bij Binnenluchtvervuiling (RCIB)**

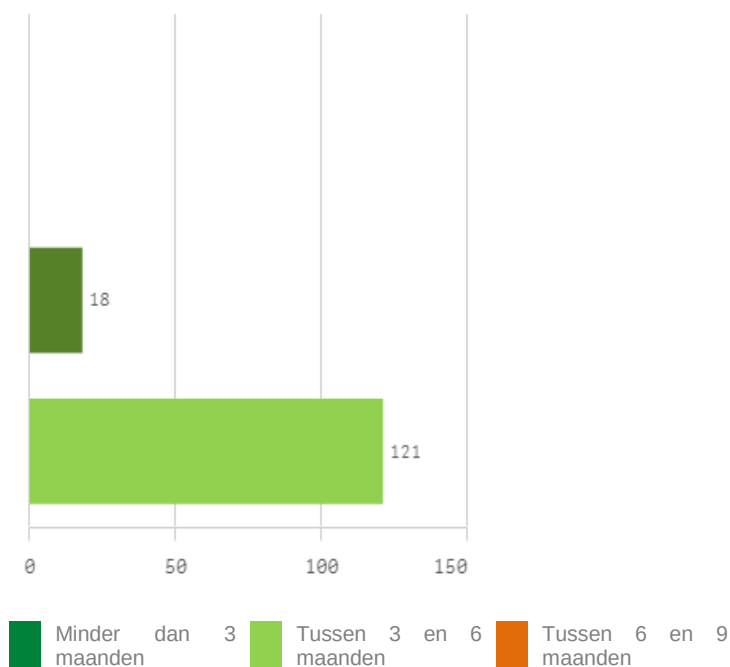
### **Behandelingstermijnen**

**Waarom?** De activiteiten van de 'Groene Ambulance' zijn gericht op vervuilingsproblemen in woningen, crèches en scholen en vormen een aanvulling op een medische diagnose.

De indicator geeft de behandelingstijd van de onderzoeksdoossiers weer en wordt bepaald door de duur tussen het onderzoek en de bezorging van het verslag aan de patiënt en de arts.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Bij bepaalde verslagen duurt het langer voor ze verstuurd worden, als gevolg van een technisch probleem bij een van de meetapparaten, een technisch probleem in het analyselaboratorium (Leefmilieu Brussel of Sciensano) of omdat de analyseresultaten vragen om een tweede reeks monsternames op het terrein en bijkomende/aanvullende analyses.

A1KPI001 / Aantal RCIB-dossiers en behandelingstijd



### **Opmerkingen**

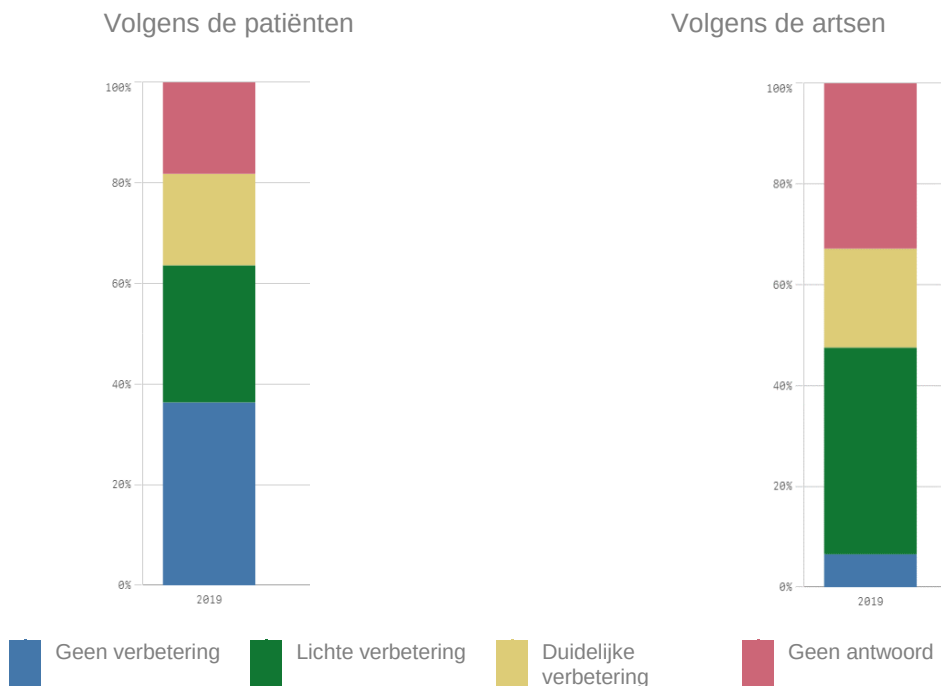
In 2019 werden 139 onderzoeken uitgevoerd door het RCIB-team. Alle dossiers werden in minder dan 6 maanden behandeld, en 13% werd afgehandeld op minder dan 3 maanden tijd. Deze categorie omvat voornamelijk onderzoeken met alleen monsters voor de detectie van chemische verontreinigingen, waarvan de analyseprocessen sneller verlopen dan bij het nemen van biologische monsters. Het aantal dossiers met een behandelingstermijn van meer dan 6 maanden is gedaald van 37 dossiers in 2017 naar 6 dossiers in 2018 en 0 dossiers in 2019. Dit kan worden verklaard door het feit dat er geen dossiers waren die meerderende reeksen analyses vereisten met lange tijdsintervallen (controlemaatregelen) voordat een dossier kon worden afgesloten.

### **Verbetering van de gezondheid**

**Waarom?** Op basis van de vragenlijsten die een jaar na het RCIB-onderzoek naar de artsen en de patiënten verstuurd zijn, geeft de indicator een beoordeling weer van de verbetering van de gezondheidstoestand van de patiënten.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De mate waarin dit percentage significant is, hangt af van het antwoordpercentage bij de artsen en de patiënten.

A1KPI004 / Verbetering van de gezondheid van de patiënten



#### Opmerkingen

De respons op de evaluatie-enquête gaat in stijgende lijn bij de patiënten, met 17,9% antwoorden tegen 11,8% het voorgaande jaar. Bij de artsen is het antwoordpercentage echter gedaald van 39% naar 23%. Deze cijfers zijn niet definitief, omdat het enkele maanden kan duren voordat sommige vragenlijsten terugkeren, terwijl patiënten wachten op een effect op hun gezondheid nadat de aanbevolen raad ter harte is genomen.

Een duidelijke verbetering van de gezondheidstoestand van de patiënt, zoals ervaren door de patiënt, werd vastgesteld bij 18% van de patiënten, en een lichte verbetering bij 27%. In totaal voelt 45% van de patiënten zich dus beter na de interventie van de RCIB. 36% zag geen verandering van hun gezondheidstoestand nadat ze de adviezen voor remediëring hadden gevolgd. Dit heeft vaak te maken met structurele problemen aan het gebouw waarvoor de huurder (het grootste deel van de patiënten van de RCIB) zelf niets kunnen ondernemen, of problemen van onaangepast gedrag in het beheer van de woning. Volgens de artsen voelde 61% van de patiënten zich beter na uitvoering van saneringsmaatregelen in hun woning. Voor 41% was dit een lichte verbetering, voor 20% een grote verbetering van de gezondheidstoestand. De gevallen waarvoor er geen verbetering in de gezondheidstoestand merkbaar is, zijn meestal situaties van geschillen met de eigenaar, of in afwachting van werken door de verhuurder (eigenaar of huisvestingsmaatschappij).

## OS 29.DE TOESTAND, DE EVOLUTIE EN HET BEHEER VAN HET LEEFMILIEU MONITOREN EN ANALYSEREN

Begrotingsreferentie:

23.002.08.02.1211 Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: studie- en dienstenovereenkomsten inzake de analyse van milieugegevens en de risico's voor het leefmilieu en de gezondheid

Verslag over de Staat van het Leefmilieu (VSL) – Milieueffectenrapporten (MER)

**Waarom?** Het voornaamste doel is de informatie over de kwaliteit van het leefmilieu mee te delen aan de verschillende doelgroepen:

- de politieke wereld op Brussels, bovengewestelijk en Europees niveau alsook de milieudeskundigen, om het milieubeleid en de milieuplanning te ondersteunen met objectieve gegevens;
- het grote publiek, van alle niveaus, om de bevolking bewust te maken van het leefmilieu in de Brusselse stedelijke omgeving.

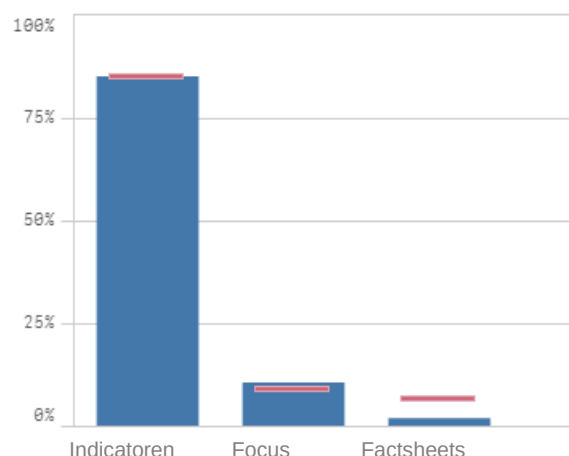
De te realiseren en te publiceren producten zijn:

- een Verslag over de Staat van het Leefmilieu (VSL) dat om de 4 jaar wordt gepubliceerd, alsook een synthetische versie (SSL), die om de 2 jaar wordt gepubliceerd;
- de Milieueffectenrapporten (MER) van de plannen en programma's die worden gecoördineerd door Leefmilieu Brussel (in samenwerking met de interne thematische experts).

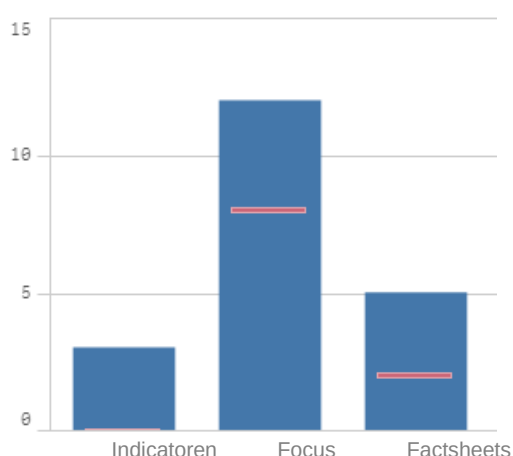
De indicator geeft het aandeel van de bijgewerkte indicatoren, factsheets en focuspunten weer.

**Beperkingen en afhankelijkheid?** De bijwerking van de indicatoren en focuspunten (en van de daarmee samenhangende factsheets) hangt rechtstreeks af van de uitwerking van de verslagen over de staat van het leefmilieu, die niet jaarlijks terugkeren. Om de twee jaar wordt een samenvatting van de staat van het leefmilieu gepubliceerd, met een bijwerking van de indicatoren en van enkele focuspunten in voorkomend geval. Om de vier jaar wordt een volledig verslag gepubliceerd, met een bijwerking van de indicatoren, van enkele focuspunten en van de ermee samenhangende factsheets, en worden er nieuwe focuspunten opgesteld, meer dan bij een samenvatting. Er bestaat wel een tussentijdse bijwerking van factsheets, om het werk te spreiden in de tijd. De bijwerking van de indicatoren hangt af van de bijwerking van de gegevens door de interne thematische experts. Zo worden de geluidskadaster slechts om de vijf jaar bijgewerkt, indien dat nuttig zou zijn.

A1KPI019 / VSL: Percentage bijwerkingen



A1KPI020 / VSL: Nieuwe fiches



### Opmerkingen

In 2019 werd fundamenteel werk verricht voor de opstelling van een Verslag over de Staat van het Leefmilieu (VSL 2015-2018). De doelstellingen van het jaar zijn in overeenstemming hiermee aangepast, zowel wat de bijwerking als de nieuwe documenten betreft, en zijn over het algemeen gehaald (met uitzondering van de update van de factsheets).

Met name:

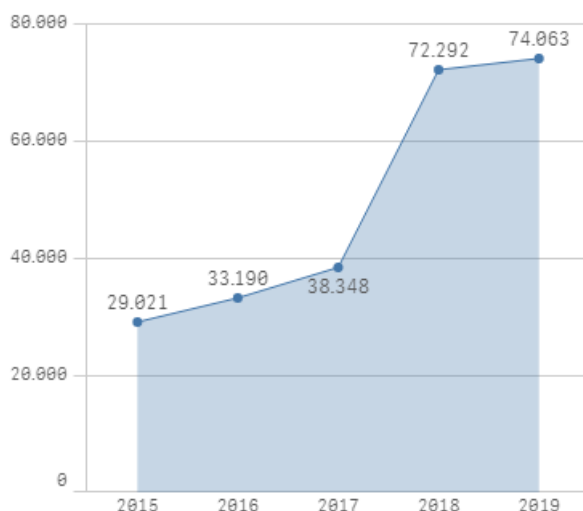
- in 2018 werd hard gewerkt aan de factsheets in het kader van de MER's, het ontwerp van het QUIET.Brussels-plan en het ontwerp van het afval- en hulpbronnenplan. Er werden 36 factsheets bijgewerkt en 4 nieuwe opgesteld, wat veel meer is dan de doelstelling.
- In 2019 werd voorrang gegeven:
  - aan de behandeling van bepaalde nieuwe onderwerpen (cf. overschreden streefwaarden voor nieuwe focussen en factsheets);
  - aan een reorganisatie van de werkmethode en aan een herziening/modernisering van het deel 'Staat van het Leefmilieu' op de website. Dit heeft heel veel tijd gevraagd, maar zou de dienstverlening en de informatie moeten verbeteren.

### Onlineraadplegingen

**Waarom?** De indicator geeft het aantal raadplegingen weer van webpagina's in verband met de Verslagen over de Staat van het Leefmilieu.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** Deze indicator geeft de raadplegingen via internet weer, van een selectie van pagina's van de website. Aangezien de uitwerking van de Verslagen over de Staat van het Leefmilieu (VSL) niet jaarlijks terugkeert, bestaat het risico dat de waarde van deze indicator aanzienlijke verschillen in de tijd vertoont.

A1KPI021 / Evolutie van het totale aantal views



#### Opmerkingen

In 2019 werd hard gewerkt aan de modernisering van het gedeelte Staat van het Leefmilieu op de website. Dat werk wordt voortgezet in 2020.

Er werd al fundamenteel werk uitgevoerd (wat inhoud betreft), maar dit is nog niet online gezet.

Het totale aantal views van de 'staat van het leefmilieu'-pagina's van de website van Leefmilieu Brussel bedraagt sinds 2015 meer dan 250.000, waarvan 74.000 in 2019, wat iets meer is dan in 2018, het jaar waarin een aanzienlijke stijging plaatsvond. Dit bevestigt de toenemende belangstelling voor dit type van publicaties.

De vaakst geraadpleegde hoofdstukken, elk jaar opnieuw, zijn: 'Lucht' (wat zou kunnen samenhangen met de bijzondere aandacht voor die thematiek in de media), 'Water' en - in mindere mate - energie en klimaat. Het thema Groene Ruimten en biodiversiteit werd in verhouding meer geraadpleegd in 2019 dan in 2018.

#### INSPIRE

**Waarom?** Deze doelstelling streeft er in hoofdzaak naar om te voldoen aan de verplichtingen van de Ordonnantie van 28 oktober 2010 betreffende de ruimtelijke informatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, die de Europese INSPIRE-richtlijn omzet. Dit houdt meer bepaald in dat de verzameling en de publicatie van de betrokken geografische gegevens en de metagegevens ervan in het gevraagde formaat worden gecoördineerd. De indicator geeft het aandeel gepubliceerde gegevensreeksen weer die voldoen aan de INSPIRE-richtlijn. De INSPIRE-richtlijn (en de ordonnantie die ze omzet, GeoBru) omvat de terbeschikkingstelling van de gegevenscollecties van Leefmilieu Brussel die beantwoorden aan een lijst van in bijlagen vastgelegde thema's. Deze moeten vergezeld gaan van hun metagegevens en hun structuur moet voldoen aan de technische specificaties afkomstig van de EU. De indicator vat samen welke percentages van de gegevensreeksen die onder de INSPIRE-richtlijn vallen, vergezeld gaan van hun metagegevens, effectief online zijn geplaatst en in overeenstemming zijn gebracht met de regelgeving. Het resultaat van de overkoepelende indicator stemt overeen met het aandeel gegevensreeksen dat beantwoordt aan de drie voorwaarden.

#### **Beperkingen en afhankelijkheden? /**

A1KPI023 - A1KPI024 - A1KPI025 - A1KPI026 / Publicatie van de gegevens

| Totaal gepubliceerde gegevens | Percentage gegevens gepubliceerd met metagegevens | Percentage gegevens gepubliceerd op het geoportaal | Percentage gegevens dat in overeenstemming is gebracht |
|-------------------------------|---------------------------------------------------|----------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|
| 40                            | 100%                                              | 100%                                               | 23%                                                    |

#### Opmerkingen

1/ De waarden van het totale aantal desbetreffende gegevens zijn in 2019 geëvolueerd als gevolg van de reorganisatie van de gegevens (o.a. in het kader van het in overeenstemming brengen van de gegevens) en van de publicatie van nieuwe gegevensreeksen). (4).

2/ Alle geïdentificeerde gegevens worden gepubliceerd op het geoportaal en zijn voorzien van metagegevens.

3/ Het streefcijfer voor het nalevingspercentage komt overeen met de inconformiteitstelling van de gegevens in bijlage 1 (van de 3) van de Europese richtlijn, in overeenstemming met het Europese tijdschema. Het bedraagt 13%. Dit wordt in 2019 overschreden, gelet op het werk voor de inconformiteitstelling van de gegevens van bijlagen 2 en 3, in voorbereiding van de deadline van eind 2020.

### OS 30. VERSTERKEN VAN DE STEDELIJKE VEERKRACHT EN VERGEMAKKELIJKEN VAN DE UITVOERING VAN DE DUURZAME STADSINRICHTINGSPROJECTEN

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                    |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 16.004.08.03.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: overeenkomsten in verband met de ontwikkeling van de duurzame stad |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

#### Opmerkingen

De indicatoren zijn in uitvoering.

### OS 31. DE BRUSSELSE BEVOLKING EN ONDERNEMINGEN INFORMEREN EN SENSIBILISEREN ROND DE GROTE MILIEUTHEMA'S

Begrotingsreferentie:

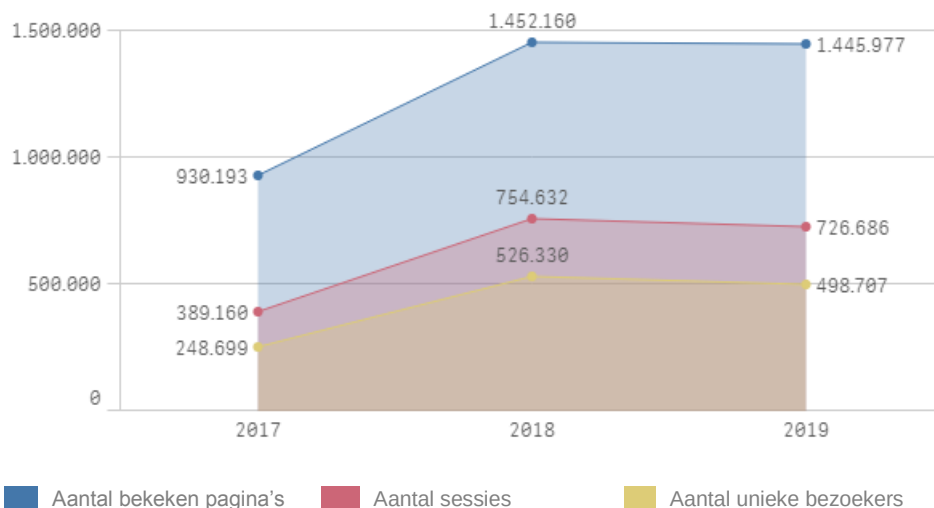
|                   |                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 16.001.08.02.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid                                                                                                                |
| 16.009.08.07.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: studie- en dienstenovereenkomsten met betrekking tot communicatie, informatie, sensibilisering en evenementen |
| 22.001.08.03.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: Overeenkomsten voor studies en diensten betreffende ondersteuning, begeleiding, expertise en opleiding        |

#### Bezoekers op de website

**Waarom?** De indicator laat toe om de evolutie van het bezoek aan onze site te volgen en geeft indicaties over de praktijken van de gebruikers van de site.

#### **Beperkingen en afhankelijkheden? /**

A6KPI026 - A6KPI027 - A6KPI028 / Evolutie van de views



### Opmerkingen

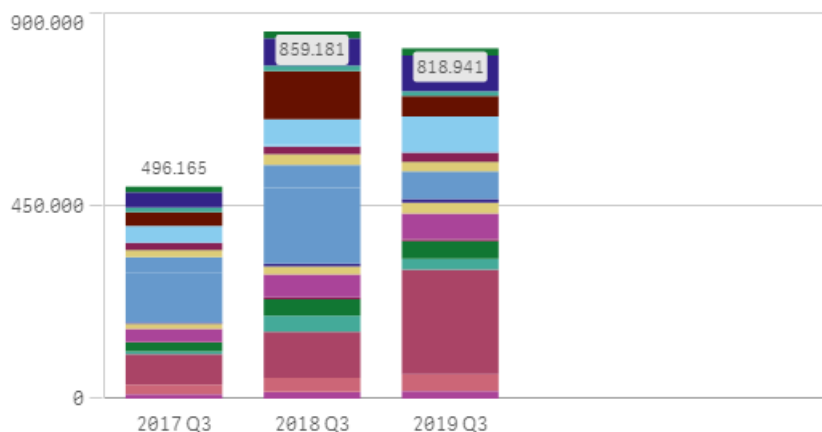
Het aantal bezoekers op de website is licht gedaald vergeleken met dezelfde periode vorig jaar. In dezelfde periode werden 27.946 minder sessies geregistreerd (3,8% sessies minder vergeleken met Q3 2018).

6.183 extra pagina's werden bekeken, wat betekent dat de situatie bijna constant is gebleven vergeleken met 2018. Gemiddeld, als we het aantal bekeken pagina's naast het aantal sessies leggen, gaat het om 1,9 pagina's per sessie. Dit cijfer is ongeveer hetzelfde in 2018 en 2019.

Het aantal unieke bezoekers is licht gedaald, van 526.330 naar 498.707 (5,53% unieke bezoekers minder vergeleken met Q3 2018).

In het algemeen wijzen de cijfers op een heel lichte daling van het aantal bezoekers ten opzichte van 2018, wat in het oog moet worden gehouden volgend tertaal, maar wat in dit stadium nog niet alarmerend is. Aan de andere kant nemen bezoekers tijdens hun bezoek de tijd om meer pagina's te raadplegen dan voorheen.

A6KPI026 - A6KPI027 - A6KPI028 / Evolutie van de views per thema



### Opmerkingen

Het totale aantal sessies is logischerwijs eveneens gedaald, zoals eerder vastgesteld. Deze daling blijft echter beperkt en heeft geen betrekking op alle thema's, aangezien de meeste ervan zelfs stijgen.

De stijging is opvallend in de volgende sectoren:

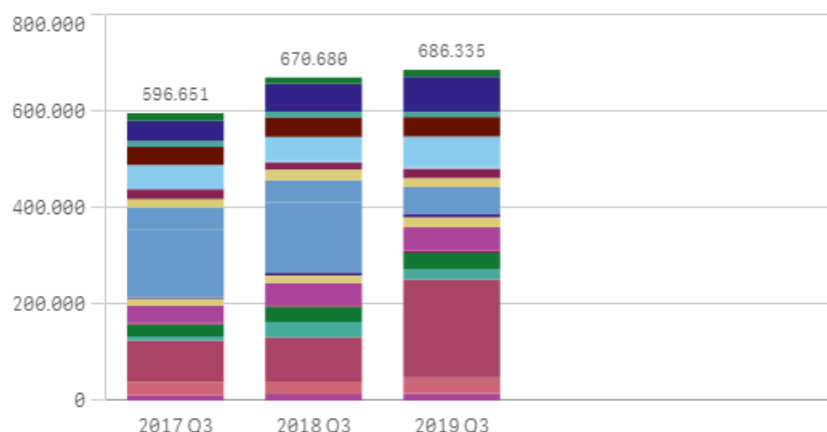
- Bouwen/Energie: dit kan worden verklaard doordat de gegevens van de sectie Energie opgenomen zijn (cfr. Opmerking van de voorgaande tertalen);
- Lucht / klimaat: een stijging van 15.920 naar 18.093;
- Voeding: een stijging van 32.843 naar 38.873;
- Geluid: een stijging van 38.244 naar 40.598;
- Afval: een stijging van 53.159 naar 59.351;
- Water: een stijging van 19.087 naar 25.875;
- Biodiversiteit: een stijging van 53.917 naar 65.356;
- Vergunningen: een stijging van 59.991 naar 78.914;
- Bodem: een stijging van 64.037 naar 83.247.

Een daling werd geregistreerd voor de volgende thema's:

- Bouwen: bij elkaar opgeteld geven de cijfers van de secties energie (176.784) en bouwen (107.787) van 2018 een totaal dat hoger is dan de 245.184 van Q3 2019. Voor dit thema is er dus een daling;
- Dierenwelzijn: een lichte daling van 37.643 naar 25.427;
- Wie zijn wij?: een sterke daling in de cijfers van deze sectie, van 112.498 naar 48.199.

Deze resultaten bevestigen het feit dat de website van Leefmilieu Brussel in 2019 het vaakst werd bezocht door een publiek dat ons reeds kent, zoals blijkt uit de daling van het aantal bezoekers aan de pagina 'Wie zijn wij?' en het lagere aantal nieuwe bezoekers.

A6KPI026 - A6KPI027 - A6KPI028 / Evolutie van de views per pagina



### Opmerkingen

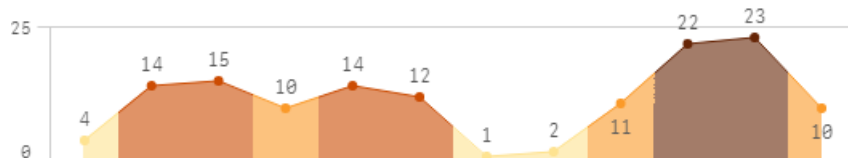
Het aantal bekeken pagina's wijst op een trend die in strijd is met die van de sessies. Terwijl het aantal sessies in het algemeen daalt, raadpleegt de bezoeker tijdens zijn bezoek meer pagina's dan vorig tertaal. Als we thema per thema bekijken, blijken de stijgende of dalende trends echter vergelijkbaar met wat kon worden vastgesteld voor de sessies.

### BEL: Congrescentrum

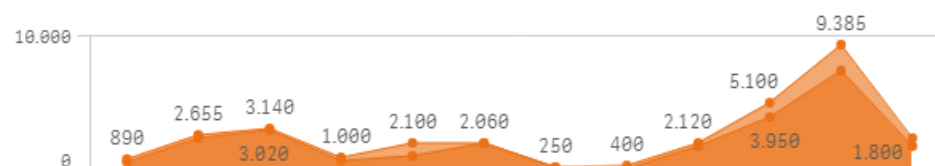
**Waarom?** De indicator geeft het aantal evenementen weer dat in het BEL georganiseerd werd door Leefmilieu Brussel en derden. De maandelijkse waarden zijn onderverdeeld in vijf groepen volgens het type organisator: Leefmilieu Brussel, Brusselse instellingen en politieke partijen, Belgische instellingen en universiteiten, verenigingen, algemeen publiek.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator wordt beïnvloed door de vraag.

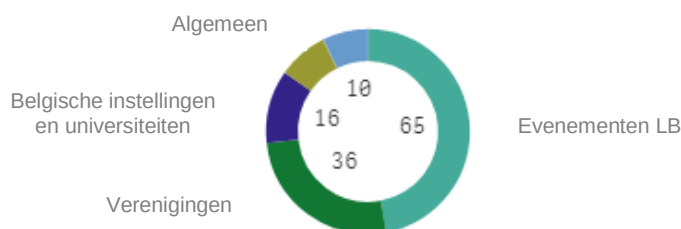
A6KPI032 / Evolutie van het aantal evenementen (per maand)



A6KPI033 / Evolutie van het bezoekersaantal van de evenementen



A6KPI032 / Verdeling van de evenementen per type



### Opmerkingen

Het aantal evenementen dat in het BEL wordt georganiseerd, is stabiel gebleven vergeleken met 2018: 63 in 2018 tegen 65 in 2019. Ze werden georganiseerd over een periode van ongeveer 200 dagen (er werd rekening gehouden met de schoolvakanties waarin er geen aanvragen voor de organisatie van evenementen waren).

In het eerste tertaal verwelkomde Leefmilieu Brussel tussen 8 en 10 evenementen per maand in zijn geheel. Het tweede tertaal is rustiger, omdat de schoolvakantie in de zomerperiode valt. Tot slot was het aantal evenementen in het laatste tertaal vergelijkbaar met dat in het eerste tertaal.

Wat de evenementen van Leefmilieu Brussel betreft, stellen we vast dat grotere evenementen, zoals salons voor professionals en particulieren, hier steeds vaker worden georganiseerd, en dat deze ook een steeds groter publiek aantrekken. In totaal telde men ongeveer 11.828 bezoekers, alleen al voor de evenementen georganiseerd door Leefmilieu Brussel. Het derde tertaal trok de meeste bezoekers met het Zero Afval Salon, de Good Food-ontmoetingen, de Bedrijvendag en de eerste editie van de beurs voor Bouwakoestiek. Hieruit blijkt eens te meer dat de infrastructuur weldoordacht wordt gebruikt om het debat rond de milieuitdagingen en duurzame ontwikkeling aan te gaan.

Over zijn geheel bekeken is er een hoge bezetting, wat zorgt voor een goede rendabiliteit van de infrastructuur.

Ook op het vlak van de externe evenementen is de balans positief. Zowel op het niveau van het aantal externe evenementen als wat de reële totale bezoekersaantallen van deze evenementen betreft, kan een mooie vooruitgang worden vastgesteld. Het aantal evenementen is gestegen van 58 naar 73 (+26%), en deze stijging is vooral toe te schrijven aan een hoger aantal evenementen voor het grote publiek en van Belgische instellingen en universiteiten. Het werkelijke totale aantal bezoekers is gestegen van 4.226 personen naar 14.665 personen (+347%). Alle soorten van externe evenementen brengen gemiddeld meer mensen samen dan vorig jaar.

Gemiddeld worden de evenementen dus groter (in termen van bezoekersdruk), van gemiddeld 73 personen per evenement tot gemiddeld 201 personen per evenement. Het aantal evenementen en het aantal bezoekers dat ze trekken, blijft duidelijk seizoensgebonden (grote opkomst in het begin van het jaar tot en met in juni, en vervolgens uitstekende opkomst in de herfst).

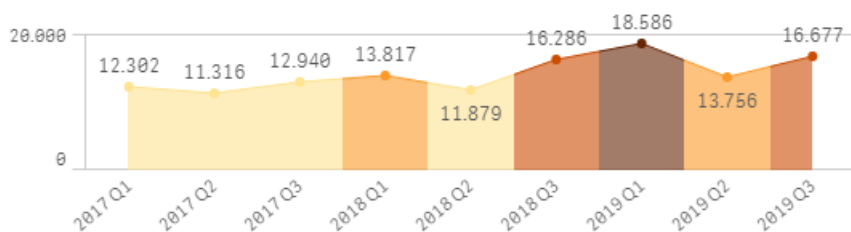
Tot slot is het verschil tussen het aangekondigde totale aantal bezoekers en het reële totale aantal bezoekers kleiner geworden.

### BEL: Informatiecentrum

**Waarom?** De indicator geeft de evolutie weer van het aantal aan Leefmilieu Brussel gestelde vragen (waaronder ook de klachten) via de informatiedienst, in functie van meerdere thema's, via verschillende communicatiekanalen (telefoon, e-mail, face to face).

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De evolutie van de gestelde vragen hangt af van de actualiteit rond Leefmilieu Brussel (bijvoorbeeld: het budget voor energiepremies dat op was in 2013). De indicator laat niet toe om te meten hoe tevreden de vraagstellers waren met de gekregen antwoorden. Bovendien houdt deze indicator rekening met de evolutie van de gestelde vragen van de vorige jaren en het lopende jaar.

A6KPI035 / Evolutie van het aantal vragen



### Opmerkingen

Het aantal vragen dat werd gesteld aan het informatiecentrum, ongeacht langs welke weg, is gestegen in 2019. Sinds 2017 gaan het aantal telefonische oproepen, e-mails en bezoekers in stijgende lijn. De cijfers voor Lucht-Klimaat hebben vooral betrekking op de gegevens voor LEZ.

De top 3 van de thematische vragen in 2019 per kanaal zijn:

- Telefonische oproepen: Lucht-Klimaat – Energie – Algemene informatie
- Bezoekers: Algemene informatie – Energie – Groene ruimten
- E-mails: Algemene informatie (vooral aanvraag van brochures) – Lucht-Klimaat – Energie

De top 3 in 2018 was:

- Telefonische vragen: Energie – Algemene informatie – Lucht-Klimaat
- Bezoekers: Algemene informatie – Energie – MV/Toelatingen
- E-mails: Algemene informatie (vooral aanvraag van brochures) – Lucht-Klimaat – Energie

In 2017 zag de top 3 eruit als volgt:

- Telefonische vragen: Energie – Algemene informatie – Groene ruimten
- Bezoekers: Algemene informatie – Energie – MV/Toelatingen
- E-mails: Algemene informatie (vooral aanvraag van brochures) – Energie – Groene ruimten

Het aantal vragen over de LEZ is dus sterk gestegen sinds deze werd ingevoerd. Dit wordt zelfs het belangrijkste onderwerp van de telefonische oproepen, en het tweede voor de e-mails.

•

## OS 32.ONTWIKKELEN EN UITVOEREN VAN EEN STRATEGIE VAN DIGITALE TRANSFORMATIE GERICHT OP OPENHEID, BEREIKBAARHEID, INNOVATIE EN GEBRUIKERSGERICHTHEID

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 18.002.08.08.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: aankoop van benodigdheden en onderhouds- en werkmateriaal voorradig in het magazijn |
| 18.002.11.03.7422 | Aankoop van kantoormeubilair, kantoor- en informaticamaterieel                                                                                                                                      |

De opkomst van “nieuwe” informatie- en communicatietechnologieën heeft onze gewoonten en manieren van interactie met de wereld om ons heen radicaal veranderd. De gewoonten van de burgers zijn snel veranderd, waardoor nieuwe eisen zijn ontstaan op het gebied van de toegang tot gegevens, de intensiteit en de snelheid van de interacties. Het doel van LB's digitale transformatiestrategie is een open, toegankelijke, innovatieve en gebruikersgerichte overheid te zijn door middel van eenvoudige, onmiddellijke en 'standaard digitale' diensten.

Deze strategie zal datagestuurd zijn, in overeenstemming met het regeerakkoord, dat de nadruk legt op een Brussels Gewestelijk beleid van digitale transformatie op basis van gegevens: de regering zal een openbaar platform ontwikkelen voor het hosten van alle toepassingen die betrekking hebben op smart city, zowel publieke als burgerinitiatieven, en zal de mogelijkheden voor interoperabiliteit en gegevensuitwisseling ten behoeve van de stad en haar inwoners vergroten. Ze zal een 'open data'-beleid voor openbare gegevens ondersteunen om oplossingen voor de samenleving te ontwikkelen.

### Opmerkingen

De indicatoren zijn in uitvoering.

## OS 33.DE BESCHIKBAARHEID GARANDEREN VAN DE ICT-OPLOSSINGEN EN -MIDDELEN WAARMEE LEEFMILIEU BRUSSEL ZIJN OPDRACHTEN KAN UITVOEREN

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 18.002.08.08.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: aankoop van benodigdheden en onderhouds- en werkmateriaal voorradig in het magazijn |
| 18.002.11.03.7422 | Aankoop van kantoormeubilair, kantoor- en informaticamaterieel                                                                                                                                      |

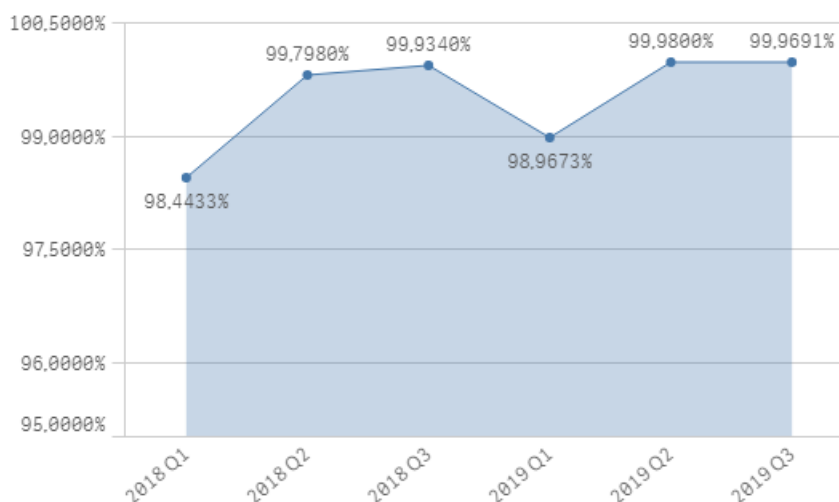
### Beheersing van ICT-middelen

**Waarom?** In termen van infrastructuur gaat het om het continu verzekeren van een optimale beschikbaarheid en optimale prestaties van de ICT-hulpbronnen teneinde de lopende behandelingen te vereenvoudigen (efficiëntie, snelheid en kwaliteit). Tegelijk gaat het hier, in het kader van de bundeling van de middelen in het gewestelijk Data Center, om de controle en beheersing van onze middelen met het oog op het aanbieden van de beste potentiële ontwikkelingen (volgens de technologische evolutie en de evolutie van de operationele noden).

De indicator geeft de beschikbaarheid van de IT-middelen weer.

### **Beperkingen en afhankelijkheden? /**

A8KPI032 / Beschikbaarheid van de IT-middelen



### **Opmerkingen**

Gezien de voorgestelde statistieken kunnen we een zeer goed beschikbaarheidspercentage van de servers van 3 informaticatoepassingen (Datacenter, Arnoweb, EPM) vaststellen, ongeacht het type probleem. Deze cijfers moeten echter gerelativeerd worden, aangezien alleen de beschikbaarheid van de servers wordt gemeten, en niet die van de applicaties voor de gebruikers.

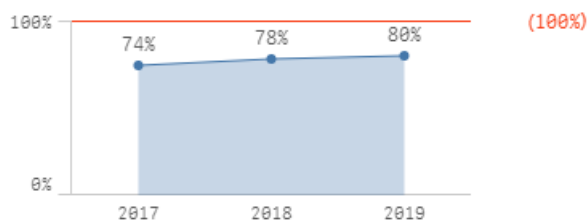
### Beheersing van de archieven

**Waarom?** Het gaat met name om de ontwikkeling van gedeelde documentatietools die de ontwikkeling van een elektronische archivering mogelijk maken.

De indicator geeft het aandeel correct geklasseerde, goed bewaarde archieven weer, die hun bewaartermijn niet overschrijden.

### **Beperkingen en afhankelijkheden? /**

A8KPI033 / Evolutie van het beheersingspercentage van de archieven



### Opmerkingen

In het algemeen is het volume van de archieven ook dit jaar afgenomen (met ongeveer 3%). Dat toont aan dat er gesorteerd is (werk van jobstudenten in de zomer van 2019, verhuis van de archieven naar lokaal B5, ...). Het beheersingspercentage is gestegen, maar dat komt meer door de daling van het volume van de archieven dan door de toename van het volume van de beheerste archieven.

## OS 34.DE BESCHIKBAARHEID GARANDEREN VAN DE MATERIËLE MIDDELEN WAARMEE LEEFMILIEU BRUSSEL ZIJN OPDRACHTEN KAN UITVOEREN

Begrotingsreferentie:

18.002.08.08.1211 Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: aankoop van benodigdheden en onderhouds- en werkmateriaal voorradig in het magazijn  
 18.002.11.03.7422 Aankoop van kantoormeubilair, kantoor- en informaticamaterieel

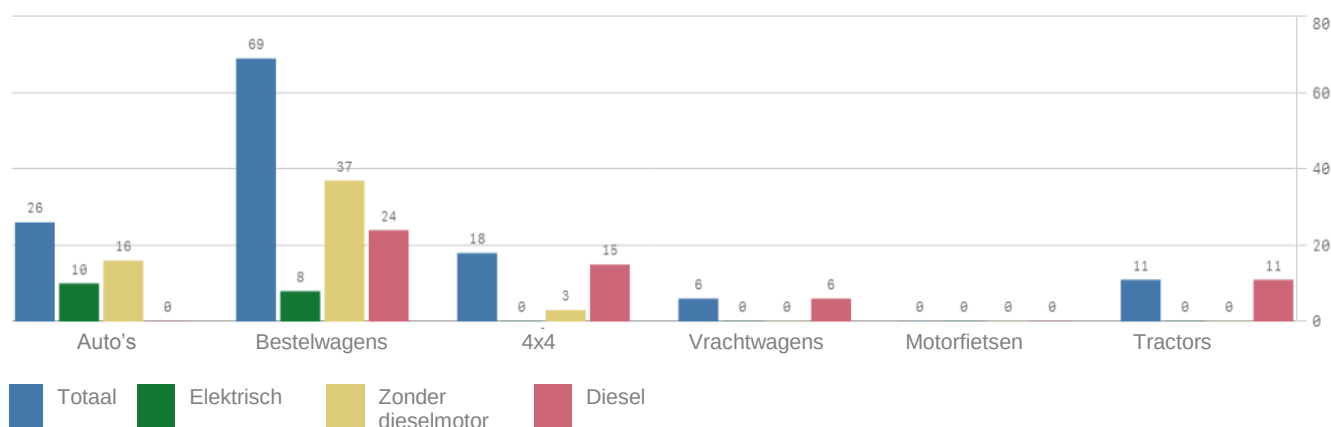
### Beheer van materiële middelen

**Waarom?** Het beheer van de materiële middelen begeleidt de diversificatie en uitbreiding van de beroepen waar Leefmilieu Brussel voor instaat zodat iedereen optimaal kan functioneren. Dit beheer omvat met name de aankoop, de levering, het onderhoud en de reparatie van het wagenpark, de tuinbouwmachines en de machines voor onderhoud van de groene ruimtes, de diverse werktuigen (ca. 300 machines), het meubilair en de uitrustingen in de werkruimtes, de wetenschappelijke meet- en controletoeestellen, de werkkledij ...

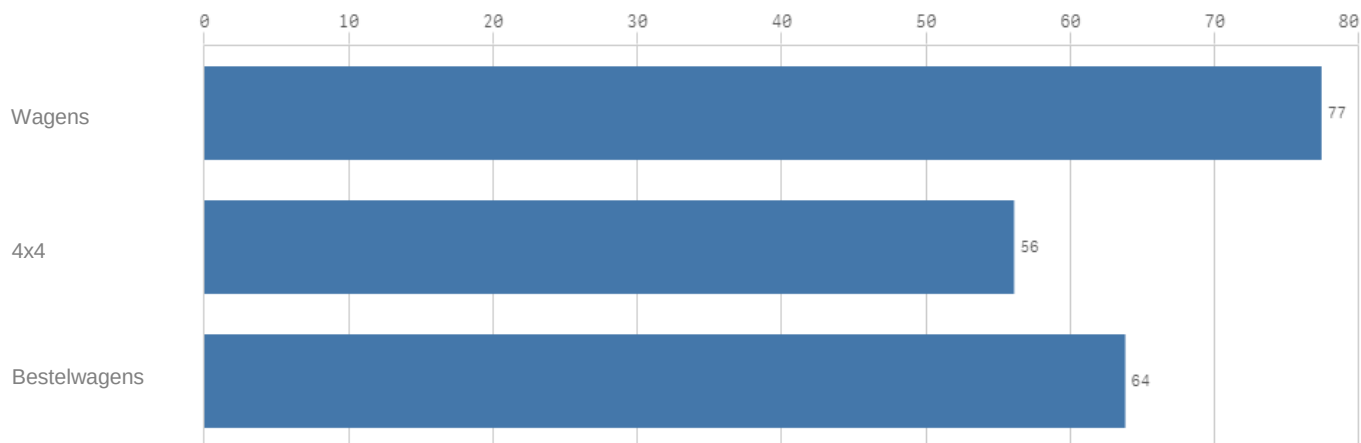
De indicator beperkt zich tot de weergave van de beschikbaarheid van het wagenpark van Leefmilieu Brussel.

### Beperkingen en afhankelijkheden? /

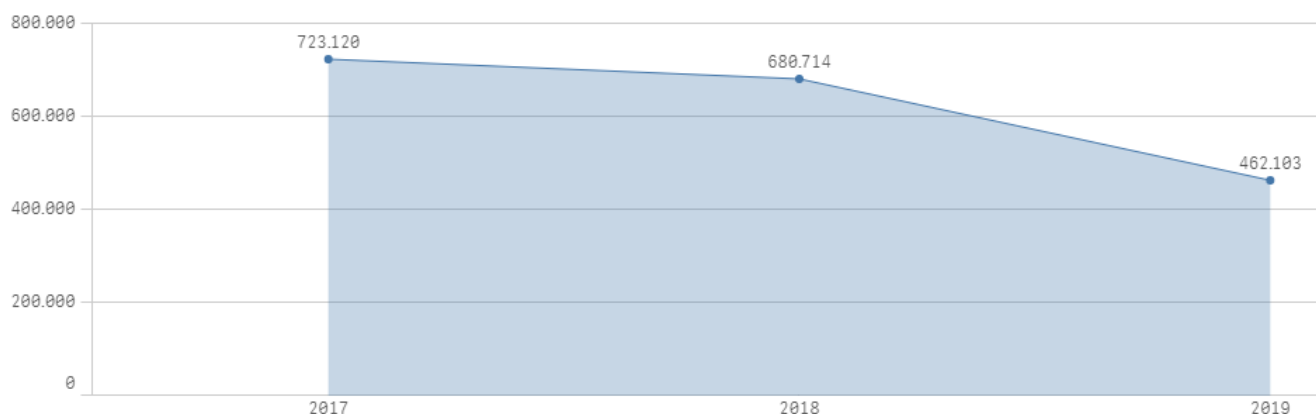
A8KPI014 / Karakterisering van het wagenpark van Leefmilieu Brussel in 2019



A8KPI015 / Gemiddelde ecoscore van de voertuigen



A8KPI016 / Evolutie van het totaal aantal afgelegde km



#### Opmerkingen

De laatste jaren is de trend om het aantal voertuigen dat ter beschikking wordt gesteld van de medewerkers van Leefmilieu Brussel te verminderen ten voordele van alternatieve vervoersmiddelen: actieve (fietsen) en gedeelde (carpooling, openbaar vervoer) mobiliteit. Dit vertaalt zich ook jaar na jaar in een algemene daling van het aantal afgelegde km.

### OS 35.DE BELANGEN VAN HET BHG VERDEDIGEN OP SUPRAREGIONAAL NIVEAU

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                             |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 16.001.08.02.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid                                                                              |
| 16.001.34.02.3300 | Overdracht van inkomsten aan Belgische ngo's voor deelname aan supragewestelijke initiatieven inzake leefmilieu, klimaat en energie                                                         |
| 16.001.42.01.4540 | Overdracht van inkomsten naar de federale overheid in het kader van de supragewestelijke partnerschapovereenkomsten inzake leefmilieu en klimaat                                            |
| 16.001.49.01.3540 | Overdracht van inkomsten naar de internationale instellingen buiten de EU-instellingen met het oog op participatie aan supragewestelijke initiatieven inzake leefmilieu, klimaat en energie |
| 16.004.34.02.3300 | Werkingsubsidies aan vzw's in verband met de projecten duurzame wijken, de verbetering van het milieubeheer en het programma Fost+                                                          |

#### Opmerkingen

2019 werd gekenmerkt door de inzameling van de antwoorden op de EPR-vragenlijst (*Environmental Performance Review*) van de OESO, waarvoor de onderzoeksopdracht loopt van 31/03/2020 tot 03/04/2020. De resultaten worden verwacht tegen het einde van het jaar.

## OS 36.DE JURIDISCHE ACTIVITEITEN COÖRDINEREN EN DE TRANSVERSALE JURIDISCHE DOSSIERS BEHEREN

Begrotingsreferentie:

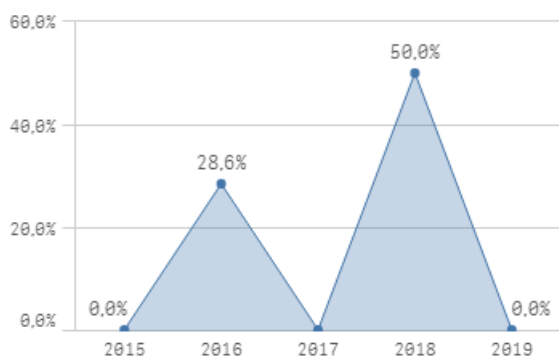
16.001.08.02.1211 Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid

### Omzetting van de Europese Richtlijnen binnen de termijnen

**Waarom?** De indicator heeft als doel om het aantal en het percentage richtlijnen dat is omgezet binnen de voorgeschreven termijn te meten (doorgaans bedraagt de termijn voor de omzetting van een richtlijn twee jaar, te tellen vanaf de inwerkingtreding ervan; waarbij die termijn minder lang maar ook – slechts zelden – langer kan zijn). De beoogde richtlijnen zijn die richtlijnen die gaan over de domeinen beheerd door Leefmilieu Brussel (milieu, energie en dierenwelzijn) en waarvan de omzetting, op zijn minst gedeeltelijk, onder de bevoegdheid van de gewesten valt.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De naleving van de omzettingstermijnen hangt niet enkel af van de acties van Leefmilieu Brussel, maar ook van andere externe actoren die een rol spelen in het wetgevingsproces (Regering, Parlement ...). De indicator laat niet toe om de kwaliteit van de omzetting te meten; enkel of de termijn voor de omzetting al dan niet gerespecteerd is.

A6KPI021 / Evolutie van het percentage binnen de termijnen omgezette richtlijnen



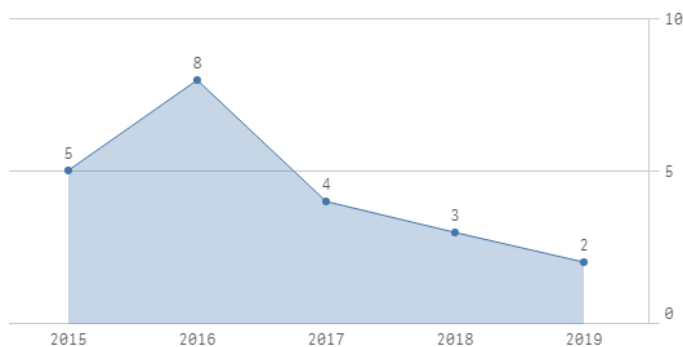
#### **Opmerkingen**

Er is 1 richtlijn waarvan de omzettingstermijn afliep in de loop van het jaar 2019 en waarvan de omzetting onder de bevoegdheid van Leefmilieu Brussel valt.

Hoewel deze resultaten wijzen op een achteruitgang ten opzichte van het voorgaande jaar (waarin 50% van de richtlijnen binnen de termijn werd omgezet) en een terugkeer naar resultaten van 2015 en 2017, moeten ze toch met enige nuance worden bekeken omdat, enerzijds, slechts 1 richtlijn moest worden omgezet in 2019 en, anderzijds, de overschrijding vooral toe te schrijven is aan de verandering van legislatuur, en bovendien minder dan 6 maanden zou bedragen.

Waakzaamheid is echter geboden. Niet-naleving van de termijnen voor omzetting van de richtlijnen (en de opening van een procedure van overtreding die hier vrijwel systematisch op volgt) geeft een zeer slecht beeld van het BHG in de media, tast haar gewestelijke, nationale en supraregionale geloofwaardigheid aan, kan de toegang verhinderen tot Europese Fondsen (bv. FEDER) en kan leiden tot veroordeling tot zware financiële sancties.

A6KPI022 / Evolutie van het aantal niet-omgezette richtlijnen op 31/12



### Opmerkingen

Op 31 december 2019 waren er twee niet-omgezette richtlijnen die onder de bevoegdheid van Leefmilieu Brussel vielen en waarvan de termijn voor de omzetting op dat moment verstreken was.

Deze resultaten zijn bemoedigend, gezien de algemene trend naar een geleidelijke daling van het aantal niet-omgezette richtlijnen (5 in 2015, 8 in 2016, 4 in 2017, 3 in 2018 en 2 in 2019).

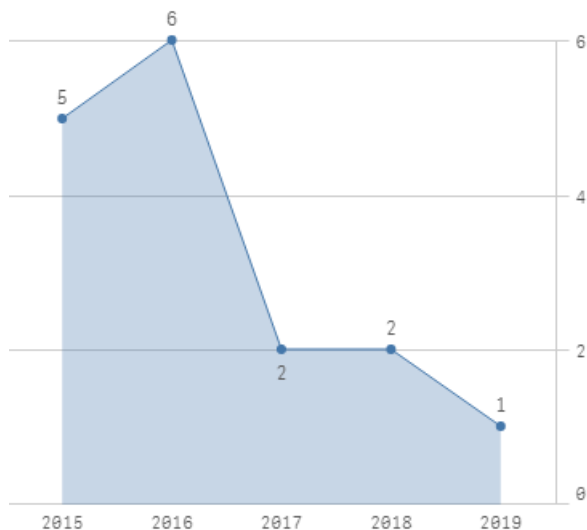
Hierbij moet worden vermeld dat, voor 1 van de 2 richtlijnen, de termijn werd overschreden met meer dan 6 maanden, wat vooral een financieel risico meebrengt voor het BHG (cf. punt 1). Deze goede resultaten moeten echter worden gerelativeerd, gelet op het kleine aantal richtlijnen dat moest worden omgezet in 2018 (2) en 2019 (1).

### EU Pilot

**Waarom?** De indicator laat toe om het aantal 'EU Pilot'-dossiers te tellen die de Commissie jaarlijks opent en afsluit in de domeinen beheerd door Leefmilieu Brussel (milieu, energie en dierenwelzijn). Hij helpt ook meten op welke manier de omzetting/tenuitvoerlegging van het EU-recht, wat de domeinen beheerd door Leefmilieu Brussel betreft, wordt verzekerd in de rechtsorde van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Merk op dat er voor de geopende dossiers een onderscheid wordt gehanteerd tussen de dossiers waarbij Leefmilieu Brussel al dan niet de gegrondheid betwist van de beslissing van de Commissie over een slechte omzetting/tenuitvoerlegging, en dat er voor de afgesloten dossiers een onderscheid wordt gemaakt tussen de dossiers die de Commissie als opgelost beschouwd en die waarvoor dat niet geldt (voor die laatste brengt dat in principe de opening van een inbreukdossier met zich mee).

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De goede omzetting/tenuitvoerlegging van het EU-recht hangt niet enkel af van de acties van Leefmilieu Brussel, maar ook van de acties van andere externe actoren (Regering, Parlement ...). De voornaamste beperking van de indicator vloeit voort uit de (al dan niet) aanzienlijke middelen die de Commissie jaarlijks besteedt aan de controle van de conformiteit van het Belgisch recht met het EU-recht inzake milieu, energie en dierenwelzijn. Hoe meer middelen er zijn, des te meer het aantal geopende dossiers zal toenemen (en omgekeerd).

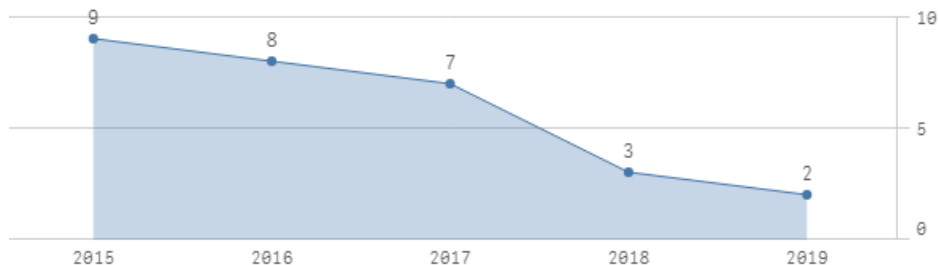
A6KPI023 / Evolutie van het aantal geopende dossiers per jaar



### Opmerkingen

In de loop van 2019 werd 1 EU Pilot-dossier geopend in de domeinen beheerd door Leefmilieu Brussel. Leefmilieu Brussel betwist voor dit dossier niet de gegrondheid van de beslissing van de Commissie, die stelt dat er in dat geval een slechte omzetting/tenuitvoerlegging heeft plaatsgevonden. Het aantal dossiers dat in 2019 werd geopend, is dus heel klein, en consolideert zo de goede resultaten van 2017 en 2018 (2).

A6KPI023 / Evolutie van het aantal geopende dossiers op 31/12 van het jaar in kwestie



### Opmerkingen

Op 31 december 2019 waren er 2 EU Pilot-dossiers geopend in de domeinen beheerd door Leefmilieu Brussel.

We merken op dat Leefmilieu Brussel voor geen van deze 2 dossiers de gegrondheid betwist van de beslissing van de Commissie, die stelt dat er in die gevallen een slechte omzetting/tenuitvoerlegging heeft plaatsgevonden.

De resultaten van 2018 zijn dan ook bijzonder bemoedigend, aangezien zij, met een grote vooruitgang, de neerwaartse trend sinds 2016 hebben bevestigd (9 in 2015, 8 in 2016 en 7 in 2017 en 3 in 2018). Bovendien is het BHG voor een van de dossiers in principe in orde, en wacht het op een formele bevestiging van deze erkenning door de Commissie.

In 2019 werden tot slot 2 EU Pilot-dossiers afgesloten<sup>1</sup> en, in hun geheel (100%), als opgelost beschouwd door de Commissie (m.a.w. de Europese Commissie oordeelt dat het BHG voldoet aan het recht van de Europese Commissie, en heeft de dossiers dus definitief geklasseerd zonder inbreukprocedure te openen), wat een uitstekend resultaat vormt.

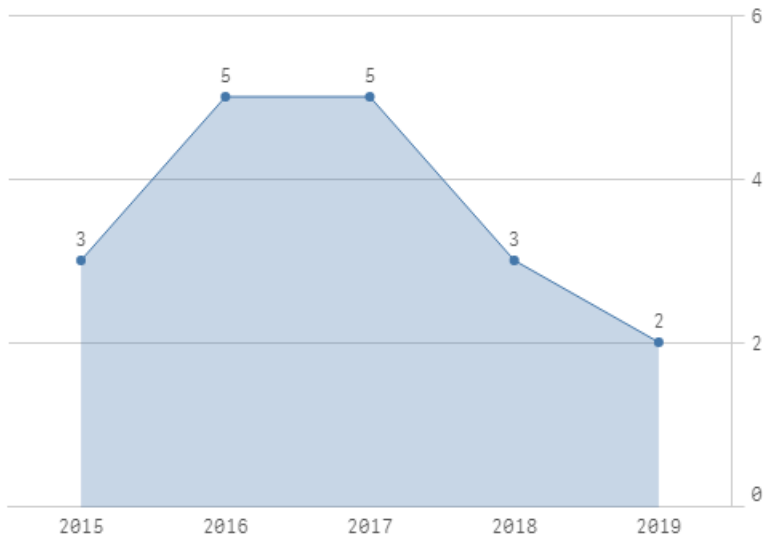
Het aantal dossiers dat werd afgesloten in 2019 (2) in verhouding tot het aantal dossiers dat nog openstond op 1 januari 2019 (3) en de dossiers die openstonden in de loop van ditzelfde jaar (1), is relatief hoog, en leidt dus tot een percentage afgesloten dossiers van 50%, wat een goed resultaat is (het percentage afgesloten dossiers in 2015, 2016, 2017 en 2018 is respectievelijk 25%, 47%, 30% en 67%).

### Eu-inbreuken

**Waarom?** De indicator laat toe om het aantal EU-inbreukdossiers te tellen dat de Commissie jaarlijks opent en afsluit in de domeinen beheerd door Leefmilieu Brussel (milieu, energie en dierenwelzijn). Hij helpt ook meten op welke manier de omzetting/tenuitvoerlegging van het EU-recht, wat de domeinen beheerd door Leefmilieu Brussel betreft, wordt verzekerd in de rechtsorde van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Merk op dat er voor de geopende dossiers een onderscheid wordt gehanteerd tussen, enerzijds, de dossiers die zijn geopend voor laattijdige omzetting en de andere inbreukdossiers (namelijk de dossiers geopend voor onvolledige/onjuiste omzetting of de dossiers geopend voor een slechte toepassing/tenuitvoerlegging van de Europese besluiten), en anderzijds, tussen de dossiers waarbij Leefmilieu Brussel de gegrondheid betwist van de beslissing van de Commissie over een schending van het EU-recht, en die waarbij Leefmilieu Brussel de gegrondheid van die beslissing niet betwist.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De goede omzetting/tenuitvoerlegging van het EU-recht hangt niet enkel af van de inzet van LB, maar ook van de inzet van andere externe actoren (Regering, Parlement ...). De voornaamste beperking van de indicator vloeit voort uit de (al dan niet) aanzienlijke middelen die de Commissie jaarlijks besteedt aan de controle van de conformiteit van het Belgisch recht met het Europees recht inzake milieu, energie en dierenwelzijn. Hoe meer middelen er zijn, des te meer het aantal geopende dossiers zal toenemen (en omgekeerd).

<sup>1</sup> De EU-aktes in kwestie zijn richtlijnen 2010/31 (AEEA) en 2010/75 (IED).

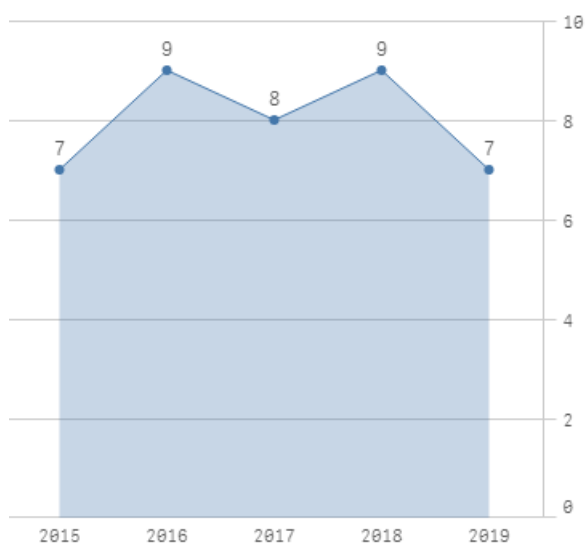


### Opmerkingen

In de loop van 2018 zijn er 2 EU-inbreukdossiers geopend in de domeinen beheerd door Leefmilieu Brussel. Van deze 2 dossiers werd 1 dossier (50%) geopend wegens niet-naleving van de omzettingstermijnen (terwijl het risico het grootst is voor dit type van dossiers, aangezien ze het BHG blootstellen aan zware financiële sancties, vanaf eerste aanleg).

In beide dossiers (100%) betwist Leefmilieu Brussel de beslissing van de Commissie die stelt dat het BHG het recht van de Europese Unie niet zou naleven.

Deze resultaten zijn bemoedigend, aangezien ze de beste resultaten vormen die werden opgetekend sinds 2015 (3 in 2015, 5 in 2016, 5 in 2017, 3 in 2018 en 2 in 2019). Het lage aantal richtlijnen dat moest worden omgezet in 2018 (2) en 2019 (1) betekent echter dat we deze goede resultaten moeten relativeren, aangezien de opening van inbreukdossiers wegens niet-naleving van de omzettingstermijnen de belangrijkste reden vormt voor het openen van de inbreukdossiers van LB (2 in 2015, 4 in 2016, 4 in 2017 en 2 in 2018).



### Opmerkingen

Op 31 december 2019 waren er 7 EU-inbreukdossiers geopend in de domeinen beheerd door Leefmilieu Brussel.

Van deze 7 dossiers werd 1 dossier (14,3%) geopend wegens niet-naleving van de omzettingstermijnen (het risico is het grootst voor dit type van dossiers, aangezien ze het BHG blootstelling aan zware financiële sancties, vanaf eerste aanleg).

Voor 2 dossiers (28,6%) betwist Leefmilieu Brussel de beslissing van de Commissie die stelt dat het BHG het recht van de Europese Unie niet zou naleven.

De trend is dus licht positief ten opzichte van de resultaten van 2018 aangezien het aantal geopende inbreukdossiers aanzienlijk daalt (7 in de plaats van 9) en is dus vergelijkbaar met de resultaten van 2015 (de beste resultaten die werden opgetekend sinds de invoering van de indicatoren). Bovendien zijn het aantal en het percentage van de dossiers die werden geopend wegens te late omzetting de laagste die ooit werden geregistreerd (1 – 14,3% in 2019; 3 – 33,3% in 2018; 2 – 25% in 2017; 4 – 44,9% in 2016; 3 – 42,9% in 2015).

In 2019 werden tot slot 4 dossiers afgesloten, wat een goed resultaat is vergeleken met de voorgaande jaren (2 in 2018, 6 in 2017, 3 in 2016 en 1 in 2015).

De verhouding tussen het aantal dossiers dat werd afgesloten in 2019 (4e) en het aantal dossiers dat nog openstond op 1 januari 2019 (9) en de dossiers die geopend werden in de loop van hetzelfde jaar (2), is goed, en leidt dus tot een percentage afgesloten dossiers van 36% (tegen 13% in 2015, 25% in 2016, 43% in 2017 en 18% in 2018).

De trend op dit vlak is dus eveneens positief.

## OS 37.ZORGEN VOOR EEN GEÏNTEGREERD EN DUURZAAM BEHEER VAN HET BOS- EN NATUURERFGOED

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                                                                |
|-------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 18.002.08.02.1211 | Algemene werkingskosten die aan sectoren buiten de overheidsdiensten worden betaald in het kader van overeenkomsten: uitgaven voor onderhoud van het materieel                                                                 |
| 18.002.08.04.1211 | Algemene werkingskosten die aan sectoren buiten de overheidsdiensten worden betaald in het kader van overeenkomsten: brandstofkosten                                                                                           |
| 18.002.08.05.1211 | Algemene werkingskosten die aan sectoren buiten de overheidsdiensten worden betaald in het kader van overeenkomsten: werkkleding                                                                                               |
| 18.002.08.06.1211 | Algemene werkingskosten die aan sectoren buiten de overheidsdiensten worden betaald in het kader van overeenkomsten: allerhande kantoorkosten, post- en telefoniekosten                                                        |
| 18.002.11.01.7410 | Aankoop van rollend materieel en bouwplaatsmachines                                                                                                                                                                            |
| 23.004.08.01.1211 | Algemene werkingskosten die aan sectoren buiten de overheidsdiensten worden betaald in het kader van overeenkomsten: studie-, diensten- en onderhoudsovereenkomsten gelieerd aan het beheer van het woud en de natuurgebieden. |
| 23.004.08.03.1211 | Zorgen voor het terugkerend beheer en het onderhoud van de bossen, wouden en halfnatuurlijke gebieden.                                                                                                                         |

### Opmerkingen

In 2019 werden 5 beheerplannen uitgevoerd:

- Beheerplan van het Zoniënwood
- Beheerplan van 2 bosreservaten (Rood Klooster en Grippensdelle)
- Beheerplan van 5 natuurreservaten (Rood, Verdrongen Kinderen, Dry Borren, Vuilbeek en Pinnebeek)
- Beheerplan van 2 archeologische reservaten (Twee Heuvels en de neolithische vindplaats van Bosvoorde-Vijvers)
- Beheerplan van het natuurreservaat van de Pinnebeek

De stichting zal operationeel zijn vanaf mei 2020.

## OS 38.ZORGEN VOOR HET VASTGOEDBEHEER VAN LEEFMILIEU BRUSSEL

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 18.001.08.01.1211 | Algemene werkingskosten die aan sectoren buiten de overheidsdiensten worden betaald in het kader van overeenkomsten: overeenkomsten voor onderzoeken en diensten inzake het algemeen beleid         |
| 18.002.08.04.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: elektriciteit, gas, water, diverse brandstoffen                                     |
| 18.002.08.08.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: aankoop van benodigdheden en onderhouds- en werkmateriaal voorradig in het magazijn |
| 18.004.08.01.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: uitgaven inzake vastgoedbeheer                                                      |

|                   |                                                                    |
|-------------------|--------------------------------------------------------------------|
| 18.004.08.03.1250 | Gewestbelastingen: onroerende voorheffing + fiscale bedrijfslasten |
| 18.004.12.01.1212 | Huur en huurlasten                                                 |

### **Beheer van het vastgoedpatrimonium**

**Waarom?** Leefmilieu Brussel beheert in totaal bijna 200 gebouwen. Aangezien veel panden deel uitmaken van beschermde sites, is de wetgeving betreffende de bescherming van monumenten en landschappen erop van toepassing. Naast het vastgoedpatrimonium beheert Leefmilieu Brussel ook de openbare infrastructuur die bestaat uit speeltuinen, fontein, bewegwijzering, verlichting en ander stedelijk meubilair in de parken en bossen in het Gewest.

Elk duurzaam bouw- of renovatieproject wordt gepland in een vijfjarenplan, dat jaarlijks wordt opgesteld.

### **Beperkingen en afhankelijkheden? /**

#### **Opmerkingen**

- Aantal werven in uitvoering op het aantal werven voorzien in het vijfjarenplan voor de investeringen in Erfgoed: 13/59
- Openbare aanbestedingen voor architectuuropdrachten in voorbereiding: 9
- Architecturale studies in uitvoering: 17
- Aantal stedenbouwkundige vergunningen in onderzoeksfase: 14
- Openbare aanbestedingen voor werken in voorbereiding: 13
- Werven in uitvoering: 13

## **OS 39. HET MILIEUMANAGEMENTSYSTEEM VAN LEEFMILIEU BRUSSEL STIMULEREN**

Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                             |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 18.001.08.01.1211 | Algemene werkingskosten die aan sectoren buiten de overheidsdiensten worden betaald in het kader van overeenkomsten: overeenkomsten voor onderzoeken en diensten inzake het algemeen beleid |
| 18.004.08.01.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: uitgaven inzake vastgoedbeheer                                              |

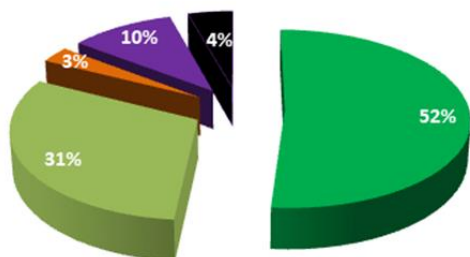
**Waarom?** Sinds haar oprichting heeft Leefmilieu Brussel altijd een voorbeeldrol willen spelen op het vlak van milieumanagement. De Directieraad heeft daarom sinds 1998 een 'milieubeleidsverklaring' aangenomen die uitgevoerd moet worden op alle sites die beheerd worden door Leefmilieu Brussel. Sinds 2001 dragen de drie belangrijkste sites het label 'Ecodynamische Onderneming'.

In 2016 heeft de site van Thurn & Taxis 3 sterren gekregen terwijl de sites van Woluwe en Laken er twee kregen.

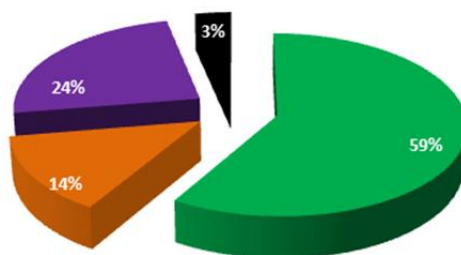
In 2018 behaalde Leefmilieu Brussel de EMAS-registratie. Dit milieumanagementsysteem is gebaseerd op de volgende elementen: de bevordering van de actieve mobiliteit van werknemers en onderaannemers, de optimalisering van het vrachtvervoer, de beperking van het water-, gas- en elektriciteitsverbruik, de ontwikkeling van een duurzaam aankoopbeleid en de vermindering van het gebruik van hulpbronnen, enz. Dit milieumanagementsysteem resulteert in een milieuprogramma dat is opgebouwd rond negen specifieke doelstellingen.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De vermelde gegevens zijn die van 2018

/ Actieplan 2018 T&T

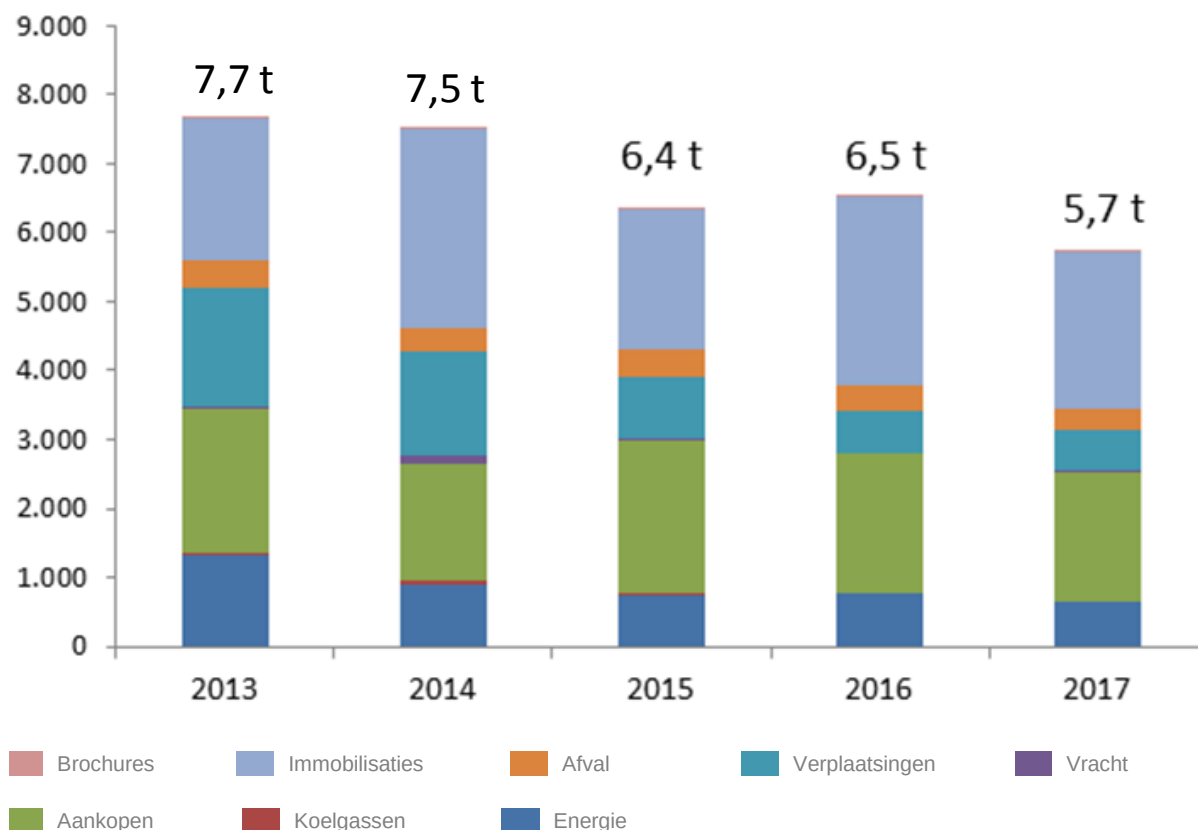


/ Actieplan 2018 Externe sites



Opgegeven acties    Voltooide acties    Uitgestelde acties    Aangevatte acties

/ Koolstofbalans – kg CO<sub>2</sub>/VTE



### Opmerkingen

De verbetering van het Milieumanagementsysteem (MMS) van Leefmilieu Brussel heeft het mogelijk gemaakt om te beschikken over een milieuprogramma met meer gerichte en beter gevolgde acties en dus een hoger uitvoeringspercentage: In 2018 werden er 35 acties voltooid voor de T&T-site en 17 acties voor externe sites. De uitvoeringsgraad van het actieplan 2018 getuigt van twee vaststellingen:

- ten eerste, aangezien 2018 het jaar van de EMAS-registratie is, hadden de teams van Leefmilieu Brussel veel werk en de facto minder tijd om de uitvoering van het actieplan te coördineren; de vanaf 2019 aangenomen methodologie zal worden gewijzigd om te zorgen voor een grotere verantwoordingsplicht van de leiders van de acties die voor dat jaar zijn vastgesteld;
- ten tweede zijn de geselecteerde acties zelden in één jaar te realiseren en vergen zij vaak uitstel tot/voortzetting in het volgende jaar.

In het kader van dat MMS wordt sinds 2013 elk jaar een volledige Bilan Carbone® (koolstofbalans) van de activiteiten van Leefmilieu Brussel uitgevoerd. Dankzij dit hulpmiddel kan een algemeen beeld worden gevormd van alles wat we in de lucht uitstoten, in de vorm van koolstof of andere broeikasgassen. Deze resultaten zijn voorlopig, aangezien ze nog gecontroleerd moeten worden door een door het ADEME erkende consultant. Ondanks die enkele punten van onzekerheid en rekening houdend met gemiddelden die eerder aan de hoge kant zijn, kunnen we toch stellen dat de milieuprestaties van Leefmilieu Brussel qua koolstofemissies sterk verbeterd zijn sinds 2013! En nu we een duidelijk beeld hebben van de meest significante aspecten van de activiteit van het instituut, onder meer dankzij de Bilan Carbone® (koolstofbalans), moet er een **koolstofvrije strategie 2050 worden bepaald teneinde de prestaties nog verder te verbeteren tegen 2050.**

## OS 40.BEVORDERING VAN GELIJKE KANSEN

Begrotingsreferentie:

n/a

### Opmerkingen

De gegevens zullen beschikbaar zijn voor 2020.

## OS 41. HET WELZIJN EN DE PRESTATIES VAN DE WERKNEMERS BEVORDEREN VIA AUTONOMIE EN VERANTWOORDELIJKHEID

Begrotingsreferentie:

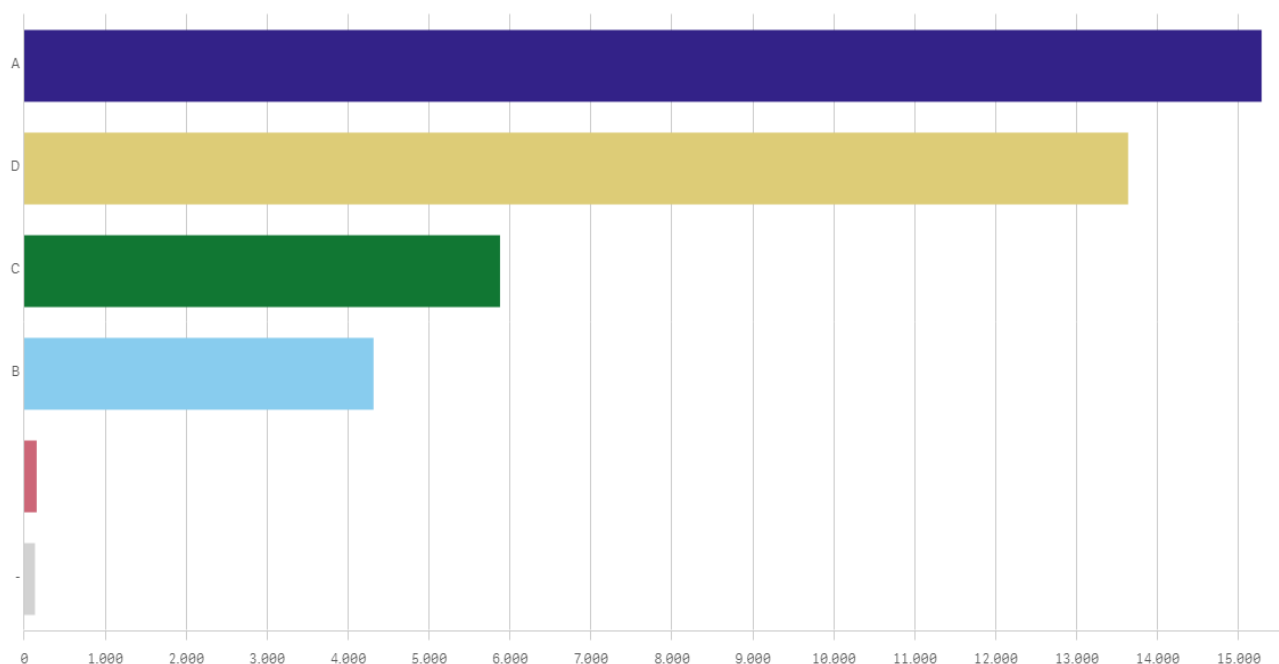
|                   |                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 16.001.08.02.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid                                                                                                                      |
| 17.001.08.02.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van studie- en dienstenovereenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid inzake ondersteuning van het algemene beleid en interne communicatie                              |
| 17.002.07.01.1111 | Bezoldigingen volgens de barema's van het BIM-personeel                                                                                                                                                                             |
| 17.002.07.02.1120 | Sociale en pensioenlasten                                                                                                                                                                                                           |
| 17.002.07.04.1140 | Loon in natura (maaltijdcheques)                                                                                                                                                                                                    |
| 17.002.07.05.1112 | Andere bezoldigingselementen (vrij gebruik MIVB; sociale NMBS-abonnementen voor de woon-werktrajecten; fietspremies)                                                                                                                |
| 17.003.08.03.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: zorgen voor beroepsopleidingen voor de BIM-medewerkers en zorgen voor het welzijn van de werknemers en dit promoten |
| 18.002.08.08.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: aankoop van benodigdheden en onderhouds- en werkmateriaal voorradig in het magazijn                                 |

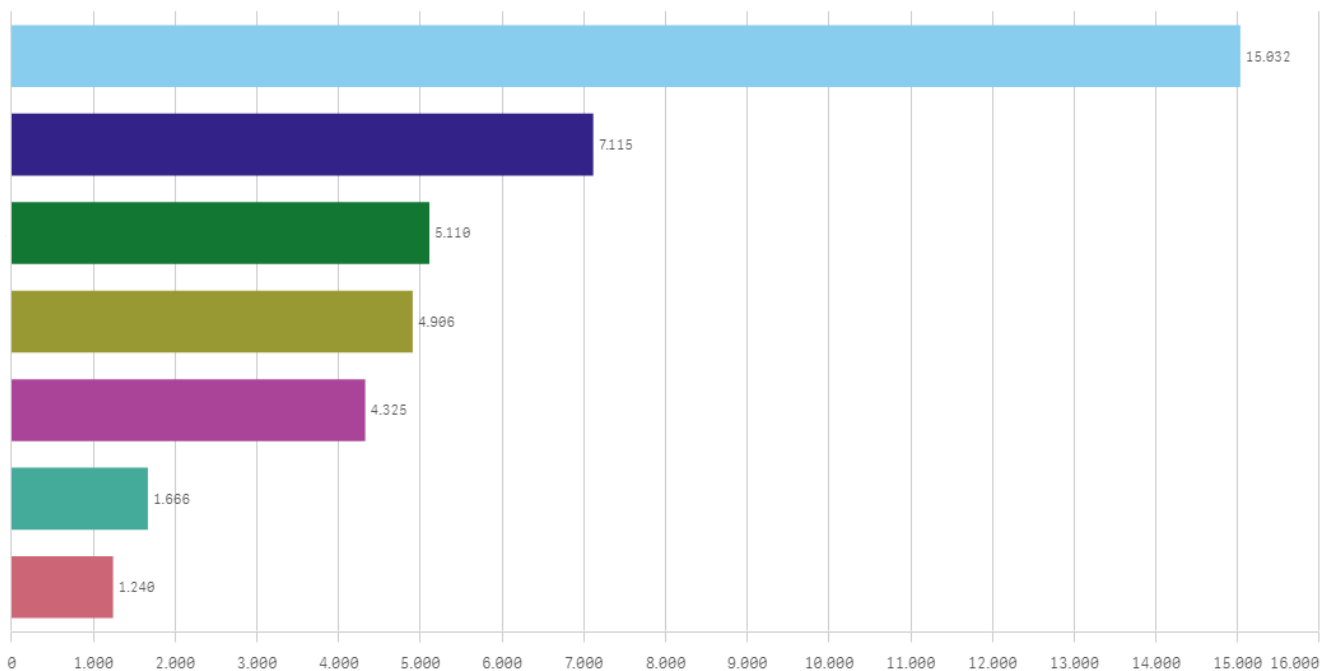
### Opleidingen

**Waarom?** Het opleidingsaanbod voor het personeel van Leefmilieu Brussel wordt elk jaar ruimer en beter. Om over een kwantitatieve sturing van dat opleidingsaanbod te beschikken, is het handig om cijfers te kunnen plakken op twee aspecten ervan: enerzijds het volume uren per niveau (vermijden dat de opleidingen enkel op hogere niveaus gericht zijn), en anderzijds de kost van die opleidingen.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator wordt een keer per jaar berekend in februari voor het jaar n-1 en geeft dus enkel de gegevens van 2016 weer.

A7KPI017 / Volume opleidingsuren per niveau





- Actielijn 1: Opdrachten
- Actielijn 2: Managementvaardigheden
- Actielijn 4: Veiligheid van de medewerkers
- Actielijn 1: Transversale vaardigheden
- Actielijn 3: Specifieke en technische vaardigheden
- Onverwachte opleidingen
- Rosetta & Youth Guarantee

### Opmerkingen

#### 1. Volume opleidingsuren

- Het volume opleidingsuren dat door elk niveau wordt gevolgd, staat in verhouding tot het aantal medewerkers per niveau, behalve voor de niveaus D waarvoor meer opleidingsuren werden opgetekend in verhouding tot het aantal vertegenwoordigde medewerkers. Dit kan deels worden verklaard door het grote aantal opleidingen dat werd gevolgd door Rosetta- & Youth Guarantee-werknemers, en door de nieuwe opleidingen voor personeel op het terrein die werden gegeven in 2019.
- Personeelsleden van niveaus A en D zijn het meest vertegenwoordigd bij Leefmilieu Brussel, en het aantal opleidingsuren is ook het grootst bij deze 2 groepen.
- De uitdagingen op het vlak van opleidingen die de Directieraad naar voor schoof voor 2019, zijn onder andere:
  - Voortzetting van de ontwikkeling van de vaardigheden van het management: de cijfers zijn licht gedaald in verhouding tot 2018.
  - Meer aandacht voor opleidingen die de veiligheid van de werknemers garanderen (Safety-project): de cijfers wijzen op een mooie groei voor de veiligheidsopleidingen.
- De opleidingen die uitsluitend bestemd waren voor werknemers met het Rosetta- of Youth Guarantee-statuuut, waren vooral gericht naar niveaus C en D. Onder deze actielijn worden alleen de opleidingen meegeteld die uitsluitend voor deze niveaus bedoeld waren. Wanneer ze werden uitgenodigd voor opleidingen samen met andere collega's van Leefmilieu Brussel, werd hun deelname verdeeld over de andere actielijnen.
- 

### Absenteïsme

**Waarom?** Enerzijds is het doel van deze indicator om het absentisme bij Leefmilieu Brussel op een kwantitatieve manier te visualiseren en een benchmark met andere gelijkaardige organisaties tot stand te brengen. Anderzijds laten de absentismecijfers ons toe om kwalitatieve analyses uit te voeren, met name als werkgever die inzet op een beleid van absentismepreventie en -beheer.

**Beperkingen en afhankelijkheden?** De indicator houdt geen rekening met werkongevallen of verlofperiodes die niet vergoed worden door de werkgever in het kader van specifieke verlopen.

#### Opmerkingen

Het absentismecijfer wordt berekend aan de hand van de volgende formule: het totale aantal dagen afwezigheid voor ziekte tijdens de bestudeerde periode gedeeld door het aantal te presteren werkdagen x 100.

bv. het absentismecijfer van de maand februari wordt berekend op basis van de maanden januari tot en met februari; dat van december heeft betrekking op de periode van januari tot en met december 2019.

Het gemiddelde ziekteverzuimpercentage daalde licht van 5,3% in 2018 naar 5,75% in 2019.

De Bradford-factor (frequentie<sup>2</sup> x aantal ziekte dagen gedurende 12 maanden is overigens niet gestegen ten opzichte van 2018 (3,3).

#### Telewerk

**Waarom?** De Regering en Leefmilieu Brussel willen telewerk promoten als nieuwe manier om het werk te organiseren, parallel met een evolutie van de managementstijl gebaseerd op het behalen van doelstellingen. Dat beleid geeft de werknemers meer autonomie en verantwoordelijkheid.

De indicator geeft de verdeling van de telewerkers per type telewerk weer (structureel 2 dagen, structureel 1 dag, mobiel, occasioneel).

#### Beperkingen en afhankelijkheden? /

A7KPI014/ Percentage telewerk

|      | Globaal percentage | Structureel telewerk | Mobiel telewerk | Occasioneel telewerk |
|------|--------------------|----------------------|-----------------|----------------------|
| 2018 | 36,5%              | 24,7 %               | 2,6 %           | 9,1 %                |
| 2019 | 64 %               | 44,5 %               | 3,9 %           | 15,7 %               |

#### Opmerkingen

Voor 2019 werd een sterke stijging van het percentage telewerk vastgesteld ten opzichte van 2018. Het percentage structureel telewerk is duidelijk gestegen, wellicht door de toepassing van de betaling van de maandelijkse toelage van 20 euro. Het percentage occasioneel telewerk stijgt ook, en het percentage mobiel telewerk stijgt licht.

De toename van het telewerk bij Leefmilieu Brussel houdt verband met onze strategische pijler 'flexibiliteit', waarvan de ontwerp tekst momenteel wordt bestudeerd binnen de Directieraad van het bestuur.

## OS 42. BEHEER VAN DE FINANCIËLE MIDDELEN

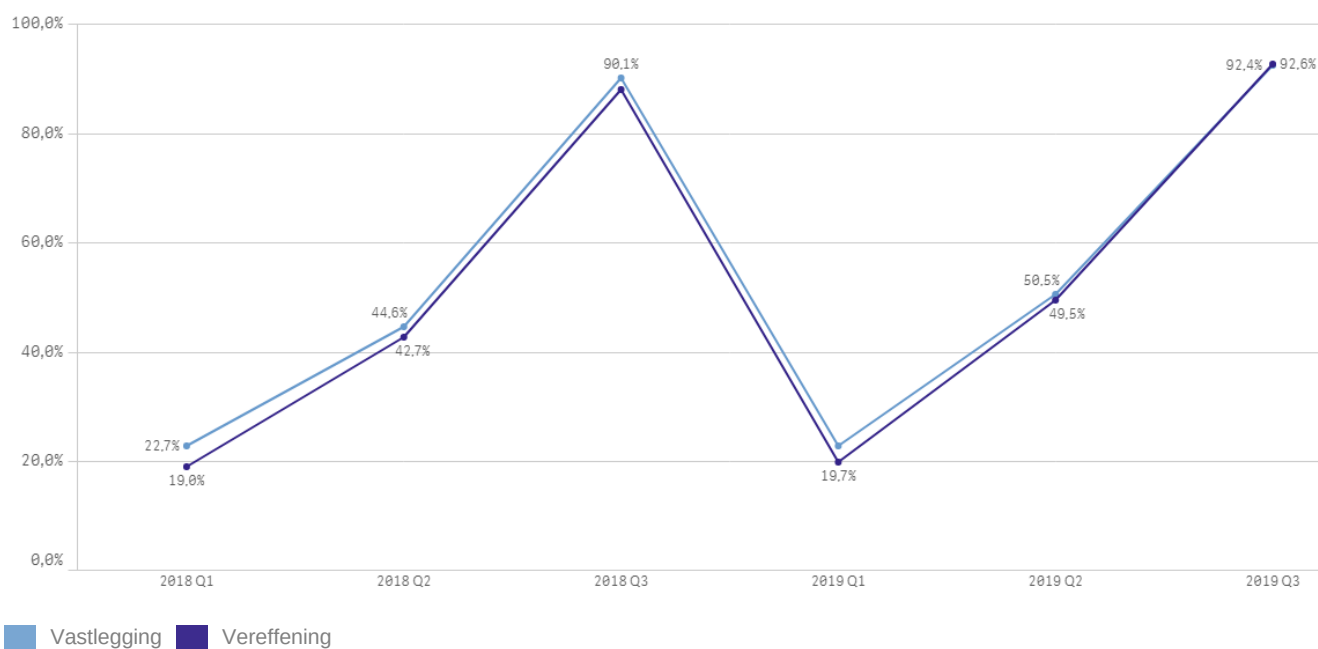
Begrotingsreferentie:

|                   |                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 17.001.08.02.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van studie- en dienstenovereenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid inzake ondersteuning van het algemene beleid en interne communicatie |
| 17.001.13.01.2140 | Verwijlinteressen                                                                                                                                                                                      |
| 17.004.08.01.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: geschillenbeheer                                                                       |
| 17.004.08.02.1211 | Algemene werkingskosten die in het kader van overeenkomsten betaald worden aan andere sectoren dan de overheid: Representatiekosten                                                                    |
| 17.006.15.02.4160 | Werkingsubsidies aan de geconsolideerde gewestelijke openbare vzw Stadswinkel                                                                                                                          |
| 17.006.27.01.4322 | Werkingsubsidies aan de gemeenten van Brussel                                                                                                                                                          |

|                   |                                                                                                                                                                                                                                            |
|-------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 17.006.28.01.6321 | Investeringsubsidies aan de gemeenten die actief zijn rond de verbetering van het milieubeheer                                                                                                                                             |
| 17.006.34.01.3300 | Werkingsubsidies (overdracht van inkomsten): subsidies aan de vzw's die actief zijn in het kader van de verbetering van het milieubeheer                                                                                                   |
| 17.006.34.03.3300 | Werkingsubsidies (overdracht van inkomsten): subsidie aan de vzw Sociale Dienst van het BIM                                                                                                                                                |
| 17.006.42.03.4540 | Overdracht van inkomsten naar de federale overheid in het kader van de supragewestelijke onderhandelingen en supragewestelijke partnerschapsovereenkomsten met betrekking tot leefmilieu en klimaat                                        |
| 17.006.53.01.4430 | Overdracht van inkomsten aan de gesubsidieerde autonome onderwijsinstellingen in het kader van de supragewestelijke partnerschapsovereenkomsten inzake leefmilieu van het GPCE (gewestelijk programma voor circulaire economie) en klimaat |
| 24.001.27.01.4322 | Subsidies aan de gemeenten voor de bevordering van en het onderzoek naar dierenwelzijn                                                                                                                                                     |
| 24.001.34.01.3300 | Werkingsubsidies aan vzw's in het kader van Dierenwelzijn                                                                                                                                                                                  |
| 24.001.35.01.5210 | Investeringsubsidies aan vzw's in het kader van Dierenwelzijn                                                                                                                                                                              |
| 24.001.53.01.4430 | Subsidies voor onderzoek naar dierenwelzijn toegekend aan de publiekrechtelijke universiteiten, de gemeenschapsuniversiteiten en hun vzw's                                                                                                 |

### De kwaliteit van de budgettaire ramingen en uitvoeringen

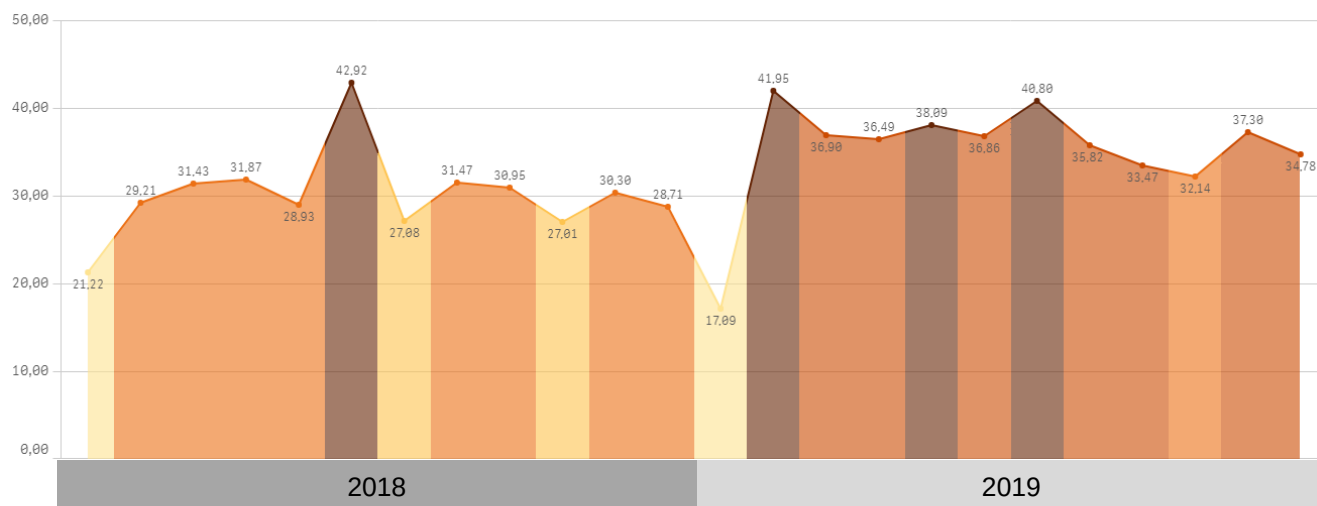
A5KPI056 / Evolutie van het uitvoeringspercentage van vastleggingen en vereffeningen inclusief opdracht 15



#### Opmerkingen

Het uitvoeringspercentage is nog verbeterd.

A7KPI059 / Behandelingsduur van aankoopfacturen



#### Opmerkingen

De behandelingsduur van facturen blijft stabiel.

### OS 43. EEN BELEID ONTWIKKELEN INZAKE DE BESCHERMING

#### EN PROMOTIE VAN HET DIERENWELZIJN DAT AANGEPAST IS AAN DE

#### STEDELIJKE OMGEVING

#### OD 1: Het beleid en de wetgeving inzake dierenwelzijn verfijnen en aanpassen

Begrotingsreferentie:

24.001.08.01.12.11 Werkingskosten Inspectie en Dierenwelzijn

24.001.08.03.12.11 Werkingskosten adviesraden

| Terugkerende activiteit/project                                                                                       | Status                      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| Een juridisch kader voorzien voor de invoering van de principenota over de vermindering van het aantal proefdieren    | aangevat                    |
| Analyseren en beoordelen van de normen inzake het verhandelen van dieren om deze te verstrengen                       | aangevat                    |
| Een BBHR opstellen voor een positieve lijst voor reptielen en andere na advies raad voor dierenwelzijn                | lopend                      |
| Een BBHR opstellen voor de minimumnormen voor het houden van bepaalde dieren                                          | Beëindigd zonder BBHR       |
| Doorlopend up-to-date houden van de leden van de verschillende raden                                                  | lopend                      |
| De noodzaak beoordelen van aanpassing van het BBHR I& R katten na invoering Cat ID.                                   | lopend - terugkerend        |
| Beoordeling van de aanpassing aan het BBHR betreffende het transport krachtens R 1/2005 na lezing regering            | uitgevoerd                  |
| Overleg voor werkgroepen dierenwelzijn                                                                                | beëindigd                   |
| De rol van onthaalgezinnen laten evolueren en een BBHR voorstellen                                                    | niet uitgevoerd             |
| Jaarlijkse evaluatie van de uitvoering van het plan voor sterilisatie van katten                                      | uitgevoerd - terugkerend    |
| Invoering van de begeleidende maatregelen cf. het rondschrijven met de 'DWZ-criteria voor de collectieve restauratie' | uitgevoerd met good food    |
| Integreren van DWZ-criteria in het dossier over de 'voorbeeldfunctie op milieuvlak van de overheden'                  | In uitvoering met good food |
| Opstellen van een strategisch vijfjarig inspectieplan ('20-'24) voor Dierenwelzijn                                    | lopend                      |

## OD 2: De externe partners aanzetten tot gedrag dat

### het dierenwelzijn ten goede komt

Begrotingsreferentie:

|                    |                                                                                                                                       |
|--------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 24.001.27.01.43.22 | Toelagen aan gemeenten voor promotie en onderzoek inzake Dierenwelzijn                                                                |
| 24.001.34.01.33.00 | Werkingsstoelagen aan vzw's in het kader van Dierenwelzijn                                                                            |
| 24.001.35.01.52.10 | Investeringsstoelagen aan vzw's in het kader van Dierenwelzijn                                                                        |
| 24.001.53.01.44.30 | Toelagen voor onderzoek inzake Dierenwelzijn aan publiekrechtelijke universiteiten, universiteiten van de Gemeenschappen en hun vzw's |

| Terugkerende activiteit/project                                                                | Status                   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| Behandelen van de erkenningsaanvragen voor laboratoria, erkende inrichtingen en transport      | uitgevoerd - terugkerend |
| Toekenning van subsidies aan de gemeenten voor een beleid dat het dierenwelzijn ten goede komt | uitgevoerd - terugkerend |
| Toekenning van werkingssubsidies aan vzw's voor handelingen in verband met dierenwelzijn       | uitgevoerd - terugkerend |
| Toekenning van investeringsubsidies aan vzw's voor handelingen in verband met dierenwelzijn    | uitgevoerd - terugkerend |
| Toekenning van subsidies aan universiteiten                                                    | uitgevoerd - terugkerend |

Aantal erkende instellingen (totaal 90) voor proefdieren in 2019:

- kwekers: 13
- leveranciers: 0
- kwekers/leveranciers: 9
- Gebruikers: 68

Aantal erkenningen dat in 2019 werd toegekend aan kwekers: 19

## OD 3: Een alternatieve follow-up geven aan de inbreuken op het vlak van dierenwelzijn die niet door het parket vervolgd worden:

| Terugkerende activiteit/project                                                                                             | Status                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| Beheer van de dossiers van alternatieve administratieve boetes die werden geopend naar aanleiding van pv's van de gemeenten | uitgevoerd - terugkerend |
| Beheer van de dossiers van alternatieve administratieve boetes naar aanleiding van pv's van Leefmilieu Brussel              | uitgevoerd - terugkerend |

Aantal pv's: 14 pv's werden opgesteld door het departement Dierenwelzijn en 55 door de gemeenten en de politie

Aantal alternatieve administratieve boetes:

- DWZ-dossiers LB: 9
- DWZ-dossiers politie en gemeente: 16

→ Totaal: 16 beslissingen in 2019

## OD 4: Synergiën inzake dierenwelzijn ontwikkelen binnen en buiten het Instituut

Begrotingsreferentie:

|                    |                                           |
|--------------------|-------------------------------------------|
| 24.001.08.01.12.11 | Werkingskosten Inspectie en Dierenwelzijn |
| 24.001.08.03.12.11 | Werkingskosten adviesraden                |

| Terugkerende activiteit/project | Status |
|---------------------------------|--------|
|---------------------------------|--------|

|                                                                                                              |                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| Het samenwerkingsprotocol met het FAVV volgen                                                                | uitgevoerd - terugkerend |
| Het intergewestelijk samenwerkingsprotocol op het vlak van dierenwelzijn volgen                              | uitgevoerd - terugkerend |
| Samenwerken om een coherente aanpak te bepalen rond DWZ met de interne partners                              | uitgevoerd - terugkerend |
| Deelnemen aan de werkgroep 'Honden in de openbare ruimte' en 'app parken'                                    | uitgevoerd               |
| Uitvoeren van een studie over het probleem van de duiven en opstellen van een actieplan - Studie             | beëindigd                |
| Deelnemen aan de werkzaamheden van het platform 'animal welfare' van de EC en andere uitwisselingsplatformen | uitgevoerd - terugkerend |
| Beoordelen van het effect van de maatregelen van de gemeente aan de hand van telling van de duivenpopulatie  | lopend                   |
| Organiseren en ondersteunen van de vergaderingen van de Brusselse raden/commissies over DWZ                  | uitgevoerd - terugkerend |
| Vorbereiding van dossiers voor de Brusselse raad voor DWZ                                                    | uitgevoerd - terugkerend |
| Organiseren en ondersteunen van de vergaderingen van de Brusselse Commissie voor Proefdieren                 | uitgevoerd - terugkerend |
| Deelnemen aan de verschillende ethische commissies                                                           | uitgevoerd - terugkerend |
| Meewerken met WIV-ISP aan contactpunt PARERE                                                                 | uitgevoerd - terugkerend |
| Meewerken aan de invoering van een nationaal comité                                                          | lopend                   |

## OO 5: De externe actoren responsabiliseren door toezicht

### te houden op de naleving van de wetgeving inzake dierenwelzijn

Begrotingsreferentie:

|                                                              |
|--------------------------------------------------------------|
| 24.001.08.01.12.11 Werkingskosten Inspectie en Dierenwelzijn |
|--------------------------------------------------------------|

| Terugkerende activiteit/project                                                                                                          | Status                   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| Uitvoeren van inspecties in instellingen met een impact op het dierenwelzijn                                                             | uitgevoerd - terugkerend |
| Beheer van de inbeslagname van dieren en producten ten gevolge van inspecties                                                            | uitgevoerd - terugkerend |
| Toezien op de traceerbaarheid van dierentransporten door DB Sanitel                                                                      | uitgevoerd - terugkerend |
| Beheer van klachten en geschillen inzake dierenwelzijn                                                                                   | uitgevoerd - terugkerend |
| Uitvoeren van een audit met het doel te voldoen aan de doelstellingen van verordening V 882/2004 "verordening inzake controles") cf. DG' | beëindigd                |

Aantal inspecties in laboratoria:

- 19 onaangekondigd
- 2 aangekondigd
- Administratief: 34
- Updates erkenningen: 106

De wettelijke verplichting van 30% inspecties werd overschreden.

Aantal klachten in 2019: 189 klachten werden ingediend, 151 werden ontvankelijk verklaard

Aantal inbeslagnames in 2019: 30 op een totaal van 70 dieren (30 honden, 17 vogels, 1 aap, 9 schapen, 1 suikereekhoorn, 5 stieren, 1 koe en 6 vissen)

## OD 6: Een actief en pedagogisch communicatiebeleid voeren

### inzake dierenwelzijn

Begrotingsreferentie:

|                                                              |
|--------------------------------------------------------------|
| 24.001.08.01.12.11 Werkingskosten Inspectie en Dierenwelzijn |
|--------------------------------------------------------------|

| Terugkerende activiteit/project                                               | Status                   |
|-------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| Beheren van de aanvragen van bekendmaking van het bestuur in het kader van de | uitgevoerd - terugkerend |

|                                                                                                    |                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| dossiers over dierenwelzijn                                                                        |                          |
| Beheren van parlementaire vragen en verschillende aanvragen van informatie                         | uitgevoerd - terugkerend |
| Organiseren van bewustmakingscampagnes rond verschillende thema's                                  | beëindigd                |
| Organiseren van een studiedag                                                                      | beëindigd                |
| Via externe partners, ontwikkeling van middelen voor bewustmaking van jongeren door de scholen Via | beëindigd                |
| Organiseren van opleidingen voor interne medewerkers                                               | uitgevoerd               |
| Organiseren van opleidingen voor professionals en partners en informatieavonden voor het publiek   | lopend                   |
| Organisatie van de week van het dier in de stad                                                    | beëindigd                |
| Deelnemen aan het Feest van het Leefmilieu of andere evenementen                                   | Niet van toepassing      |